

خير الزاد إلى يوم المعاد

من غير الفريضة على هدي خير العباد

باللغة التركيت

حكم بن عادل زمو النويري العقيلي

Kıyamet günü için en hayırlı azık

Peygamber'in Sünnetine Uygun Ahiret Azığı Olan Nafile
İbadetler

خَيْرُ الزَّادِ

إلى يوم المعاد من خير الفريضة على هدي خير العباد
باللغة التركية

Yazar:

Şeyh Hakem bin Adil Zemu en-Nuveyrî el-Akîlî

Takdim:

Şeyh Hasen bin Abd Allah el-Kaûd

Tercüme:

Fatih Bulut

Tashih:

ilyas Bulut

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

{Kendinize azık edinin, şüphe yok ki azığın en hayırlısı takvalı
olmaktır.} Bakara Suresi 197.

İbnü'l-Cevzî -rahimehullah- Zemmü'l-Hevâ adlı eserinde selef
âlimlerinden şu sözü aktarmıştır:

"Verilecek mükâfat ve sevabı düşünen kimseye, amel işlemek kolay
olur."

İbn Recep -rahimehullah- el-İhtiyaru'l-ûla adlı eserinde şöyle demiştir:

"Yapılan amellere verilecek olan sevap ve mükâfatı bilmeyen kişiye
amel işlemek ağır gelir."

İbn Recep -rahimehullah- geçmişte yaşamış selef âlimlerinden
birisinin şu sözünü aktarmıştır:

"İlim üzere amel edenlere ibadet etmek kolay gelir."

"Kulun, kendisine, Yüce Allah'ın bahşedeceği mükâfat konusunda
teşvik edici olması gerekir. Dünya lezzetlerini görüp, elde
edemediğinde nefsinin üzülmesine izin vermemelidir. Bilakis, ahiret
mükâfatı ile nefsini teselli etmelidir."

İbn Sadi, Tariku'l-Hakikat.

Adanmışlık

Yüce Allah'ın rızasına nail olmayı, cennette yüksek makamlara ulaşmayı arzulayan, dünya ve ahiret hayatında mutluluğa ulaşmak için kendisi, ailesi ve yaşadığı toplumun ıslahını isteyen tüm Mümin ve Mümine şahsiyetlere ithaf olunur. Bu makama ancak Yüce Allah'ın muvaffak kılması, yardım etmesi ve hak üzere sabit kılması ile ulaşılır.

İÇİNDEKİLER

Takdim	7
Mukaddime.....	9
ÖNSÖZ.....	16
Birincisi: Dünyada ve Ahirette Faydası Sadece İşleyen Kişinin Kendisine Dönen Ameller	24
1- Namaz İle Alakalı Olan Ameller:.....	24
A. Namazdan Önce Yapılan Ameller:	24
B. Camiler ve Camilerde Yapılan Ameller ile Alakalı Hususlar:.....	26
C. Duha Namazı:	39
D. Gece namazı:	41
2- Oruç İle İlgili Ameller:.....	42
A. Mutlak olarak tutulan nafile orucun fazileti:	42
B. Aşure orucunun fazileti:.....	43
C. Şevval ayında altı gün oruç tutmak:	44
D. Arefe günü tutulan oruç:.....	45
3- Sevapların Kat Kat Verildiği ve Dualara İcabet Edildiği Zaman ve Mekânlar: 46	46
A. Sevapların Kat Kat Verildiği ve Dualara İcabet Edildiği Zamanlar	46
B. Sevapların Kat Kat Verildiği ve Dualara İcabet Edildiği Mekânlar:	52
C. Dualarına icabet olunan kişiler:.....	56
4- Zikir meclisleri:	57
5- Allah Teâlâ'yı zikretmek:	59
A. Tesbih, Tahmid ve Tehlil:	60
B. Lâ ilâhe illallâh zikri:	61
C. Sûbhânallâhi ve bi-hamdihi, Sûbhânallâhi'l-azîm zikri:	62
D. Sûbhânallâhi ve bi-hamdihi zikri:.....	63
E. Sûbhânallâhi velhamdulillâhi velâ ilâhe illallahu vallâhu ekber:	63
F. Sûbhânallâhi ve bihamdihi adede halkıhi ve rıdâ nefsihi ve zînete arşıhi ve midâde kelimâtihi zikri:.....	64

G. Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh lehu'l mülku ve lehü'l hamdu ve huve âlâ kulli şey'in kadîr zikri:	65
H. Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh:.....	65
6- Meclis kefareti:	66
7- Haşyetullah/Allah'tan korkmak:	66
8- Vefat eden çocuğun durumuna sabredip ecrini Allah'tan beklemek:.....	68
A. Hamd Köşkü:.....	68
B. İki ya da üç çocuğu kendisinden önce vefat eden anne-baba:.....	68
9- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmek:	69
10- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salâvat getirmek:	71
11- Bazı dualar ve onların fazileti:.....	73
A. Uyumadan önce yapılan dua:.....	73
B. Sıkıntıların giderilmesi ve borcun ödenmesi için yapılan dua:	73
12- Kur'an-ı Kerim'i okumak:	74
A. Tecvit öğrenmenin vacip oluşu:.....	77
13- Kur'an-ı ezberlemenin ve bazı surelerin fazileti:.....	78
İkincisi: Dünyada ve Ahirette Faydası İşleyen Kişinin Kendisine ve Başkasına Dönen Ameller:.....	80
1- Sadakalar:	80
2- Yemek yedirmek ve oruçlu kimseye iftar ettirmenin fazileti:.....	84
3- Salih anne baba olmak:	85
4- Vefat ettikten sonra ölüye hasenat olarak dönen ameller:	87
A. Salih evlat:	87
B. Kendisinden istifade edilen ilim:.....	88
C. Sadaka-i câriye:.....	91
5- İnsanlara tebessüm etmek:	92
6- Hediye vermek:	93
7- Müslümanın diğer Müslüman kardeşi üzerindeki hakkı:	94
A. Selamı yaymak ve selamı almak.....	95
B. Hapşıran kimseye yerhamukellah demek:.....	96
C. Hasta ziyaretinde bulunmak:	97
D. Cenazeye katılmak:	98

E. Hak uğruna din kardeşine yardımcı olmak:.....	98
8- Yoldan eziyet veren şeyin kaldırılması ve temizlik:.....	100
9- Borcunu ödemeye imkânı olan kimseye vakit tanımak ve imkânı olmayan kimsenin de borcunu affetmek:	101
10- Allah'a davet etmek:.....	102
11- Bir kimsenin hidayetine vesile olmak ve güzel bir hayır yolu açmak:	104
12- Kadının kocasına itaat etmesi:.....	106
13- Kişinin kendisine ve ailesine faydalı olacak dualar:	107
A. Eve girerken yapılan dua:	107
B. Kişinin eşiyle cinsel ilişkiden önce yapılan dua:.....	108
14- Allah için birbirini sevip ziyaret etmek:	109
15- Toplumsal yardım ve dayanışma faaliyetleri:.....	111
A. Yetimi kollayıp gözetmek:	111
B. Dul ve fakirleri koruyup gözetmek:	112
16- Hayvanlara merhamet:.....	112
17- Allah yolunda cihat etmek ve nöbet tutmak:	114
18- Bir Müslüman'ın sahip olması gereken övgüye değer özellikler:	118
A. Güzel ahlâk:.....	118
19- İstiğfâr etmek:	136
Sonuç:.....	142

Takdim

Hamd yalnızca Allah'a mahsustur. Salat ve selam son Peygamber Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e, ailesine, pak, erdemli ve değerli ashabının üzerine olsun.

Bundan sonra:

Şeyh Hakem b. Adil Zemu el-Akilî kardeşimin "Peygamber'in Sünnetine Uygun Ahiret Azığı Olan Nafile İbadetler" olarak isimlendirdiği bu faydalı eseri inceledim ve çok faydalı olduğunu gördüm. Bu eserinde faziletli amelleri kolay ve anlaşılır bir üslupla ele almış, teşvik edici söz, eser ve haberleri zikretmiştir. Bu bahçede gezip, dolaşırken aklımdan şu beyitler geçti:

Ey hayırlı azığı akıllarımıza ithaf eden

Kullara gönderilenlerin en hayırlısının yolundan

Onda lezzetli olan her şeyden topladın

Kalbi hidayet ile nur saçan faydadan

Arşın Rabbi en faziletlisi ile seni mükâfatlandırırsın

Dünya ve ahirette hayır ile

Allah Azze ve Celle'den bütün söz ve amellerimizde ihlaslı olmayı bizlere muvaffak kılmasını niyaz ederim. Yüce Allah'ın salat ve selamı Peygamber Efendimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in üzerine olsun.

Yazan:

Hasen b. Abdullah el-Kaûd

30 Muharrem 1429.

Riyad

Mukaddime

"Gönderdiği nimetler ile salih amellerin tamama erdiren Allah'a hamd olsun. O'nun vechinin celaline, hükümranlığının azametine yaraşır bir şekilde hamd ederim.

Kitabı Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmuştur: {Asra yemin olsun ki (1) Gerçekten insan ziyan içindedir.(2) Ancak, iman edip de salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değildir).(3)¹

Allah'tan başka hak ilah olmadığına, O'nun tek ve ortağının olmadığına şahitlik ederim. Kelime-i tevhidin, vefat ederken hüsn-i hâtime ve diriliş gününde O'na kavuştuğumuzda bize faydalı bir şehadet olmasını niyaz ederim. Peygamber Efendimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Allah'ın rasûlü olduğuna şahitlik ederim. O, Allah'ın dinini eksiksiz olarak ulaştırmış, görevini hakkıyla tam olarak yerine getirmiştir. Bütün hayırları öğretmiş ve hidayete götüren bütün

¹ Asr Suresi.

yolları bize göstermiştir. Rabbimizin salat ve selamı onun üzerine olsun.

Bundan sonra:

Dinin direği ve temeli olan farzların Yüce Allah tarafından bizlere emredilmiş olması şüphesiz Allah'ın kullarına bahşettiği nimetlerindendir. Kim bu farzları koruyup, yerine getirirse sorumluluğunu yerine getirmiş olur. Bu farzlar hakkında ihmalkâr davranan kimsenin farz olmayan ibadetlere önem vermesi zordur. Bunun için farzları yerine getiren kimseler kıyamette kurtuluşa ulaşacaklardır.

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kıyamet gününde kulun hesaba çekileceği ilk ameli onun namazıdır. Eğer namazı düzgün olursa, işi iyi gider ve kazançlı çıkar. Namazı düzgün olmazsa, kaybeder ve zararlı çıkar. Şayet farzlarından bir şey noksan çıkarsa, Azîz ve Celîl olan Rabb'i: Kulumun nafilere var mı, bakınız? diye buyurur. Farzların eksigi nafilelerle tamamlanır. Sonra diğer amellerinden de bu şekilde hesaba çekilir.”²

² Hadis sahihtir. Tirmizi (413) ve Nesaî (465) Namaz Bölümünde, İbn Mâce (1425) Namazın İkame Edilmesi Bölümünde rivayet etmiştir.

Hadiste farz namazın ardından her türden diğer nafîle amellere işaret edilmiş olup, gedik ve noksanların bunlarla tamamlanacağı haber verilmiş, büyük ecir ve çok sevap verileceği zikredilmiştir. Söz konusu bu nafîle ibadetler ile nefis arınıp, pak bir hale gelir. Kişi için yerine getirmesi ağır ve meşakketli olmayan bu nafîle ibadetlere büyük mükâfat ve bol hayırlar vaat edilmiştir.

Müslüman kardeşim! Zulüm etmeden kullarına haklarını tam olarak veren Allah Azze ve Celle katında amellerin kabul olması ve sonunda güzel bir karşılık elde edilebilmesi için bazı şartlar vardır.

Bu şartların ilki: Niyettir. Müminlerin emiri Ömer -radiyallahu anh-, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim demiştir: "Ameller niyetlere göre değerlendirilir. Herkes yaptığı işin karşılığını niyetine göre alır."³ Yüce Allah kendi rızasını elde etmek için niyetinde samimi olarak ve sadece rızası gözetilerek, nifak, riya ve saygınlık elde etmek için yapılmamış ameli kabul eder.

³ Kütüb-i Sitte rivayet etmiştir.

Bu şartların ikincisi: Yapılan amelin Allah'ın dinine ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetine uygun olması gerekir. Kâfir ve ehli kitabın yaptıklarına benzeyen ameller kabul edilmez. Kişinin kendi istek ve arzusuna ya da bidat, fasık ve dalalet ehlinin yolu üzere olan ameller de kabul edilmez.

Münafık olan kimsenin ameli kendisinden kabul edilmez. Çünkü onun niyeti fasittir ve cehennemden en alt tabakasında olacaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Münafıklar cehennemden en alt tabakasındadırlar. Onlara bir yardımcı da bulamazsın.}⁴

Bidat ehlinin ameli kendisinden kabul edilmez. Çünkü niyeti samimi olsa bile ameli fasittir. Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Her kim bizim şu işimizde (dinimizde) onda olmayan bir şeyi ihdas ederse/ortaya çıkarırsa reddolunur.”⁵ Başka bir hadiste Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “ Şüphesiz Allah, bidat ehlinin tövbesini, bidatini terk edene kadar kabul etmez.”⁶

⁴ Nisa Suresi: 145.

⁵ Buhârî, Sulh (2697), Müslim, Akdiye (1718), Ebû Dâvûd, Sünne (4606), İbn Mâce (14).

⁶ Ebü's-Şeyh, İsfahan tarihinde, Taberî, Evsat'ta, Beyhakî, Şuabu'l-îmân'da tahric etmiştir. Elbânî isnadının sahih olduğunu söylemiştir.

Sevgili kardeşim! Ben, bu kitapta tam bir mükâfat elde etmen, dünyada senin için bir kabul yazılması ve ahirette akıbetinin hayır olması için Yüce Allah'ın lütfunun genişliğinden bana öğrettiği şeyleri senin için kaleme aldım. Keskin kokulu fesleğen ve güzel kokulu çiçek bahçelerinden toplanan amel, söz ve Allah'a yakınlaştıran ibadetlerden bahsettim. Bunlar, kişi, ailesi ve içinde bulunduğu toplum için faydalı ve büyük sevaplar ifade eden, salihlerin Naim cennetlerinde derecelerini arttıran, her kişinin makamının ona göre farklı olarak verildiği, ahirette Müslümanların kitaplarını sağ taraflarından alıp, hesap gününde amellerin terazide ağır basmasına vesile olan ve cennete girdikten sonra peygamberler, sıddıklar ve şehitler ile beraber olmayı sağlayan amellerdir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Şüphesiz Müslüman erkeklerle Müslüman kadınlar, Mümin erkeklerle Mümin kadınlar, itaatkâr erkeklerle itaatkâr kadınlar, sadık erkeklerle sadık kadınlar, sabreden erkeklerle sabreden kadınlar, Allah'a derinden saygı duyan erkekler, Allah'a derinden saygı duyan kadınlar, sadaka veren erkeklerle sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkeklerle oruç tutan kadınlar, namuslarını koruyan erkeklerle namuslarını koruyan kadınlar, Allah'ı çokça anan

erkeklerle çokça anan kadınlar var ya, işte onlar için Allah bağışlanma ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır.}”⁷

Kul, dünyada bu ameller ile Yüce Allah’ın dostluğuna, desteğine, yardımına ve hidayetine nail olur. Ebû Hureyre - radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah - sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Allah şöyle buyurdu: "Kim, benim bir veli kuluma (dostuma) düşmanlık ederse, ben de ona harp ilan ederim. Kulum, kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevimli bir şeyle bana yaklaşamaz. Kulum nafile ibadetlerle de bana yaklaştıysa devam eder, ta ki ben onu severim. (Sevince de) artık onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı olurum. Benden isterse muhakkak ona (istediğini) veririm. Bana sığınırorsa muhakkak onu korur ve kollarım.”⁸

Son olarak her şeyi hakkıyla işiten ve bilen azametli arşın Rabbinden bu eseri Müslüman kardeşlerime faydalı kılmasını, bu çalışmamı O’nun rızasını elde etmek için yapılmış bir amel kılmasını, hepimizi hayra, doğru yola, salih amel ve sözlere yöneltmesini niyaz ederim. Yazdıklarım doğru ve isabetli ise bu

⁷ Ahzâb Suresi 35.

⁸ Buhârî, Rikak Bölümü (6502).

itaatkârları hayırlara ve dosdoğru yoluna muvaffak kılan Yüce Allah'tandır. Bir hata var ise kötülüğü emreden nefsimden ve kovulmuş şeytanın vesveselerindedir. Sonsuza dek Allah'ın laneti onun üzerine olsun. Göklerde ve yerde tespih edenlerin tespihi ve Allah'a ibadet edenlerin ibadetleri devam ettiği sürece, en faziletli ve eksiksiz salat ve selam âlemlere rahmet olarak gönderilen Efendimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in, ailesinin, ashabının ve kıyamete kadar ona tabi olanların üzerine olsun. Son duamız âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamddır. Âmin.

Yazan:

Şeyh Hakem Zemu En-Nuveyrî el-Akilî

7 Rabîü'l-evvel 1426.

ÖNSÖZ

Rabbinin rahmetini ümit eden, kıyamet günü elem verici azabından ve şiddetli cezasından korunmak isteyen, yüksek makamları elde etmek için Allah'ın lütfu ve muvaffak kılması ile ahirete çokça hasenatla gelmek isteyen her kimse ve ailesi için önem ifade eden bazı konuları bu kitaba bir girizgâh olması ve okuyucuya bu kitabın hedefi ve ana fikrini kolaylaştırması için zikretmek istiyorum.

Şüphesiz Müslüman şahsiyetin eksiksiz tam olarak eda ettiği en büyük itaatler Yüce Allah'ın farz kıldığı ibadetlerdir. Kim, namaz, zekât, oruç ve haccı dinde istenilen şekli ile ve Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetine uygun bir şekilde eda ederse Yüce Allah'ın hakkını eda etmiş ve sorumluluğunun yerine getirmiş olur. Talha b. Ubeydullah -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Necid ahalisinden saçları dağınık bir adam geldi. Kulağımıza sesinin mırıltısı geliyordu, ancak ne dediğini anlayamıyorduk. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e iyice yaklaşıncaya gördük ki, İslâm dini hakkında soru soruyormuş. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: "Bir gün ve gecede beş

vakit namaz" kılman gerekir demişti ki adam tekrar sordu: "Bu beş vakit dışında bir sorumluluk var mı?" Rasûlullah: "Hayır ancak istersen nâfile kılarırsın." dedi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-:"Ramazan orucu da var." deyince adam: "Bunun dışında oruç var mı?" diye sordu. Rasûlullah: "Hayır! Ancak dilersen nâfile tutarsın." dedi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ona zekâtı hatırlattı. Adam: "Zekât dışında bir sorumluluk var mı?" dedi. Rasûlullah: "Hayır, ama nâfile verirken o başka!" dedi. Adam geri döndü ve giderayak: "Bunlara ilave yapmayacağım gibi noksan da tutmayacağım." dedi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: "Sözünde durursa kurtuluşa ermiştir." diye buyurdu.⁹

Bilinmesi gereken bir konu da, Mümin kimse daima daha çok amel ve hayır işlemeyi arzular ve daha çok sevap elde etmek gayreti gösterir. Takvalı kulların makamları zikir, yoksulu doyurmak ve yardım talebinde bulunana yardım etmek gibi ameller sebebiyle farklılık gösterir.

Sevgili kardeşim! Yüce Allah'ın kendilerine kolaylaştırdığı kullar dışında farzların eda edilmesi öyle kolay ve basit bir amel

⁹ Buhâri, İman Bölümü (46), Müslim (11), Ebû Dâvûd, Namaz Bölümü (391), Nesaî (458).

değildir. Bunun için ibadetlerde eksiklik ve noksanlık meydana gelebilir. Özellikle her daim bizi yoldan çıkarmak ve Rabbimize itaat etmekten uzaklaştırmak için bekleyen iki düşman bulunduğu sürece.

Bunların ilki lanetlenmiş şeytandır. Kur'an-ı Kerim'de âdemoğullarını yoldan çıkaracağına dair Allah'ın izzeti adına yemin etmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {İblis, "Senin izzetine andolsun ki, içlerinden ihlaslı kulların hariç, elbette onların hepsini azdıracam" dedi.} ¹⁰

Şeytan her daim bizi pusuya yatmış vesvese vermek için fırsatları kollamakta ve itaat etmekten bizi alıkoymak için çalışmaktadır.

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Şüphesiz sizden birisi namaz kılmaya başladığında şeytan gelip aklını karıştırır da kaç rekât kıldığını bilmez." ¹¹

Şeytan her daim bizi abluka altına almak ve her yönden kuşatmak ister ki, ondan kurtuluşumuz ve kaçışımız mümkün olmasın. Allah Teâlâ, şeytanın sözünü bize şöyle aktarmıştır:

¹⁰ Sâd Suresi, 82-83.

¹¹ Hadis sahihtir. Ebû Dâvûd, Namaz Bölümünde rivayet etmiştir (1031).

{Sonra onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım. Böylece sen onların çoğunu şükredenlerden bulamayacaksın.}¹² Başka bir ayeti kerimede: {İblis, “Rabbim! Beni azdırmana karşılık, andolsun ki yeryüzünde kötülükleri onlara güzel göstereceğim, içlerinde ihlasa erdirilmiş kulların hariç, onların hepsini azdıracağım” dedi.}¹³

Kardeşlerim onun tuzaklarından sakının. Yüce Allah bizleri ve sizleri onun şerrinden muhafaza eylesin.

İkincisi ise kötülüğü emreden nefistir. Rabbimin rahmet ettiği kulları bundan müstesnadır. Öyle ki bu nefis, kişiyi itaatleri terk etmesi ve haramları işlemesi için kışkırtıp, ayartır. Kim ona itaat ederse cehennemden kenarından içine yuvarlanır. Yüce Allah bizi ve sizleri bundan korusun. Kim de ona itaat etmezse kurtuluşu ve felaha ulaşır.

Şeddâd b. Evs -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Akıllı kişi, nefisine hâkim olan ve ölüm sonrası

¹² A'râf Suresi, 17.

¹³ Hicr Suresi, 39-40.

için çalışandır. Âciz kişi de, nefsini, hevasına tâbi kılan ve Allah'tan dileklerde bulunup bunu yeterli görendir.”¹⁴

Ömer b. Hattâb -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: “Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin, büyük hesap günü için kendinizi hazırlayın! Çünkü kıyamet gününde hesap, ancak dünyada iken kendisini hesaba çekenler için kolay olacaktır.”¹⁵

Meymûn b. Mihrân -rahimehullah-'dan şöyle söylediği aktarılmıştır: “Kişi, iş ortağını herşeyden hesaba çektiği gibi dikkat ve titizlikle kendi nefsini hesaba çekmeden, takva ehlinden sayılmaz.”¹⁶

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinde farzlara tabi olarak yapılan kendi cinsinden olan bazı sünnetler vardır. Bunlarla farzlardaki eksiklikler tamamlanır ve yitirilen ecir ve sevaplara karşılık olur. Örneğin, farz namazların ratip sünnetleri vardır, zekâtın kendi cinsinden sadakası vardır, ramazan orucu dışında tutulan nafile oruçlar vardır, umre hacca benzer. Farz ve sünnetlerin dışında pek çok söz ve Allah'a

¹⁴ Hadis sahihtir. Tirmizi, Zühd Bölümünde (2459) ve İbn Mâce (4260) rivayet etmiştir. Hadiste geçen “El-Keyyisu” ibaresi zeki, akıllı manasına gelmektedir. “Dene nefsehu” Ahirette hesaba çekildikten kendisini dünyada hesaba çeken kimse demektir.

¹⁵ Tirmizi, Zühd Bölümünde rivayet etmiştir (2459).

¹⁶ Bir önceki kaynak.

yakınlaştıran ameller vardır. Bunlar Müslüman kimsenin çokça sevap kazanmasına, günahlarının af olunmasına ve makamının yükselmesine yardımcı olur. Bunlar Yüce Allah'ın hayırlara ve büyük ecirlere muvaffak kıldığı temiz, arınmış, pak nefislere kolay gelir.

Değerli kardeşlerim! Söz ve amellerin faziletlerine çeşitli kitaplarda yer verilmiş ancak çoğu müellif hadisleri bir arada zikredip bir açıklama zikretmemiştir. Bundan dolayı Allah'ın izniyle toplayabildiğim, araştırmalarımın bana yardım ettiği veya kardeşlerimin bana hatırlattığı kadarıyla sünnet olan birçok amelleri tek bir yerde toplamak aklıma geldi. Böylece okuyucu için birçok hayırlı bilgiyi çok detaylı olmamak suretiyle konu başlıkları altında kolay ve anlaşılabilir bir şekilde ele aldım. Bu risalenin, günlük olarak okunacak bir kaynak, tatlı bir pınar, her daldan toplanmış, her denizden bir damla alınmış öz bir kitap olmasını ve Müslümanların günlük hayatlarında ölümden sonra yeniden dirildiklerinde, din ve dünyalarında faydalı olmasını temenni ediyorum. Bu eserimde ecir ve mükâfatlar bakımından amelleri iki büyük başlık altında ele aldım. Ratip sünnetler ve umre gibi faydası ve sevabı kişinin kendisine dönen ameller ve sadaka ve faydalı ilim gibi faydası

kişinin etrafında bulunan ailesi, komşuları ve yaşadığı toplumun tamamına dönen hem dünya hem de ahiret için yapılan ameller. Değerli kardeşlerim bu şekilde amellerin ikiye bölünmesinin birçok faydası vardır. Bunun Müslüman şahsiyete amel işlerken bir faydası olduğu gibi ecri daha fazla ve kapsamlı olanı seçmesinde ve salih amellerin hangisine daha öncelik verilmesinde de yardımcı olur. Amellerin faziletlisi ve daha faziletlisi, önemli olanı ve daha önemli olanı vardır. Bazı amellerin işlenmesi belirli bir zaman ve mekâna uygun iken diğer bazılarının o zaman ve mekânda yapılması uygun değildir. Amellerin faziletine dair ayetler, hadisler, seçkin sahabe, selevi salihin ve muasır âlimlerin sözlerini delil olarak zikrettim. Allah Teâlâ'dan bu eserimi Müslüman kardeşlerime faydalı kılmasını ve O'nun kerim vechi için ihlasla yazılmış bir eser kılmasını diliyorum.

Amin.

Bu mukaddimenin sonunda kitabı okuyan değerli okuyucudan bir hata ya da eksiklik görmesi durumunda samimi ve faydalı bir nasihat etmek adına benimle iletişime geçmesini istirham ediyorum. 41066 Riyad 11521 @Advisor07@hotmail.com

Allah'ın bu kitabı kardeşlerimize faydalı kıl, bize öğrettiklerinden istifade etmeyi nasip et, bizleri sözü dinleyip onun en güzeline uyanlardan eyle. Allah'ım bizim, ana babamızın ve hayatta olan ya da vefat etmiş bütün Müslümanların günahlarını ve işlerindeki taşkınlıklarını bağışla, bize dünyada da iyilik ver ahirette de iyilik ver, Ya Aziz Ya Gaffâr rahmetinle bizi cehennem azabından koru.

Birincisi: Dünyada ve Ahirette Faydası Sadece İşleyen Kişinin Kendisine Dönen Ameller

1- Namaz İle Alakalı Olan Ameller:

A. Namazdan Önce Yapılan Ameller:

1) Abdest:

Değerli kardeşim abdest bedeni temizleyen, nefsi günah ve veballerden arındıran bir ibadettir. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Müslüman -veya Mümin- bir kul abdest aldığında yüzünü yıkarsa, gözleri ile bakarak işlediği her günah abdest suyu -veya suyun son damlası- ile yüzünden çıkar. İki elini yıkadığında, elleriyle tutarak işlediği her günah abdest suyu -veya suyun son damlası- ile ellerinden çıkar. Ayaklarını yıkadığı zaman, ayaklarıyla yürüyerek işlediği her günah abdest suyu -veya suyun son damlası- ile ayaklarından çıkar. Neticede o Mümin kul günahlardan temizlenip, arınmış olur.”¹⁷

Osman b. Affân -radiyallahu ahh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim güzelce abdest alırsa, o kimsenin günahları tırnaklarının altına varıncaya kadar bütün vücudundan çıkar.”¹⁸

Yine Osman -radiyallahu anh- şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’i benim şu abdestime benzer şekilde abdest alırken

¹⁷ Müslim Taharet Bölümünde rivayet etmiştir (244), Tirmizi aynı bölümde (2).

¹⁸ Müslim Taharet Bölümünde rivayet etmiştir (245).

gördüm. Sonra da şöyle buyurdu: “Bir kimse bu şekilde abdest alırsa geçmiş günahları bağışlanır. Onun namazı ve mescide kadar yürümesi de fazladan kazanç sayılır.”¹⁹

Günahların pisliklerinden her gün abdest alarak temizlenip, arınmamızı sağlayan Yüce Allah’ın lütfu ihsanı ne büyüktür.

Abdest aynı zamanda namazın sıhhat şartlarından birisidir. Namaz ibadeti, abdestsiz ya da suyun bulunmadığı veya kullanılması mümkün olmayan durumlarda teyemmüm alınmaksızın geçerli olmaz.

Kıyamet günü abdest Mümin kulun ziyneti/süsü olacaktır. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz ki benim ümmetim, kıyamet gününde, abdest izlerinden dolayı yüzleri nurlu, elleri ve ayakları parlak olarak çağırılacaktır. Yüzünün nurunu artırmaya gücü yeten kimse bunu yapsın”²⁰

2) Misvak:

Misvak, Rasûllerin Efendisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-’in sünnetidir. Misvak, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’in ashabını özellikle namazdan önce teşvik ettiği fitri sünnetlerden birisidir. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Eğer ümmetime ya da insanlara güçlük vermeyeceğini bilseydim, her namaz için misvak

¹⁹ Müslim Taharet Bölümünde rivayet etmiştir (229). Hadiste geçen “nafil” sözü “ziyade” manasına gelmektedir.

²⁰ Muttefekun aleyh. Buhâri Taharet Bölümünde (136), Müslim de Taharet Bölümünde rivayet etmiştir (246).

kullanmalarını emrederdim.”²¹ Bu ibadet, namaz kılan bazı kimselerin ağzından yayılan kötü kokuların Rahman’ın meleklerine ve kullarına eziyet vermesini önlemek ve Müslümanın güzel kokulu ve temiz bir ağızla Rabbi ile münacat etmesini sağlamak içindir. Misvak kullanmanın çok sevap olduğunun iyi bilinmesi gerekir. Aişe - radiyallahu anha-’dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz - sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Misvak kullanmak ağzın temiz kalmasına ve Rabbin razı olmasına sebeptir.”²² Yüce Allah’ın kendisinden razı olduğu kimseye müjdeler olsun.

B. Camiler ve Camilerde Yapılan Ameller ile Alakalı Hususlar:

1) Camiye giderken atılan adımlar:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah - sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir kimse evinde güzelce abdest alır, sonra Allah’ın farzlarından birini (namaz) yerine getirmek için Allah’ın evlerinden birine giderse, attığı adımlardan her biri bir günahı silip yok eder; diğer adımı da onu bir derece yükseltir.”²³

Yine Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim sabah akşam camiye gider gelirse, her gidip gelişinde Allah Teâlâ o kimseye cennetteki ikramını hazırlar.”²⁴

²¹ Buhâri Cuma Bölümünde(887), Nesâî Taharet Bölümünde (7) rivayet etmiştir.

²² Hadis sahihtir. Tirmizi Taharet Bölümünde (4), Nesaî Taharet Bölümünde (5) rivayet etmiştir.

²³ Müslim Namaz Bölümünde (666) rivayet etmiştir.

²⁴ Muttefekun aleyh. Buhâri Ezan Bölümünde (662), Müslim Ezan Bölümünde (669) rivayet etmiştir. Hadiste geçen “Nuzul” kelimesi Misafiri ağırlamak için yapılan ikram manasına gelmektedir.

Değerli kardeşim! Bir günde beş vakit namaz için camiye her gittiğinde senin için ne kadar çok sevap yazılır ve ne kadar çok günah silinir. Bu hususta en çok sevap kazananlar, camilere gidip gelirken en fazla adım atan Müslümanlardır. Selime Oğulları'nın kıssasını burada bir kez daha hatırlamamız güzel olur. Selime Oğulları kabilesi, mescide yakın bir yere taşınmak istediler. Bu durum Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e ulaştınca, "Bana ulaşan habere göre siz mescidin yakınına taşınmak istiyormuşsunuz" diye buyurdu. Onlar da: "Evet Yâ Rasûlallah! Bunu istiyorduk" dediler. Bunun üzerine Rasûlallah -sallallahu aleyhi ve sellem-: "Ey Selime Oğulları! Yurdunuzda oturunuz. Sizin (mescide gelmek için attığınız) adımlarınız yazılmaktadır. Yurdunuzda oturunuz. Sizin (mescide gelmek için attığınız) adımlarınız yazılmaktadır." diye buyurdu.²⁵

Cabir b. Abdullah -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Bizim yaşadığımız bölge Mescid-i Nebevi'ye uzak bir yerdedi. Evlerimizi satıp mescide yakın yere yerleşmek istedik. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bunu yapmamızı yasaklayarak şöyle buyurdu: "Her atılan adıma bir derece vardır."²⁶ Ebû Musa el-Eş'ari -radiyallahu anh-'ın sözü de bunu desteklemektedir."

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Namazın sevabını daha çok alanlar, yolu daha uzak olanlardır. (Yani bir kimse camiye giderken ne kadar çok yürürse, sevabı da o kadar çok olur.)

²⁵ Müslim Namaz Bölümünde (665), Ahmet (3/332), İbn Huzeyme (451), İbn Hibbân (2042) rivayet etmiştir.

²⁶ Müslim Namaz Bölümünde (664), Ahmet (3/336) rivayet etmiştir.

İmamla kılıncaya kadar (sabah) namazını bekleyen kimse de, hemen kılıp uyuyandan daha çok sevap kazanır.”²⁷ Ebû Kureyb’in rivayetinde : “İmamla birlikte cemaatle kılıncaya kadar” ifadesi geçmektedir.

2) Camilere giderken ve namaz esnasında huşulu ve temiz olmak:

Hikmet sahibi Yüce Allah, her halimizde nefsimiz ve bedenimizi temiz tutmak hususunda bizleri teşvik etmektedir. Bu teşvik Allah Azze ve Celle’nin evleri olan camilerde daha kuvvetlidir. Öyle ki Allah Teâlâ camilerde sadece temiz olmayı teşvik etmemiş bilakis bunun da ötesinde camilere giderken ziynetin takınılmasını da emretmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Ey âdemoğulları! Her mescitte ziynetinizi takının (güzel ve temiz giyinin.)}²⁸

Maalesef günümüzde, namaz kılmak için birçok kimse camilere kötü ter ve çorap kokusu ile gelmektedir. Bu durum, ibadet etmek için inşa edilmiş Allah’ın evleri olan camileri üstlendiği rolden ve nefsin rahat edip huzur bulduğu yer olmaktan uzaklaşmasına neden olmaktadır. Değerli Kardeşim! Rahat bir nefis ile huzur içinde kılınan namaz ibadeti bir başkadır. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Müezzini Bilal -radiyallahu anh-’a söylediği şu söz de bunu açıklamaktadır: “ Kalk Ey Bilal! Bizi namaz ile rahatlat.”²⁹

Nefsi, namaz kılmaya önceden hazırlamak için Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- camilere sekinet, vakar ve ağır başlı olarak

²⁷ Muttefekun aleyh. Buhâri Ezan Bölümünde (651), Müslim Ezan Bölümünde (662) rivayet etmiştir.

²⁸ A’râf Suresi: 31.

²⁹ Hadis sahihtir. Ebû Davut (4986) rivayet etmiştir.

gelinmesini emretmiştir. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kamet getirildiği zaman namaza koşarak değil, ağırbaşlı bir şekilde yürüyerek geliniz. Yetişebildiğiniz kadarını imamla birlikte kılınız; yetişemediğiniz rekâtları da kendiniz tamamlayınız.”³⁰ Bu hadise bakıldığında namazın başındaki ilk tekbir/Tekbirât’ul-ihrama yetişip cemaatle namaz kılmanın fazileti bu derece önemli iken Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in namaza ağır başlı bir şekilde gelmeyi cemaate yetişmeye tercih ettiğini görmekteyiz.

3) Ezan:

Ezan, namaz vaktinin girdiğinin ilan edilmesidir. Aynı şekilde ezan okunan yerin Müslüman toprakları olduğunun ve Allah'ın şiarının ikame edilmesinin bir göstergesidir. Müezzinler namaz vaktinin girmesini haber vermede güvenilir kimselerdir. Onların okudukları ezanlar ile namaz vaktinin girdiği bilinir ve oruç tutan kimse iftarını buna itimat ederek açar ya da yeme içmeyi terk ederek oruç tutmaya başlar.

Ezanın ve ezan okuyan müezzinlerin faziletine dair Muaviye -radiyallahu anh- Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim demiştir: “Müezzinler, insanların en uzun boyunlu olanlarıdır.”³¹ Sen de bu topluluktan olmaya özen göster değerli kardeşim. Ezanı duyan kimsenin ezan bittikten sonra Cabir -radiyallahu

³⁰ Buhâri Ezan Bölümünde (636) rivayet etmiştir.

³¹ Müslim Namaz Bölümünde (387), İbn Mace Namaz Bölümünde (725) rivayet etmiştir.

anh-'ın Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivayet ettiği hadiste olduğu gibi şu şekilde dua etmelidir: "Kim ezanı işitince, "Ey bu mükemmel davetin ve kılınan namazın Rabbi olan Allah'ım! Muhammed"e vesile ve fazileti ihsan et. Onu, kendisine vaat etmiş olduğun Makâm-ı Mahmûd"a kavuştur." derse kıyamet günü şefaetim ona helâl/geçerli olur."³²

Allah'ın izni ile bu dua ile kıyamet günü Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şefaatine nail olunur. O gün şefaet edeceklere ne kadar çok ihtiyacımız olacak!

4) Cemaat ile namaz kılmak:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Ezan okutup namaza başlamayı, sonra insanların namazını kıldırması için yerime birini bırakmayı, sonra da beraberlerinde odun desteleri olan bir grup erkekle namaza gelmeyenlere gitmeyi ve evlerini ateşe vermeyi düşündüm."³³ Başka bir rivayette ise: " Evlerinde kadınlar ve çocuklar olmasaydı." olarak gelmiştir.

Bu hadisten, cemaatle namaz kılmanın farz olduğu apaçık anlaşılmaktadır. Ancak şer'i bir mazereti olan; hareket etmeyi engelleyen hastalık, yolculuk ve âlimlerin görüşleri arasında tercih

³² Buhâri Ezan Bölümünde (614), Ebû Davut Namaz Bölümü (529), Tirmizi Namaz Bölümü (211), Nesai Namaz Bölümünde (278) rivayet etmiştir.

³³ Müslim Namaz Bölümünde (651), İbn Mace Camiler ve Cemaat Bölümünde (791), Nesai İmamet Bölümünde (848), Ahmed (3/344) rivayet etmiştir.

edilen en doğru görüşe göre kendisini camiye götürecek kimseyi bulamayan âmâ bir kişinin durumu bundan müstesnadır.

Değerli kardeşim! Cemaat ile namaza gitmediğin için kaçıracağın çokça sevap bile cemaate özen göstermen için yeterlidir. Abdullah b. Ömer -radiyallahu anhuma-‘dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “ Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece daha faziletlidir.”³⁴

5) Namaza erken gitmek:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “İnsanlar ezandaki ve birinci saftaki fazileti bilselerdi, ezan okumak ve ilk safta bulunmak için kura çekmekten başka imkân olmasaydı, mutlaka kura çekerlerdi. Eğer namaza erken gelmenin faziletini bilselerdi erken gelmek için yarışarlardı.”³⁵ Bu hadis birinci safta namaz kılmanın faziletine, sevabının çok olduğuna ve sanki yarış edercesine ilk safta namaz kılmak için erken gelmenin faziletine işaret etmektedir. Yine Ebû Hureyre -radiyallahu anh-‘dan rivayet edilen şu hadis bu fazilete delalet eder: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Erkekler için en hayırlı saf, en öndeki saftır; en kötü (sevabı az) saf da en arkadaki saftır. Kadınlar için en hayırlı saf, en arka

³⁴ Buhâri Ezan Bölümünde (645), Müslim Namaz Bölümünde (650), Nesai İmamet Bölümünde (837) rivayet etmiştir.

³⁵ Buhâri Ezan Bölümünde (615), Müslim Namaz Bölümünde (437), Ebû Davud Taharet Bölümünde (351), Nesâi Namaz Bölümünde (651), Tirmizi Namaz Bölümünde (499) rivayet etmiştir. Hadiste geçen “en-Nida” ibaresi “Ezan” demektir. “et-Techîr” ibaresi ise “ Namaza erken gelmek” demektir.

saftır; en kötü (sevabı az) saf ise en öndeki (erkeklerin hemen arkasındaki) saftır.”³⁶

- Özel olarak Cuma namazına erken gelmek:

Değerli Kardeşim senin de bildiğin üzere cuma gününün haftanın diğer günlerine üstünlüğü bulunmaktadır. Ebû Hureyre -radiyallahu anh- 'dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Üzerine güneş doğan en hayırlı gün cuma günüdür. (Zîra) Âdem o gün yaratılmış, o gün cennete koyulmuş ve o gün cennetten çıkarılmıştır.”³⁷ Ey Müslümanlar! Cuma günü bizim bayramımızdır. Yüce Allah, diğer ümmetler arasında bu günü bize has kılmıştır. Yahudilerin günü cumartesi ve Hristiyanların günü ise pazardır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Allah Teâlâ, bizden öncekileri cuma günününün faziletinden mahrum bıraktı. Bu sebeple cumartesi Yahudilerin, pazar günü de Hristiyanların oldu. Allah Teâlâ, bizi yarattı ve bizlere cuma gününü idrak etme hususunda hidayet nasip etti. Cumayı da, cumartesiye de, pazarı da (ibadet günleri) kıldı. Onlar kıyamet günü de bizden sonra hesaba çekilecekler.”³⁸

Allah Teâlâ, cuma gününe ait özel bir namazı bizlere farz kılmıştır. Cuma namazı, Müslümanların bir araya gelip hatibin verdiği cuma

³⁶ Müslim Namaz Bölümünde (440), Nesâi Namaz Bölümünde (894), Ebû Davud Namaz Bölümünde (678) rivayet etmiştir.

³⁷ Müslim Namaz Bölümünde (854), Nesâi Namaz Bölümünde (1663) rivayet etmiştir.

³⁸ Müslim Namaz Bölümünde (854), Nesâi Namaz Bölümünde (1652), İbn Mace Namaz Bölümünde (1083) rivayet etmiştir.

hutbesini dinleyerek öğüt aldıkları haftalık periyodik toplantı mesabesinde. Allah Teâlâ, cuma namazına erken gelenlere büyük ecirler bahşetmektedir. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

“Bir kimse cuma günü cünüplükten temizleniyormuş gibi boy abdesti aldıktan sonra erkenden cuma namazına giderse bir deve kurban etmiş gibi sevap kazanır. İkinci saatte giderse bir inek, üçüncü saatte giderse bir koç kurban etmiş gibi sevap kazanır. Dördüncü saatte giderse bir tavuk, beşinci saatte giderse bir yumurta sadaka vermiş gibi sevap kazanır. İmam minbere çıkınca melekler hutbeyi dinlemek üzere topluluğun arasına katılır.”³⁹

Evs es-Sekafî -radiyallahu anh- cuma gününün fazileti ve Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bugünde yaptığı bazı amelleri aktararak şöyle demiştir: "Kim cuma günü gusül alır ve başını yıkarsa, cuma namazı için camiye erken gider, imama yakın olur, hutbeyi susup dinlerse; o kişiye yürürken attığı her bir adıma karşılık gündüzü oruçlu, gecesi ibadetle geçirilen bir senelik amelin sevabı verilmiş olur.”⁴⁰

Selman-ı Fârisî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: Bir kimse cuma günü

³⁹ Buhâri Cuma Bölümünde (881), Müslim Cuma Bölümünde (850), Ebû Davud Taharet Bölümünde (351) rivayet etmiştir.

⁴⁰ Hadis sahihtir. Ebû Davud Taharet Bölümünde (345), Tirmizi Namaz Bölümünde (496), İbn Mace Namaz Bölümünde (1087), Nesâi Cuma Bölümünde (1381) Ahmed (16261) rivayet etmiştir.

gusül abdesti alarak elinden geldiğince temizlenir, saçını sakalını yağlayıp tarar veya evindeki güzel kokudan süründükten sonra camiye gider, safta yan yana oturan iki kimsenin omuzunun arasını açarak ilerlemez, sonra Allah Teâlâ'nın kendisine takdir ettiği kadar namaz kılar, daha sonra sesini çıkarmadan imamı dinlerse, o cumadan öteki cumaya kadar olan günahları bağışlanır.”⁴¹

6) Revâtip sünnetler:

Genellikle namazlarımız bazı kusur ve hatalar ile zedelenmektedir. Bunlar, namazdan ve huşudan alıkoyan vacibin eksik yapılması, sünnetin terk edilmesi, şeytanın vesvese vermesi, namaz esnasında dünya işlerini düşünüp bununla meşgul olunulması gibi şeylerdir. Bundan dolayı kılınan namaza verilecek sevap, kulun huşusuna, ibadete odaklanmasına ve Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-’in kılmış olduğu namaza uygun kılmasına göre artıp azalır. Çünkü Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Benim nasıl namaz kıldığımı gördüyseniz siz de öyle namaz kılın.”⁴² Bunun bir delili de Ammâr b. Yâsir -radiyallahu anh-’ın Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’den rivayet ettiği şu hadistir: “Kişi vardır, namazını kılar bitirir de kendisine namazın sevabının yarısı, üçte biri hatta onda biri yazılır.”⁴³

⁴¹ Buhâri Cuma Bölümünde (883) rivayet etmiştir.

⁴² Buhâri Ezan Bölümünde (631) rivayet etmiştir.

⁴³ İbn Teymiyye, el-İmân (28). Elbânî –rahimehullah- hadisin Hasen olduğunu belirtmiştir.

Namazın sevabındaki bu eksikliğin giderilmesi hususunda Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- farz namazların öncesinde ve sonrasında eda edilen revâtip sünnetleri bize meşru kılmıştır. Müslüman kul, bir gün ve gecede on iki rekât sünnet namazları kılarak farz namazlarındaki eksikliği telafi eder ve hasenatını artırır.

Bu revâtip sünnetler şu şekildedir:

Sabah namazının farzından önce iki rekât. Aişe -radiyallahu anha-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Sabah namazının iki rekât sünneti, dünya ve dünyadaki her şeyden daha hayırlıdır.”⁴⁴

Öğle namazının farzından önce dört rekât ve sonrasında iki rekât. Ali -radiyallahu anh- şöyle buyurmuştur: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- öğlenin farzından önce dört, farzından sonra iki rekât namaz kılarıdı.”⁴⁵

Bu kılınan rekâtların fazileti hakkında Ummu Habibe -radiyallahu anha- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’den şu hadisi aktarmıştır: Her kim, öğle namazın(ın farzın)dan önce dört rekât ve (farzından) sonra da dört rekât (nafile) namaz kılarısa, Allah, onu ateşe haram kılar (yani cehennem ateşi onun bedenine dokunmaz).”⁴⁶

⁴⁴ Müslim Namaz Bölümünde (725), Tirmizi Namaz Bölümünde (416), Nesâi Namaz Bölümünde (1452) rivayet etmiştir.

⁴⁵ Hasen hadistir. Tirmizi Namaz Bölümünde (424) rivayet etmiştir.

⁴⁶ Sahih hadistir. İbn Mace Namaz Bölümünde (1164), Ebû Davud Namaz Bölümünde (1269), Tirmizi Namaz Bölümünde (427) rivayet etmiştir.

Akşam namazının farzından sonra iki rekât. Aişe -radiyallahu anha- şöyle demiştir: “Peygamber Efendimiz akşam namazını kılar sonra benim evime gelir iki rekât namaz kılardı.”⁴⁷

Yatsı namazının farzından sonra iki rekât. Aişe -radiyallahu anha- şöyle demiştir: Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- yatsı namazının farzından sonra iki rekât namaz kılardı.”⁴⁸

Bu sünnet namazların başka bir özelliği ve ecrinin çok olmasının sebeplerinden birisi de cennete giriş sebebi olmasıdır. Ummu Habibe -radiyallahu anha- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem’i şöyle söylerken işitmiştir: “Müslüman bir kul her gün farzın dışında Allah için on iki rekât sünnet namazı kılsa Allah onun için cennette bir ev bina eder ya da onun için bir ev bina edilir.”⁴⁹

İkindinin farzından önce kılınan dört rekât namaz hakkında İbn Ömer -radiyallahu anh- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’den şu hadisi aktarmıştır: “İkindinin farzından önce dört rekât namaz kılan kimseye Allah rahmet etsin.”⁵⁰

Bu namazlara ilave olarak kılınan nafil namazlar hayır, bereket, kulun Rabbine yakın olmasına ve Allah’ın izni ile büyük ecirlere vesile olur. Sevbân -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’e hangi amel Allah’a daha sevimlidir diye

⁴⁷ Sahih hadistir. İbn Mace Namaz Bölümünde (1164) rivayet etmiştir.

⁴⁸ Sahih hadistir. Tirmizi Namaz Bölümünde (436) rivayet etmiştir.

⁴⁹ Müslim Yolcunun Namazı Bölümünde (768), Nesâi Gece Namazı ve Gündüz Nafileleri Bölümünde (1796) rivayet etmiştir.

⁵⁰ Hasen hadistir. Ebû Davud Namaz Bölümünde (1271), Tirmizi Namaz Bölümünde (430)rivayet etmiştir.

sordum. Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: “Çok secde etmeye bak! Zira senin Allah için yaptığın her secde karşılığında Allah seni bir derece yükseltir ve bir hatanı siler.”⁵¹

Rabîa b. Kâ'b el-Eslemî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: “Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yakınında geceler, ona abdest suyunu getirir ve diğer ihtiyaçlarını görürdüm. Bir gün Rasûllullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bana, İste! Vereyim diye buyurdu. Ben de; cennette seninle beraber olmayı isterim.» dedim. Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-; başka bir isteğin var mı?» buyurdu. Bu sefer ben; dileğim ancak budur!» dedim. Bunun üzerine Rasûllullah -sallallahu aleyhi ve sellem-; öyleyse çokça secde ederek kendin için bana yardımcı ol!» diye buyurdu.”⁵²

Kulun Rabbine en yakın olduğu yer secde halidir. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûllullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kulun Rabbine en yakın olduğu hal secde halidir. İşte bu sebeple secdede çok dua etmeye bakın!”⁵³

7) Namaz vakitleri arasında camide oturup beklemek:

Allah Teâlâ'nın katında namaz vakitleri arasında camide oturup beklemenin büyük fazileti vardır. Rasûllullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Sizden biriniz, abdestini bozmadan namaz

⁵¹ Müslim Namaz Bölümünde (488), İbn Mülcih Fi İkametis-salavat ves-Sünneti Fiyha (1423), Nesâi Fit-Tatbik (1139) rivayet etmiştir.

⁵² Müslim Namaz Bölümünde (489), Nesâi Fit-Tatbik (1138) rivayet etmiştir.

⁵³ Müslim Namaz Bölümünde (482), Ebû Davud Namaz Bölümünde (875), Nesâi Fit-Tatbik (1137) rivayet etmiştir.

kıldığı yerde oturduğu müddetçe, melekler kendisine: Allah'ım! Bunu bağışla, buna rahmetinle muamele et, diye dua ederler.”⁵⁴

Geçen başlıklarda ifade edilen hususların faziletine dair pek çok hadis bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi de Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’ın, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’den rivayet ettiği şu hadistir: “ Bir kimsenin cemaatle kıldığı namazın sevabı, evinde ve çarşı pazarda kıldığı namazdan yirmi beş kat daha fazladır. O kimse, abdestini güzelce alıp, sonra sadece namaz kılmak maksadıyla mescide giderse attığı her adım sebebiyle bir derece yükseltilir, bir hatası da silinir. Namazını kıldıktan sonra abdestini bozmadan namaz kıldığı yerde kaldığı müddetçe, melekler onun için: Allah'ım! Onu hayırla zikret rahmetinle muamele et! diyerek dua etmeye devam ederler. O kimse namazı beklediği sürece namazdaymış gibidir.”⁵⁵

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir kişi güzelce abdest alır, sonra başka hiçbir maksatla değil, sadece namaz kılmak üzere camiye gelirse, camiye girinceye kadar attığı her adım sebebiyle bir derece yükseltilir ve bir günahı bağışlanır.”⁵⁶

Yine Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Size,

⁵⁴ Müslim Namaz Bölümünde (482), Nesâi Mecidler Bölümünde (733) rivayet etmiştir. Hadiste geçen “Yuhdisu” ibaresi abdestini bozmak manasına gelmektedir.

⁵⁵ Muttefekun aleyh. Buhâri Ezan Bölümünde (647), Müslim Namaz Bölümünde (649) rivayet etmiştir.

⁵⁶ İbn Mace Taharet Bölümünde (281) rivayet etmiştir.

Allah'ın kendisiyle günahları yok edip, dereceleri yükselteceği hayırları haber vereyim mi?" diye buyurdular. Ashâb: "Evet, yâ Rasûlallah!" dediler. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: "Güçlük/sıkıntılı hallerde abdesti güzelce almak, mescitlere doğru çok adım atmak, bir namazı kıldıktan sonra öteki namazı beklemektir. İşte ribâtınız, işte bağlanmanız gereken budur."⁵⁷

- **Sabah namazından sonra camide oturmak ve güneş doğduktan sonra işrak namazını kılmak:**

Enes b. Mâlik -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Her kim sabah namazını cemaatle kılar, sonra güneş doğuncaya kadar oturup Allah'ı zikreder, sonra iki rekât (namaz) kılsa ona bir hac ve umre sevabı vardır. Enes şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "tam olarak, tam olarak, tam olarak"⁵⁸

C. Duha Namazı:

Zeyd b. Erkam -radiyallahu anh- şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Küba mescidine gittiğinde insanlar kuşluk namazı kılıyordu. Onlara şöyle buyurdu: "Evvâbin namazının vakti, sıcağın deve yavrularının ayaklarının (toynaklarının) yandığı zamandır."⁵⁹

⁵⁷ Müslim Taharet Bölümünde (251), Nesâi Taharet Bölümünde (143), Tirmizi Taharet Bölümünde (51) rivayet etmiştir.

⁵⁸ Tirmizi Namaz Bölümünde (586) rivayet etmiştir. Elbânî -rahimehullah- hadisin Hasen olduğunu belirtmiştir.

⁵⁹ Müslim Namaz Bölümünde (784) rivayet etmiştir. "Ramadat Fisal" Öğleye yakın sıcaklığı hissettiği vakittir.

Bu namaz Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’in dostu Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’a özen göstermesi hususunda tavsiye ettiği Duha namazıdır.

Ebû Hureyre -radiyallahu anh- şöyle demiştir: Halilim (dostum) -sallallahu aleyhi ve sellem- bana şu üç şeyi; her aydan üç gün oruç tutmayı, iki rekât kuşluk (duhâ) namazı kılmayı ve uyumadan önce vitir namazını kılmayı tavsiye etti.”⁶⁰

Duha namazının fazileti hakkında Ebû Zer -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Her birinizin her bir eklemi için bir sadaka gerekir. Her tesbih sadakadır, her hamd sadakadır, her tehlil sadakadır, her tekbir sadakadır. İyiliği tavsiye etmek sadakadır, kötülükten sakındırmak sadakadır. Kulun kuşluk vakti kılacağı iki rekât namaz bütün bunları karşılar.”⁶¹

Değerli Kardeşim! Şöyle bir düşün; bedeninde bulunan üç yüz altmış eklemin her biri için bir sadaka vermek gerekmektedir! Bu sadakaları vermeye güç yetiremeyebilirsin. Yüce Allah, lütfu ve rahmeti ile Duha namazını bizim için bu sadakaların yerine geçen meşru bir ibadet kılmıştır.

⁶⁰ El-Cami'us-Sağir (1178). Elbânî –rahimehullah- hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

⁶¹ Müslim Namaz Bölümünde (720), Ebû Davud Namaz Bölümünde (1286) rivayet etmiştir.

D. Gece namazı:

En faziletli namazlardan birisi de gecenin karanlığında kılınan özellikle de gecenin son üçte birinde kılınan namazdır. Çünkü sekinet, sessizlik, ruhun sağlığı ve Rahmân ile münacat etmenin lezzeti bu vakittedir. Allah Teâlâ, gece namaz kılan Müminleri övmüş ve şöyle buyurmuştur: {Geceleri pek az uyurlardı. Seher vaktinde bağışlanma dilerlerdi.}⁶² Gece namazı kendisini örnek almak ile emrolduğumuz Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Ey örtünüp bürünen (Peygamber!). Kalk, birazı hariç olmak üzere geceyi; yarısını ibadetle geçir. Yahut bundan biraz eksilt. Yahut buna biraz ekle. Kur'an'ı ağır ağır, tane tane oku.}⁶³

Gece namazının fazileti hakkında Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: ""Farz namazdan sonra en faziletli namaz gece namazıdır."⁶⁴

Rasûlullah -sallallahu aleyh ve sellem- ashabından Abdullah b. Ömer -radiyalahu anhuma-'yı şu sözleri ile övmüştür: "Abdullah ne iyi adam! Keşke bir de gece namazı kılsa!"⁶⁵ Başka bir rivayette şöyle buyurmuştur: "Ey Abdullah! Filan kimse gibi olma, çünkü o gece namazı kılarken, sonra kılmaz oldu."

⁶² Zâriyât Suresi: 17-18.

⁶³ Müzzemmil Suresi: 1-4.

⁶⁴ Müslim Oruç Bölümünde (1163), Ebû Davud Oruç Bölümü (2429), Tirmizi Namaz Bölümü (438), Nesâi Namaz Bölümü (1613) rivayet etmiştir.

⁶⁵ Muttefekun aleyh. Buhâri Teheccüd Bölümünde (1122), Müslim Sahabenin Fazileti Bölümünde (2479) rivayet etmiştir.

2- Oruç İle İlgili Ameller:

A. Mutlak olarak tutulan nafile orucun fazileti:

Ebû Said el-Hudrî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle derken işittim: "Allah rızası için bir gün oruç tutan kimseyi Allah Teâlâ, bu bir günlük oruç sebebiyle cehennem ateşinden yetmiş yıl uzak tutar."⁶⁶

İzzet sahibi Rabbimiz kutsi hadiste şöyle buyurmuştur: "İnsanın oruç dışında her ameli kendisi içindir. Oruç benim içindir, mükâfatını da ben vereceğim."⁶⁷ İnşallah nafile olarak tutulan oruçlar da bu kapsama girmektedir.

Oruç, haram ve fuhşiyata düşmemek için bir kalkandır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Ey gençler topluluğu! Sizden evlenmeye gücü yeten evlensin. Çünkü evlenmek gözü haramdan korur ve namusu da muhafaza eder. Evlenmeye gücü yetmeyen de oruç tutsun. Çünkü oruç, onun için bir kalkandır."⁶⁸

Oruç, aynı zamanda nefsi zevk aldığı şeyler hususunda israfta bulunmaktan koruyup, eğitir. Oruç, bize açlık ve susuzluk çeken fakir, yoksul ve evsiz kardeşlerimizin halini hatırlatır. Muaz -radiyallahu anh- ölüm döşeğindeyken ağlayarak şöyle demiştir: "Sıcak günlerde oruç tutamadığım ve çokça âlimlerin ilim halkalarında diz çöküp

⁶⁶ Muttefekun aleyh. Buhâri Cihad ve Siyer Bölümünde (2480), Müslim Oruç Bölümünde (1153), Yetmiş yıl: Yani yetmiş yıl mesafesinde demektir.

⁶⁷ Muttefekun aleyh. Buhâri Oruç Bölümünde (1904), Müslim Oruç Bölümünde rivayet etmiştir.

⁶⁸ Muttefekun aleyh. Buhâri Nikâh Bölümünde (5066), Müslim Nikâh Bölümünde (1400) rivayet etmiştir. Hadiste geçen "elbâe" ibaresi evlilik ve nafaka masrafları manasına gelmektedir. "Vicâe" ibaresi de şehveti kırar demektir.

oturamadığım için ağlıyorum”. Amir b. Abdulkays -radiyallahu anh- ölüm döşeğindeyken şöyle demiştir: “ Vallahi ölüm kaygısından ya da öleceğimden dolayı ağlamıyorum. Ancak sıcak günlerde oruç tutamadığım ve geceleri ibadet etmenin meşakkatine sabretmediğim için ağlıyorum.”⁶⁹

B. Aşure orucunun fazileti:

İbn Abbâs -radiyallahu anhuma-’dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: “Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Medine’ye gelince, Yahûdilerin aşure günü oruç tuttuklarını gördü. Onlara, niçin oruç tutuyorsunuz? diye sordu. Onlar da ‘Bu, salih (hayırlı) bir gündür. Allah, o günde İsrailoğullarını düşmanlarından kurtardı. (Şükür olarak) Mûsâ o gün oruç tuttu.” diye cevap verdiler. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’ de, ‘Ben Mûsâ’ya sizden daha yakınım’ diye buyurup o gün oruç tuttu ve Müslümanlara da tutmalarını tavsiye etti.”⁷⁰

Yahudilere muhalefet etme adına Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- aşure günü ile birlikte bir gün daha tutulmasını emretmiş ve şöyle buyurmuştur: “Eğer önümüzdeki seneye kadar yaşarsam, Muharrem’in dokuzuncu gününde oruç tutacağım.”⁷¹ Yani onuncu günü ile birlikte dokuzuncu günü de oruç tutacağım demektir.

İbnu’l Kayyim -rahimehullah- şöyle demiştir: Aşure orucu üç mertebedir. Bunlar arasında en kâmil olanı bir gün öncesi ve bir gün

⁶⁹ Zamaul-Havâcir: Sıcak günlerde oruç tutmak demektir.

⁷⁰ Buhâri Oruç Bölümünde (2004), Müslim Oruç Bölümünde (1130), Ebû Davud Oruç Bölümünde (2444), Ahmed (2644) rivayet etmiştir.

⁷¹ Müslim Oruç Bölümünde (1134), Ebû Davud Oruç Bölümünde (2445) rivayet etmiştir.

sonrası ile birlikte tutmaktır. Sonra dokuzuncu gün ile birlikte onuncu günü tutmaktır. Birçok hadis bu şekilde gelmektedir. Sonra da onuncu günü tek başına tutmak gelir.” Bu günün oruçlu geçirilmesinin fazileti hakkında Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Aşure günü orucunun önceki yılın (küçük) günahlarına keffâret olacağını ümit ederim.”⁷²

C. Şevval ayında altı gün oruç tutmak:

Ebû Eyyub el-Ensârî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim, Ramazan orucunu tutar ve ona Şevval ayından altı gün ilave ederse, sanki yılın tamamında oruç tutmuş gibi olur.”⁷³

Her hasene on misli ile karşılık bulur. Ramazan ayı on aya ve Şevval ayında tutulan altı günlük oruç da iki aya tekabül eder, bu da bütün sene oruç tutmak gibidir. Her sene böyle yapılırsa bütün seneler oruç tutulmuş ecri alınır.

Değerli kardeşim, bu büyük sevaba nail olmak için hırslı olmalısın. Tembellik ve meşguliyetten dolayı tutamamaktan korkan kimselerin Ramazan Bayramı'nın ilk gününden sonra bu orucu tutmakta hızlı davranmaları müstehaptır. Yeri gelmişken bayramda oruç tutmanın haram olduğunu da hatırlatmak isterim. Aynı şekilde, bir gün öncesi ve bir gün sonra tutulmadan cuma günü tek başına oruç tutmak da caiz değildir. Ancak Arefe günü ya da bir kişinin belirli bir tarihte oruç

⁷² Müslim Oruç Bölümünde (1162) rivayet etmiştir.

⁷³ Buhârî hariç diğer Kutubu Sittede rivayet edilmiştir.

tutmayı adayıp, adadığı şey gerçekleştiğindeki gün cuma gününe denk geliyorsa, o zaman tek başına cuma günü oruç tutması caizdir.⁷⁴ Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Sizden biriniz bir gün önce veya bir gün sonrasında tutmadan (sadece) cuma günü oruç tutmasın."⁷⁵ Cumhur ulema, buradaki yasağın haram değil mekruh olduğunu belirtmiştir.

D. Arefe günü tutulan oruç:

Arefe günü tutulan oruç, hacı olmayanlar için meşru kılınmıştır. Bu oruç, hacılar dışında Zilhicce'nin ilk on gününde yapılan en faziletli ameldir. (Bundan sonraki bölümde Zilhicce'nin ilk on gününün faziletine değineceğiz). Arefe günü ibadet ederken güçlü kalabilmek adına hacıların oruç tutması meşru kılınmamıştır. Ebû Katade -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e Aşure günü oruç tutmak hakkında sorulduğunda, "Arefe günü tutulan orucun, bir önceki seneye ve bir sonraki seneye kefarete olmasını ümit ederim" diye cevap vermiştir.⁷⁶

Uyarı:

Bu hadiste geçen ve Aşure orucundaki ifade edilen kefarete sadece küçük günahlar için geçerlidir, büyük günahları kapsamaz. Büyük günahlar için samimi bir tövbe, o günahı terk etmek, bir daha ona

⁷⁴ Vacip olan adak orucu ve belirli bir gün belirtilmeyen vacip oruç âlimlere göre mekruhtur.

⁷⁵ Muttefekun aleyh. Buhâri Oruç Bölümünde (1985), Müslim Oruç Bölümünde (1144) rivayet etmiştir.

⁷⁶ Müslim Oruç Bölümünde (1162) rivayet etmiştir.

dönmemek ve kul hakkı ile ilişkisi varsa o hakkı sahibine vermek gerekir.

3- Sevapların Kat Kat Verildiği ve Dualara İcabet Edildiği Zaman ve Mekânlar:

A. Sevapların Kat Kat Verildiği ve Dualara İcabet Edildiği Zamanlar

1) Ramazan Ayı:

Değerli Kardeşim! Ramazan ayında ecir ve sevaplar kat kat verilmektedir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivayet edilen hadiste şöyle buyrulmuştur: “Müslümanların üzerine Ramazan ayından daha hayırlı bir ay gelmemiştir. Münafıklara da Ramazan ayından daha şerli bir ay gelmemiştir.”⁷⁷

Değerli kardeşim! Bundan dolayı fazileti çok büyük olan bu ayı namaz, oruç, zekât ve salih ameller işleyerek en iyi şekilde değerlendirmeye bakmalısın. Allah'a hamd olsun bu ayı bizlere bahşetmiş ve itaat yollarını kolaylaştırmıştır. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle

⁷⁷ Ahmed (8350), İbn Huzeyme ve Allame Ahmet Şakir sahih olduğunu söylemiştir.

buyurmuştur: ” Ramazan Ayı gelince, cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar zincire vurulurlar.”⁷⁸

- Ramazan umresi:

Yüce Allah lütfu ile Ramazan'da ecir ve sevapları kat kat vermiş ve bu ayda yapılan umreye hac sevabı bahşetmiştir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Veda haccına katılmayan Ummu Sinan -radiyallahu anha-ya şöyle demiştir: “ Ramazan geldiğinde umre yap. Şüphesiz Ramazanda yapılan umre hacca bedeldir.” Ya da “Benimle yapılmış hac gibidir.”⁷⁹

- Kadir Gecesi:

Kadir Gecesi büyük bir gece olup; bu gecede yapılan amellerin sevabı bin ayda (yaklaşık olarak seksen sene dört aya denk gelir) yapılan ibadetlerin sevabından daha hayırlıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Şüphesiz, biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesinde indirdik. Kadir Gecesinin ne olduğunu sen ne bileceksin! Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır.}⁸⁰

Bu gecede Kur'an-ı Kerim dünya semasına indirilmiştir. Bu gecede bir sonraki senede gerçekleşecek her şeyin kaderi belirlenir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Biz onu mübarek bir gecede indirdik. Gerçekten biz uyarıcılarız. Her hikmetli iş onda (o gecede) ayırt edilir.}⁸¹

⁷⁸ Müslim Oruç Bölümünde (1079) rivayet etmiştir.

⁷⁹ Buhâri Umre Bölümünde (1782), Müslim Hac Bölümünde (1252), Ahmed (2025) rivayet etmiştir.

⁸⁰ Kadir Suresi: 1-3.

⁸¹ Duhan Suresi: 3-4.

Yüce Allah bu geceyi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem'in ümmetine özel kılmıştır. İmam Mâlik -rahimehullah- şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- geçmiş ümmetlere göre kendi ümmetinin ömrünü kısa gördüğü için Yüce Allah da ona kadir gecesini vermiştir."⁸²

2) Zilhicce'nin ilk on günü:

İbn Abbâs -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Başka günlerin hiçbirinde, -Zilhicce'nin ilk on gününü kastederek- şu günlerde işlenecek amel-i salihden, Allah katında daha sevimli hiçbir amel yoktur." Bunun üzerine, Allah uğrunda yapılacak cihad da mı üstün değildir, Yâ Rasûlallah? dediler. "(Evet) Allah yolunda yapılacak cihad da. Ancak malını ve canını tehlikeye atarak cihada çıkan, şehit olup dönmeyen kimsenin cihâdı başka.(O, bundan üstündür), buyurdu."⁸³

Zilhicce ayının ilk on gününün ne kadar değerli olduğunu gösteren hususlardan bir tanesi de Yüce Allah'ın bu günler adına yemin etmiş olmasıdır. Nitekim Yüce Allah Kitabında şöyle buyurmuştur: {Tan yerinin ağarmasına andolsun, On geceye andolsun, çifte ve teke

⁸² Zayıftır. İmam Malik Muvatta da (1/99) zikretmiştir.

⁸³ Buhâri Bayram Bölümünde (929), Ebû Davud Oruç Bölümünde (2438), İbn Mace Oruç Bölümünde (1727), Tirmizi Oruç Bölümünde (757) rivayet etmiştir.

andolsun} ⁸⁴ Âlimler, ayette geçen on geceden kastın Zilhiccenin ilk on günü olduğunu belirtmiştir.

Değerli Kardeşim! Zilhicce ayının ilk on gününü Kur'an-ı Kerim okuyup, sadaka verip, nafile namaz kılıp, oruç tutarak ve salih ameller işleyerek değerlendirmeye çalışmalısın. Özellikle Mekke ve Medine'de olanlar, bu günlerde salih amel işlemeye daha da özen göstermelidir. Özellikle, fazileti hakkında yukarıda bahsettiğimiz Arefe günü orucuna, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti olan Kurban Bayramı'nın ilk günü kesilen kurbanı özen gösterilmelidir.

3) Dualara İcabet Edilen Vakitler:

a- Gece Yarısında Yapılan Dua:

Gece yarısında yapılan dua, dualara icabet edilen vakitlerdendir. Özellikle de kişinin teheccüd namazı vaktinde Rabbi ile yaptığı münacat icabet vakitlerindendir. Cabir b. Abdullah -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle derken işittim: "Geceleyin öyle bir zaman vardır ki, Müslüman bir kimse o zamana rastlayıp Allah'tan dünya ve âhirete dair hayırlı bir şey dilerse, Allah ona dilediğini verir. Bu her gece böyledir." ⁸⁵ Başka bir hadiste de Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Her gece, gecenin son üçte biri kaldığı zaman Rabbimiz -Tebâreke ve Teâlâ- dünya semasına iner ve: "Bana kim dua eder ki onun duasına

⁸⁴ Fecir Suresi: 1-3.

⁸⁵ Müslim Yolcuların Namazı ve Kısaltılması Bölümünde (757), Tirmizi Dualar Bölümünde (3579), Ebû Davud Namaz Bölümünde (1277) rivayet etmiştir.

icabet edeyim! Benden kim bir hacet ister ki ona dileğini vereyim!
Benden kim mağfiret diler ki onun için mağfiret edeyim!' diye
buyurur.”⁸⁶

Değerli Kardeşim! Ciddiyetle bu vakti değerlendir ve Salihlerden
olmaya çalış ve Rahman'ın bu çağrısına kulak ver.

b- Ezan ve kamet arasında yapılan dua:

Bu vakit de dualara icabet edilen vakitlerden birisidir. Enes -radiyallahu
anh-'dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz -sallallahu
aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “ Ezan ve kamet arasındaki dua
geri çevrilmez. Bu vakitte dua edin.” Hadisi Ebû Davud ve Tirmizi
rivayet etmiştir. “Sahabeler, Ya Rasûlullah! Nasıl dua edelim dediler.
Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:
Yüce Allah'tan dünyada ve ahirette afiyet dileyin.”⁸⁷

c- Cuma günü icabet vakti:

Cuma gününde bulunup da diğer günlerde bulunmayan özelliklerden
birisi de içinde icabet vaktinin yer almasıdır. Ebû Hureyre -radiyallahu
anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-
cuma gününden bahsederek şöyle buyurmuştur: “Cuma günü içinde
öyle bir vakit vardır ki, Müslüman bir kul namaz kıldığı halde o vakte
rastlar da Allah'tan bir şey dilerse, muhakkak Allah onun dileğini yerine

⁸⁶ Müslim Yolcuların Namazı ve Kısaltılması Bölümünde (758), Tirmizi Namaz Bölümünde (446) rivayet etmiştir.

⁸⁷ Hasen hadistir. Tirmizi Afv ve Afiyet Babında rivayet etmiştir.

getirir.” Bu sözleri söylerken de eliyle bu vaktin çok kısa olduğuna işaret etmiştir.”⁸⁸

Bunun hangi vakitte olduğuna dair ilim ehli tarafından farklı görüşler ortaya konulmuştur. Bazı âlimler bu vaktin, imam iki hutbe arasında oturduğu zaman olduğunu söylemiştir. Bazı âlimler hutbenin bitiminden cuma namazının bitimine kadar olan vakitte olduğunu söylemişlerdir. Bazı âlimler de ikindi namazından sonra günün son vaktinde olduğunu ifade etmiştir. Racih olan görüş budur. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Cuma günü, dualara icabet edilen vakti, ikindiden sonra, güneş batıncaya kadarki zaman içinde arayın!”⁸⁹

d- Oruçlunun iftar anında yaptığı dua:

Abdullah b. Amr b. El-Âs -radiyallahu anhuma-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Her oruçlunun iftarını açtığında reddedilmeyen bir duası vardır.”⁹⁰ Bundan dolayı oruç tutan kimsenin iftar anında çokça dua etmesi ve Yüce Allah’ın lütfundan istemesi müstehaptır. Bu, Yüce Allah’ın oruç tutanlara bahşettiği bir fazilettir.

e- Arefe Günü yapılan dua:

⁸⁸ Muttefekun aleyh. Buhâri Cuma Bölümünde (935), Müslim Cuma Bölümünde (852) rivayet etmiştir.

⁸⁹ Tirmizi Namaz Bölümünde (489), Taberide aynı hadisi rivayet etmiştir. Bkz: Aynı Bölümdeki (491) numaralı hadis.

⁹⁰ Zayıf Hadis. İbn Mace Oruç Bölümünde (1753) rivayet etmiştir.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “En hayırlı, kabule şayan dua, Arefe Günü yapılan duadır. Ben ve benden önceki peygamberlerin söylediği en hayırlı söz: Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh lehu'l mülku ve lehu'l hamdu ve huve âlâ kulli şey'in kadîr (Allah'tan başka hak ilâh yoktur; o tektir, ortağı yoktur. Mülk onundur, hamd ona mahsustur ve o her şeye kâdirdir.”⁹¹

f- Kur'an-ı Kerim hatim edildiğinde yapılan dua:

Enes -radiyallahu anh-'ın Kur'an-ı Kerim'i hatmettiğinde ev halkını toplayıp dua ettiği zikredilir.⁹²

g- Zemzem içerken yapılan dua:

Cabir b. Abdullah -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Zemzem ne niyetle içilirse onun içindir.”⁹³

B. Sevapların Kat Kat Verildiği ve Dualara İcabet Edildiği Mekânlar:

1) Mescid-i Haram:

Cabir b. Abdullah -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Benim mescidimde kılınan bir namaz, onun dışındaki camilerde kılınan bin namazdan daha faziletlidir. Ancak Mescid-i Haram hâriç. Mescid-i

⁹¹ Tirmizi Dualar Bölümünde (3585) rivayet etmiştir. Elbâni –rahimehullah- hadisin hasen olduğunu belirtmiştir.

⁹² Dârimi (2/560), Said b. Mansur (1/140), Beyhaki Şu'abü'l-îmân (2/368) ve diğer kaynaklarda rivayet edilmiştir.

⁹³ Sahih hadis. İbn Mace Hac Bölümünde (3062) rivayet etmiştir.

Haram’da kılınan bir namaz ise onun dışında kılınan yüz bin namazdan daha faziletlidir.”⁹⁴

Mescid-i Haram kendisine sefer düzenlenip, yola çıkılması meşru olan ilk mescittir. Yüce Allah’ın yeryüzündeki insanlar için toplanma ve güven yeri kıldığı Beytullah’tır. Müminlerin ve itaat edenlerin kalbinin orada olmak için can attığı ve bağlandığı ikinci kiblemiz ve Haremeyni Şerifeyn’in ilkidir.

2) Mescid-i Nebevi:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’in Medine’ye hicret ettikten sonra Müslümanların toplanma, ibadetlerini eda etme ve eğitim ve öğretim merkezi olarak kullanmaları için inşa ettiği ikinci Haremeyni Şerifeyn’dir. Bu camide dünyanın dört bir yanında İslam’ı yaymak için çok değerli sahabeler yetişmiştir.

Mescid-i Nebevi’nin fazileti hakkında Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’dan rivayet edilen hadiste Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Evim ile minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim de havuzum üzerindedir.”⁹⁵

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Şu

⁹⁴ Sahih hadis. Ahmed (1475), İbn Mace Namazların İkame Edilmesi ve Sünnetleri Bölümünde (1406) rivayet etmiştir.

⁹⁵ Buhârî Mekke ve Medine’de Namazın Fazileti Bölümünde (1195), Müslim Hac Bölümünde (1390), Nesâî Mescidler Bölümünde (695) rivayet etmiştir.

mescidimde kılınan bir namaz, Mescid-i Haram hâriç diğer camilerde kılınan bin namazdan daha hayırlıdır.”⁹⁶

3) Mescid-i Aksa:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescid-i Haram'dan, çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götürün Allah'ın şanı yücedir.}⁹⁷ Mescid-i Aksa iki kıblenin ilki, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in gece yolculuğuna çıktığı ve gökyüzüne doğru miraca yükseldiği yerdir.

Mescid-i Aksa, kendisi için yolculuğa çıkılması caiz olan mescitlerden birisidir. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Ancak şu üç mescidi ziyaret etmek için yola çıkılır; Mescid-i Haram, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Mescidi ve Mescid-i Aksâ.”⁹⁸

Mescid-i Aksa'nın faziletine dair Abdullah b. Amr b. el-Âs -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Davut oğlu Süleyman – aleyhisselam-, Beytu'l-Makdis'i inşa edince Yüce Allah'tan üç şey istedi; doğru ve isabetli hüküm verme yeteneğinin kendisine verilmesini, kendisinden sonra kimseye nasip olmayacak bir iktidar verilmesini, mescidin inşaatını bitirdikten sonra bu mescide sadece namaz kılma

⁹⁶ Buhâri Mekke ve Medine'deki Mescidlerdeki Namazın Fazileti Bölümünde (1190), Müslim Hac Bölümünde (1394), Nesâi Mescidler Bölümünde (694) rivayet etmiştir.

⁹⁷ İsrâ Suresi: 1.

⁹⁸ Buhâri Mekke ve Medine'deki Mescidlerdeki Namazın Fazileti Bölümünde (1189), Müslim Hac Bölümünde (1397), İbn Mace Namazların İkame Edilmesi ve Sünnetleri Bölümünde (1409), Nesâi Mescidler Bölümünde (700) rivayet etmiştir.

düşüncesi ile gelen bir kimseyi annesinden doğmuş gibi günahsız olarak oradan çıkarmasını. Bunun üzerine Nebi -sallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Süleyman'ın ilk iki dileği gerçekleşmiştir. Üçüncüsünün de kendisine verilmiş olmasını umarım."⁹⁹

4) Kuba Mescidi:

Useyd b. Hudeyr -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Kuba mescidinde kılınan namaz umre gibidir."¹⁰⁰

Sehl b. Hanif -radiyallahu anh- şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Kim evinde temizlenir -yani gusül ya da abdest alır- sonra Kuba Mescidi'ne gelerek orada namaz kılarsa ona bir umre eciri vardır."¹⁰¹

5) Mültezem'de dua etmek:

Mültezeme el sürmenin ve orada dua etmenin müstehap olduğu rivayet edilmiştir.¹⁰² Abdurrahman b. Safvan -radiyallahu anh- şöyle demiştir: "Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i Hacer'ül-Esved ile Kâbe'nin kapısı arasındaki yere sarılıp dua ettiğini ve insanların da

⁹⁹ Sahih hadis. İbn Mace Namazın İkame Edilmesi ve Bu Husustaki Sünnet Bölümünde (1408) rivayet etmiştir.

¹⁰⁰ Sahih hadis. Tirmizi Namaz Bölümünde (324), İbn Mace Namazların İkame Edilmesi ve Sünnetleri Bölümünde (1411) rivayet etmiştir.

¹⁰¹ Sahih hadis. İbn Mace Namazların İkame Edilmesi ve Sünnetleri Bölümünde (1412), Nesâi Mescidler Bölümünde (699) rivayet etmiştir.

¹⁰² İlim ehli arasında bu hususta ihtilaf bulunmaktadır.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ile birlikte aynı yerde dua ettiklerini gördüm."¹⁰³

İbn Abbas -radiyallahu anhuma-'nın Hacer'ül-Esved ile Kâbe'nin arasındaki bu kısma sarılıp dua ettiği rivayet edilmiştir. Şöyle derdi: Hacer'ül-Esved ile Kâbe'nin arasındaki kısımda sarılıp dua edilir. Orada dua ederek Allah'tan isteyen kişiye Allah istediğini verir."¹⁰⁴

C. Dualarına icabet olunan kişiler:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Üç dua vardır ki kabul olunmasında şüphe yoktur: Mazlumun duası, yolcunun duası ve babanın çocuğu için yaptığı dua."¹⁰⁵

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'ın rivayet ettiği başka bir hadiste Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Üç kimsenin duası reddedilmez: İftar edinceye kadar oruçlu kimsenin, adil devlet başkanının ve mazlumun duası. Allah, mazlumun duasını bulutların üzerine kaldırır ve o dua için sema kapılarını açar ve 'İzzetime yemin ederim ki belli bir süre sonra mutlaka sana yardım edeceğim' diye buyurur."¹⁰⁶

¹⁰³ Ahmed ve Ebû Davud Menasik Bölümünde (1898) rivayet etmiştir. İbn Huzeyme hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

¹⁰⁴ Zayıf bir isnat ile İbn Abbas -radiyallahu anhuma-'ya nispet edilen mevkuf bir eserdir El-Mecmu Şerhu'l-Mühezzeb Lin-Nevevi (8/260).

¹⁰⁵ Hasen hadis. Tirmizi Dualar Bölümünde (3448).

¹⁰⁶ Hasen hadis. Tirmizi Dualar Bölümünde (3598) rivayet etmiştir.

4- Zikir meclisleri:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir topluluk Allah’ın evlerinden bir evde toplanır, Allah’ın kitabını okur ve aralarında müzakere ederlerse, üzerlerine sekînet iner, onları rahmet kaplar ve melekler etraflarını kuşatır. Allah Teâlâ da o kimseleri kendi nezdinde bulunanların arasında anar.”¹⁰⁷ Bu büyük özellikleri ve verilen dört büyük mükâfatı Allah Teâlâ zikir meclislerine özel kılmıştır.

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah Teâlâ’nın yollarda dolaşıp zikredenleri arayıp tesbit eden melekleri vardır. Bunlar Allah -Azze ve Celle-'yi zikreden bir topluluğa rastladıkları zaman birbirlerine: “Gelin! Aradıklarınız burada!” diye seslenirler ve o zikredenleri dünya semasına varıncaya kadar kanatlarıyla çevirip kuşatırlar. Bunun üzerine Allah Teâlâ, meleklerden daha iyi bildiği halde yine de onlara:“Kullarım ne diyor?” diye sorar. Melekler: “Subhânallah” diyerek seni ulûhiyetine yakışmayan sıfatlardan tenzih ediyorlar, “Allâhu ekber” diye tekbir getiriyorlar, sana hamdediyorlar ve senin yüceliğini dile getiriyorlar, derler. Konuşma şöyle devam eder: “Peki onlar beni gördüler mi ki?” Hayır, vallahi seni görmediler. “Beni görselerdi ne yaparlardı?” Melekler şöyle dediler: Şayet seni görselerdi sana daha çok ibadet ederlerdi. Senin şanını daha fazla yüceltirler,

¹⁰⁷ Müslim Dualar Bölümünde (2699), Ebû Davud Namaz Bölümünde (1455), İbn Mace Sünnet Bölümünde (225), Tirmizi Dualar Bölümünde (3378) rivayet etmiştir.

ulûhiyetine yakışmayan sıfatlardan seni daha çok tenzih ederlerdi. Allah şöyle der: "Kullarım benden ne istiyorlar?" Melekler: "Senin Cennet'ini istiyorlar." derler. Allah; "Onlar Cennet'i görmüşler mi?" diye sorar. Onlar: "Hayır, yâ Rabbi! Vallahi onlar Cennet'i görmediler. " Allah: "Eğer Cennet'i görselerdi ne yaparlardı?" diye sorar. Melekler: "Şayet onlar, Cennet'i görselerdi onu büyük bir iştihakla isterlerdi, onu elde etmek için büyük gayret sarf ederlerdi." derler. Allah: "Bunlar neyden Allah'a sığınıyorlar? der. Melekler: "Cehennem'den sığınıyorlar." derler. Allah Teâlâ: "Peki, onlar, Cehennem'i gördüler mi?" der. Melekler: "Hayır, vallahi onlar Cehennem'i görmediler." derler. Allah Teâlâ; "Ya görselerdi ne yaparlardı?" der. Melekler: "Şayet onlar Cehennem'i görselerdi ondan daha çok kaçarlar, ondan pek fazla korkarlardı" derler. Bunun üzerine Allah Teâlâ meleklerine: "Sizi şahit tutarak söylüyorum ki, ben bu kullarımı bağışladım." diye buyurur. Meleklerden biri: "Onların arasında bulunan falan kimse esasen onlardan değildir. O, buraya bir iş için gelip oturmuştur" deyince; Allah Teâlâ şöyle buyurur: "Orada oturanlar öyle iyi kimselerdir ki, onların arasında bulunan kötü olmaz.»¹⁰⁸

¹⁰⁸ Muttefekun aleyh. Buhâri Dualar Bölümü (6408), Müslim Zikir, Dua, Tövbe ve İstiğfâr Bölümünde (2689) rivayet etmiştir.

5- Allah Teâlâ'yı zikretmek:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Allah'ı çokça anan erkeklerle Allah'ı çokça anan kadınlar, (işte) bunlar için Allah bir bağışlama ve büyük bir ecir hazırlamıştır.}¹⁰⁹ İşte onların ecirleri ve zikrin faydası budur.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Bunlar iman eden ve kalpleri Allah'ı zikretmekle huzura kavuşan kimselerdir. İyi bilin ki kalpler ancak Allah'ı zikretmekle huzura kavuşur.}¹¹⁰ Yine Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Şu halde beni zikredin ki ben de sizi anayım.}¹¹¹

Zikrin fazileti hakkında Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Müferridun ileri gitti. Dediler ki: “Müferridun kimdir ya Rasulullah?” buyurdu ki: “Allah'ı çokça zikreden erkekler ve kadınlardır.”¹¹²

Allah Azze ve Celle kutsi bir hadiste şöyle buyurmuştur: “Ben kulumun bana olan zannı üzereyim. O beni zikrettiği zaman onunla beraberim. O beni kendi nefsinde zikrederse, ben onu kendi nefsimde zikrederim. O beni bir toplulukta zikrederse, Ben de onu ondan daha hayırlı bir toplulukta zikrederim.”¹¹³ Bunların dışında da Allah'ı zikretmenin ve zikir ehlinin faziletine dair pek çok ayet ve hadis bulunmaktadır. Şimdi meşru olan bazı zikirleri ve her birinin kendine özel fazilet ve sevabını zikrederim.

¹⁰⁹ Ahzâb Suresi: 35.

¹¹⁰ Ra'd Suresi: 28.

¹¹¹ Bakara Suresi: 152.

¹¹² Müslim Zikir ve Dua Bölümünde (2676), Tirmizi Dualar Bölümünde (3596) rivayet etmiştir.

¹¹³ Muttefekun aleyh. Buhâri Tevhid Bölümünde (7405), Müslim Zikir, Dua, Tövbe ve İstiğfâr Bölümünde (2675) rivayet etmiştir.

A. Tesbih, Tahmid ve Tehlil:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah-sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir kimse her namazın sonunda Allah'a otuz üç defa tesbih, otuz üç defa hamd eder, otuz üç defa da tekbirde bulunursa bunların toplamı doksan dokuz eder. Yüzüncü olarak da: “Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh lehu'l mulku ve lehu'l hamdu ve huve âlâ kulli şey'in kadîr. (Allah'tan başka hak ilah yoktur, O tektir, O'nun ortağı yoktur, mülk O'nundur, hamd O'na aittir. O, her şeye kâdirdir.) derse, onun günahları denizköpüğü kadar bile olsa hepsi bağışlanır.”¹¹⁴

Ali -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Fatıma -radiyallahu anha- el değirmeninini ellerini tahriş etmesinden şikâyet ederek bir hizmetçi istemek üzere Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanına gelmiş; kendisini bulamayınca durumu Aişe -radiyallahu anha-'ya anlatmıştır. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-gelince Aişe -radiyallahu anha- kızı Fatıma'nın geldiğini kendisine haber vermiştir. Ali -radiyallahu anh- kıssayı anlatmaya şöyle devam etmiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bize geldi. Bizler yatmak için hazırlanıyorduk, onu karşılamak için kalmak istediğimizde yerinizde kalın dedi. İkimizin arasına oturdu ve ayağının serinliğini göğsümde hissettim. Sonra şöyle buyurdu: “Size hizmetçiden daha hayırlı bir şey söyleyeyim mi? Yatağa girdiğiniz vakit otuz üç defa “Sûbhânallâh”, otuz

¹¹⁴ Müslim Mescidler Bölümünde (597) rivayet etmiştir.

üç defa “Elhamdulillah”, otuz dört defa “Allahu Ekber” demeniz sizin için hizmetçiden daha hayırlıdır.”¹¹⁵

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- tesbihin özel fazileti hakkında şöyle buyurmuştur: “Sizden birisi her gün bin sevap kazanmaktan aciz midir?» Birlikte oturduğu kimselerden birisi, "Bizden birisi bin sevap nasıl kazanır?" diye sordu. Rasûlullah: «Yüz defa Sûbhânallâh/Allah'ım! Seni tüm noksanlıklardan tenzih ederim, diye tesbih eder. Ona (bundan dolayı) bin sevap yazılır veya o kimsenin bin günahı silinir.”¹¹⁶

B. Lâ ilâhe illallâh zikri:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Sizinle Allah’tan başka hak ilah yoktur” sözü arasına (ölüm gelip) girmeden önce Lâ ilâhe illallâh sözünü çokça söyleyin ve bu sözü ölüm döşeginde olanlara telkin edin. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, Nuh -aleyhisselam- oğlu ölürken sana Lâ ilâhe illallâh’ı emrediyorum dediğini söylemiştir. Şüphesiz yedi kat gök ve yedi kat yeryüzü bir kefeye konulsa Lâ ilâhe illallâh bir diğer kefeye konulsa Lâ ilâhe illallâh kefesi ağır basar.”¹¹⁷ Başka bir hadiste Musa -aleyhisselam- şöyle demiştir: "Ya Rabbî! Bana bir şey öğret, onunla seni zikredebim, sana dua edeyim” dedi. Allah: “Lâ ilâhe illallâh” de buyurdu. Mûsâ -aleyhisselam-: Yâ Rabbî! Bütün kulların bunu söylüyor.” dedi. Allah

¹¹⁵ Muttefekun aleyh. Buhâri Humusun Farziyeti Bölümünde (3113), Müslim Zikir, Dua, Tövbe ve İstiğfâr Bölümünde (2727) rivayet etmiştir.

¹¹⁶ Müslim Zikir ve Dua Bölümünde (2698) rivayet etmiştir.

¹¹⁷ Ahmed rivayet etmiştir. Elbânî -rahimehullâh- hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

Teâlâ: Ey Mûsâ! Ben hariç yedi kat gökler ve oranın sakinleri yedi kat yerler ile birlikte terazinin bir kefesine konsa, "Lâ ilâhe illallâh" da diğer bir kefeye konulsa "Lâ ilâhe illallah" ağır basar."¹¹⁸

Ebû Zer -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Kimin son sözü, Lâ ilâhe illallâh (Allah'tan başka hak ilah yoktur) olursa, o kişi cennete girer."¹¹⁹

"Lâ ilâhe illallâh" sözü ile Allah'tan başkasının ilahlığı reddedilip, yalnızca Yüce Allah'ın ilahlığı ispat edilir. Aynı şekilde ibadetin yalnızca O'na yapılması ispat edilir.

C. Sûbhânallâhi ve bi-hamdihi, Sûbhânallâhi'l-azîm zikri:

Cabir -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Bir kimse Sûbhânallâhi ve bihamdihi derse, cennette onun için bir hurma ağacı dikilir."¹²⁰

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Dile hafif, mizana koyulduğunda ağır gelen ve Rahmân olan Allah'a çok sevimli olan iki kelime vardır: Sûbhânallâhi ve bi-hamdihi, Sûbhânallâhi'l-azîm."¹²¹

¹¹⁸ İbn Hibbân rivayet etmiştir. Hâkim hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

¹¹⁹ Muttefekun aleyh. Buhâri Cenazeler Bölümünde (1273), Müslim İman Bölümünde (93) rivayet etmiştir.

¹²⁰ Sahih hadis. Tirmizi Dualar Bölümünde (3464), Nesaî Fill-yevmi ve'l leyleti (827) rivayet etmiştir.

¹²¹ Muttefekun aleyh. Buhâri Dualar Bölümünde (6406), Müslim Zikir, Dua, Tövbe ve İstiğfar Bölümünde (2694) rivayet etmiştir.

D. Sûbhânallâhi ve bi-hamdihi zikri:

Ebû Zer -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Allah'a en sevgili kelam, kulun "Sûbhânallâhi ve bihamdihi" demesidir."¹²² Başka bir rivayette, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'e hangi sözün daha faziletli olduğu sorulduğunda şöyle buyurmuştur: "Sûbhânallâhi ve bi-hamdihi" zikri, Allah Teâlâ'nın melekleri ve kulları için seçip uygun gördüğü bir zikirdir.¹²³ Abdullah b. Habib -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Gece ibadet etmek kendine güç gelen veya malını hayra sarfetmekte cimrilik eden, "Subhânallâhi ve bihamdihi" desin."¹²⁴ Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Kim yüz defa "Sûbhânallâhi ve bihamdihi", derse, küçük günahları denizköpüğü kadar olsa bile bağışlanır."¹²⁵

E. Sûbhânallâhi velhamdulillâhi velâ ilâhe illallahu vallâhu ekber:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "İsra gecesi Halil İbrahim ile karşılaştım. (Bana): "Ey Muhammed! Ümmetine benden selam söyle ve onlara: Cennetin toprağı güzel ve suyu tatlıdır. Cennette dümdüz ovalar vardır. Buraların dikili ağacı; "Sûbhânallâhi

¹²² Müslim Zikir ve Dua Bölümünde (2731) rivayet etmiştir.

¹²³ Bir önceki kaynak.

¹²⁴ Elbânî -rahimehullah- tahriç etmiştir, Sahihu'l-Cami' (2377).

¹²⁵ Muttefekun aleyh. Buhâri Dualar Bölümünde (6405), Müslim Zikir, Dua, Tövbe ve İstiğfâr Bölümünde (2691) rivayet etmiştir.

ve'l-hamdulillâhi ve lâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber" olduğunu bildir." dedi."¹²⁶

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Sûbhânallâhi velhamdulillâhi velâ ilâhe illallahü vallâhu ekber" demek, benim için, üzerine güneş doğan her şeyden daha kıymetlidir."¹²⁷

F. Sûbhânallâhi ve bihamdihi adede halkıhi ve rıdâ nefsihi ve zînete arşihî ve midâde kelimâtihi zikri:

Müminlerin Annesi Cüveyriye -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bir gün sabah namazını kıldıktan sonra, Cüveyriye -radiyallahu anha- validemiz namaz kıldığı yerde oturmakta iken, Efendimiz -aleyhissalatü vesselam- erkenden evinden çıktı. Kuşluk vakti eve döndüğünde Cüveyriye'nin hâlâ yerinde oturmakta olduğunu gördü: "Yanımdan ayrıldığımdan beri hep burada oturup zikirle mi meşgul oldun?" diye sordu. Cüveyriye annemiz "Evet" cevâbını verince, Peygamber Efendimiz -aleyhissalatü vesselam- şöyle buyurdu: "Yanımdan ayrıldıktan sonra üç defa söylediğim şu dört cümle, senin sabahtan beri söylediğin zikirlerle tartılacak olsa, sevap bakımından onlara eşit olur: "Sûbhânallâhi ve bihamdihi adede halkıhi ve rıdâ nefsihi ve zînete arşihî ve midâde kelimâtihi." Başka bir

¹²⁶ Hasen hadis. Tirmizi Dualara Bölümünde (3462) rivayet etmiştir.

¹²⁷ Müslim Zikir ve Dua Bölümünde (2695) rivayet etmiştir.

rivayette: “Sûbhânallâhi adede halkihî sûbhânallâhi ridâ nefsihi sûbhânallâhi zînete arşihî sûbhânallâhi midâde kelimâtihi.”¹²⁸

G. Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh lehu'l mülku ve lehu'l hamdu ve huve âlâ kulli şey'in kadîr zikri:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir kimse sabahladığında Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh lehu'l mülku ve lehu'l hamdu ve huve âlâ kulli şey'in kadîr derse, İsmail'in soyundan köle azat etmiş kadar sevap kazanır, on günahı bağışlanır, makamı on derece yükseltilir, akşama kadar o kimsenin şeytandan korunmasını sağlar, sabahladığında da aynısı vardır.”¹²⁹

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh lehu'l mülku ve lehu'l hamdu ve huve âlâ kulli şey'in kadîr” duasını bir günde yüz kere söylerse, kendisine on köle azat etmiş gibi sevap verilir, ayrıca onun için yüz sevap yazılır ve yüz günahı da silinir. O gün akşama kadar o kimsenin şeytandan korunmasını sağlar. Bundan daha fazlasını söylemeyen hiçbir kimse, o kişiden daha faziletli bir amel de getiremez.”¹³⁰

H. Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh:

Ebû Musa el-Eşarî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: Ey Abdullah

¹²⁸ Müslim Zikir ve Dua Bölümünde (2726) rivayet etmiştir.

¹²⁹ Sahih hadis. İbn Mace Dualar Bölümünde (3867) rivayet etmiştir.

¹³⁰ Muttefekun aleyh. Buhâri Dualar Bölümünde (6403), Müslim Zikir, Dua, Tövbe ve İstiğfâr Bölümünde (2691) rivayet etmiştir.

b. Kays, sana cennetin hazinelerinden bir hazine öğreteyim mi?” dedi. Ben hemen: “Evet yâ Rasûlallah!” dedim. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- “Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh” de, diye buyurdu.¹³¹

6- Meclis kefareti:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim bir mecliste oturursa hataları çok olur ve o meclisten kalkmadan önce, Sûbhâneke Allâhumme ve bihamdike eşhedu en lâ ilâhe illâ ente estağfiruke ve etûbu ileyke derse, o mecliste yapmış olduğu hataları bağışlanır.”¹³²

7- Haşyetullah/Allah’tan korkmak:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Rabbinin huzurunda (hesap vermek üzere) durmaktan korkan için ise iki cennet vardır.}¹³³

Ayrıca, {Kim de, Rabbinin huzurunda duracağından korkar ve nefsinin arzularından alıkoyarsa, şüphesiz, cennet onun sığınağıdır.}¹³⁴ buyurulmuştur.

Başka bir ayette de, Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Şüphesiz Allah’a karşı gelmekten sakınanlar, cennetler içinde ve pınarlar başındadır.}¹³⁵ denilmektedir. Bu ayetler, Allah korkusunun, kulda itaatleri yerine getirme ve haramlardan uzak durma duygusunu harekete geçirdiğini göstermektedir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Yoksa gece

¹³¹ Muttefekun aleyh. Buhâri Dualar Bölümünde (6409), Müslim Zikir, Dua, Tövbe ve İstiğfâr Bölümünde (2704) rivayet etmiştir.

¹³² Hasen hadis. Nesaî Fill-yevmi ve'l leyleti (397), Tirmizi Dualar Bölümünde (3433) rivayet etmiştir.

¹³³ Rahman Suresi: 46.

¹³⁴ Nâziat Suresi: 40-41.

¹³⁵ Hicr Suresi: 45.

vakitlerinde, secde hâlinde ve ayakta, ahiretten korkarak ve Rabbinin rahmetini umarak itaat ve kulluk eden mi?}}¹³⁶

Ayrıca, {Rablerinin azametinden korkup titreyenler, Rablerinin ayetlerine iman edenler, Rablerine ortak koşmayanlar, Rablerine dönecekleri için verdiklerini kalpleri ürpererek verenler, işte bunlar hayır işlerine koşuşurlar ve o uğurda öne geçerler.}}¹³⁷ buyurulmuştur.

Âlimler, Allah'tan hakkıyla korkan kimselerdir. Çünkü onlar insanlar arasında Rablerinden en çok korkan, Yüce Allah'ın azametini, ayetlerinin yüceliğini ve günahkârlara karşı azabının ne kadar çetin olduğunu bilen kimselerdir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Kulları içinden ancak âlimler, Allah'tan (gereğince) korkar.}}¹³⁸

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Allah'ın arşının gölgesinde gölgelenecek yedi sınıf kimselerden bahsederken onlardan birisinin de “Güzel ve mevki sahibi bir kadının beraber olma isteğine “Ben Allah'tan korkarım” diye yaklaşmayan yiğit” olduğu aktarılmıştır.¹³⁹

Başka bir hadiste İbn Abbas -radiyallahu anhuma- şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim: “İki

¹³⁶ Zümer Suresi: 9.

¹³⁷ Mü'minûn Suresi: 57-61.

¹³⁸ Fâtır Suresi: 28.

¹³⁹ Muttefekun aleyh. Buhâri Ezan Bölümünde (660), Müslim Zekât Bölümünde (1031) rivayet etmiştir.

göz vardır ki, onlara cehennem ateşi değmez: Allah için ağlayan göz ve Allah yolunda nöbet tutarak uyanık bir halde sabahlayan göz.”¹⁴⁰

8- Vefat eden çocuğun durumuna sabredip ecrini Allah'tan beklemek:

A. Hamd Köşkü:

Ebû Mûsâ el-Eşârî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir kulun çocuğu öldüğünde Allah Teâlâ meleklerine: Siz kulumun yavrusunu mu aldınız? der. Melekler: Evet, derler. Allah Teâlâ: Siz onun ciğerparesini mi aldınız? der. Melekler: Evet, derler. Allah Teâlâ: (Peki bu durumda) kulum ne dedi, diye buyurur. Melekler: Sana hamd etti ve “Biz Allah’a aitiz ve ona döneceğiz.” dedi, derler. Allah Teâlâ: Öyleyse bu kulum için cennette bir köşk bina edin ve ona “Hamd Köşkü” adını verin, buyurur.”¹⁴¹

B. İki ya da üç çocuğu kendisinden önce vefat eden anne-baba:

Ebû Said -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, bir kadın Ey Allah'ın Rasûlü! Senin anlattıklarını öğrenme konusunda erkeklerden bize sıra gelmez oldu. O hâlde biz kadınlar için de bir gün ayır da, bizler o günde sana gelelim, sen de Allah'ın sana öğrettiği şeylerden bizlere öğretirsin! dedi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- onlara: "Falan günlerde ve filanca mekânlarda toplanın" diye buyurdu. Kadınlar o günlerde ve yerlerde toplandılar. Rasûlullah onların yanlarına geldi ve Allah'ın kendisine öğrettiği şeylerden kadınlara da öğretti. Sonra

¹⁴⁰ Hasen hadis. Tirmizi Cihat Bölümünde (1639) rivayet etmiştir.

¹⁴¹ Hasen hadis. Tirmizi Cenazeler Bölümünde (1021) rivayet etmiştir.

Rasûlullah, kadınlara: "Çocuklarından üç tanesi kendisinden önce vefat eden hiçbir kadın yoktur ki, bu çocuklar cehenneme karşı ona bir koruma olmasın!" diye buyurdu. Bunun üzerine kadınlardan biri: Yâ Rasûlallah! İki tanesi de öyle mi? dedi. Ebû Said: Kadın "iki tane" sözünü iki defa tekrar etti, dedi. Sonra Rasûlullah üç kere tekrar ederek: "İki tane de, iki tane de, iki tane de öyledir" buyurdu.¹⁴² Ebû Hureyre - radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah –sallallahu ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Herhangi bir Müslümanın (ergenlik çağına ermemiş) üç çocuğu ölürse, o kimseye cehennem ateşi ancak Allah’ın yemini yerine gelecek kadar kısa bir süre dokunur.”¹⁴³

9- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’e itaat etmek:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bizim önderimiz ve bizim için örnek bir şahsiyettir. Ona itaat etmekte hayır ve kurtuluş vardır. Onun emirlerine isyan etmekte ise şer, dünya ve ahirette hüsrân vardır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Andolsun, Allah’ın Rasûlünde sizin için; Allah’a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah’ı çokça zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır.}¹⁴⁴ Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’e itaat etmek Allah’a itaat etmektir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Kim Rasule itaat ederse, Allah’a itaat etmiş olur.}¹⁴⁵

¹⁴² Buhâri Kitap Ve Sünnete Sımsıkı Sarılmak Bölümünde (7310) rivayet etmiştir.

¹⁴³ Buhâri Yemin Ve Adak Bölümünde (6656), Allah’ın yemini hakkında şöyle buyrulmuştur: {(Ey insanlar!) Sizden cehenneme varmayacak hiç kimse yoktur. Rabbin için bu, kesin olarak hükme bağlanmış bir iştir.} Meryem Suresi: 71.

¹⁴⁴ Ahzâb Suresi: 21.

¹⁴⁵ Nisâ Suresi: 80.

Allah'a ve Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmek, kişinin cennette yüksek makamlara ulaşmasına sebeptir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Kim Allah'a ve peygamberine itaat ederse onlar Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerle, dosdoğru insanlarla (sıddıklarla), şehitlerle ve salihlerle birlikte dirler. Bunlar ne iyi arkadaşlırlar! }¹⁴⁶

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmek, kulların Allah'ın sevgisine mazhar olmasına, günah ve hatalarının af olunmasına bir sebeptir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { De ki: "Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Çünkü Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. }¹⁴⁷

Bizler, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den gelen bütün söz, amel, takrir ve sünnetlerine itaat etmekle, yasakladığı şeylerden kaçınmakla emrolunduk. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Peygamber size ne verdiyse onu alın, neyi de size yasak ettiyse ondan vazgeçin. }¹⁴⁸

Çünkü o, bizlere armağan edilen bir rahmettir. İnsanlığı kurtarmak ve onu hakikate yönlendirmek için gönderilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Andolsun, size kendi içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya düşmeniz ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, Müminlere karşı da çok şefkatli ve merhametlidir. }¹⁴⁹

¹⁴⁶ Nisâ Suresi: 69.

¹⁴⁷ Âl-i İmrân Suresi: 31.

¹⁴⁸ Haşr Suresi: 7.

¹⁴⁹ Tevbe Suresi: 128.

Yine Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.}¹⁵⁰ Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Biz, seni ancak bir müjdecî ve bir uyarıcı olarak gönderdik.}¹⁵¹

10- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-‘e salâvat getirmek:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Şüphesiz Allah ve melekleri Peygamber‘e salât ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin, selâm edin}¹⁵² Ebû Hureyre -radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim bana bir defa salâtü selâm getirirse, bu sebeple Allah Teâlâ da ona on misli salât (sena) eder.”¹⁵³ Yine Ebû Hureyre -radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir kimse bana salâtü selâm getirdiği zaman, onun selâmını almam için Allah Teâlâ ruhumu iade eder.”¹⁵⁴ Yine başka bir hadiste Ebû Hureyre -radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kabrimi bayram yeri haline çevirmeyiniz. Bana salâtü selâm getiriniz. Zira nerede olursanız olun sizin salâtü selâmınız bana ulaşır.”¹⁵⁵

Ebû Talha -radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Cebrâil -aleyhisselâm-

¹⁵⁰ Enbiyâ Suresi: 107.

¹⁵¹ Furân Suresi: 56.

¹⁵² Ahzâb Suresi: 56.

¹⁵³ Müslim Namaz Bölümünde (408), Ebû Davud Namaz Bölümünde (1530), Tirmizi Namaz Bölümünde (485), Neşâi Sehih Bölümünde (1296) rivayet etmiştir.

¹⁵⁴ Hasen hadis. Ebû Davud Menasik Bölümünde (2041).

¹⁵⁵ Sahih hadis. Ebû Davud Menasik Bölümünde (2042).

bana geldi ve ey Muhammed! Rabbinin “ümmetinden biri sana bir salât getirdiğinde benim onun günahlarının bağışlanması için on defa istiğfâr etmem, o kimsenin sana bir selâm getirmesi halinde de benim ona on defa selâm vermem seni sevindirmez mi?” diye buyurması seni razı etmez mi? dedi. “Ben de evet Rabbim dedim.”¹⁵⁶

Namaz kılarken Rasûlullah -sallallahu aleyhive sellem-‘e sâlatu selâm getirmek bize meşru kılınmıştır. Ebû Mesûd el-Bedrî -radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Bişr b. Sad, Ya Rasûlullah! Sana nasıl salâtü selâm getireceğiz? diye sordu. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- biraz sustu ve sonra şöyle buyurdu: “Allâhumme salli âlâ Muhammedin ve âlâ âli Muhammed, kemâ salleyte âlâ âli İbrâhim ve bârik âlâ Muhammedin ve âlâ âli Muhammed, kemâ bârekte âlâ âli İbrâhîm, inneke hamîdün mecîd: (Allah’ım! İbrâhim’in âline rahmet ettiğin gibi Muhammed’e ve âline de rahmet et. Allah’ım! İbrâhim’in âline hayır ve bereket lutfettiğin gibi Muhammed’e ve âline de hayır ve bereket ihsan et. Şüphesiz sen övülmeye lâıyk ve yücesin.) deyiniz.”¹⁵⁷

Allah’ım Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-‘e, ailesine, tertemiz pak sahabelerine, kıyamete kadar güzellik üzerine onlara tabi olanlara tam ve kâmil bir şekilde sâlatu selam et, bereket ver ve onlara nimetler bahşet.

¹⁵⁶ Sahih hadis. Nesâi Ezan Bölümünde (678) rivayet etmiştir.

¹⁵⁷ Müslim Namaz Bölümünde (407) rivayet etmiştir.

11- Bazı dualar ve onların fazileti:**A. Uyumadan önce yapılan dua:**

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Biriniz yatağına yatacağı zaman elbisesinin bir ucuyla yatağını silkelesin. Çünkü yatağından ayrıldıktan sonra oraya hangi zararlı şeyin girdiğini bilemez. Sonra da şöyle desin; “Rabbim! Sen’in isminle yatağıma yattım, yine Sen’in isminle yatağımdan kalkarım. Eğer uykuda canımı alacaksan, bana merhamet edip bağışla! Şayet hayatta bırakacaksan, iyi kullarını muhafaza ettiğin gibi beni de fenalıklardan koru!”¹⁵⁸

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Berâ b. Âzib -radiyallahu anh-'a şöyle demiştir: “Uyumak istediğin zaman namaz abdesti gibi abdest al. Sonra sağ yanın üzerine yat ve şöyle dua et: “Allah’ım! Kendimi Sana teslim ettim, işimi Sana havale ettim, yüzümü Sana çevirdim. (Rızanı) isteyerek ve (azabından) korkarak sırtımı Sana dayadım, Sana sığındım. Sana karşı yine Senden başka sığınak yoktur. İndirdiğin kitaba ve gönderdiğin Peygambere iman ettim. Eğer bu duayı yapıp yattığın gece ölürsen, fitrat üzere ölürsün. En son sözün bu dua olsun. Ölmez de sabaha çıkarsan hayra kavuşursun.”¹⁵⁹

B. Sıkıntıların giderilmesi ve borcun ödenmesi için yapılan dua:

Ali -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, sözleşmeye bağlı bir köle: “Sözleşme bedelini ödemekten aciz kaldım, bana yardım et” dedi.

¹⁵⁸ Muttefekun aleyh. Buhâri Dualar Bölümünde (6320), Müslim Zikir, Dua, Tövbe ve İstiğfar Bölümünde (2714) rivayet etmiştir.

¹⁵⁹ Muttefekun aleyh. Buhâri Dualar Bölümünde (6315), Müslim Zikir, Dua, Tövbe ve İstiğfar Bölümünde (2710) rivayet etmiştir.

Ali -radiyallahu anh- da ona şu karşılığı verdi: “ Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’in bana öğretmiş olduğu bazı duaları sana öğreteyim mi? “Sebîr Dağı kadar büyük bir borcun olsa bile, Allah onu sana kolayca ödetir.” Şöyle dua et: “Allah’ım beni haramlarından uzaklaştır, helal olana kanaat ettir. Lütfunla beni kimseye muhtaç etme.”¹⁶⁰

Enes b. Malik -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Allah’ım sıkıntıdan üzüntüden, acizlikten, tembellikten, cimrilikten, borcun belimi bükmesinden ve insanların bana tahakkümünden sana sığınırım.”¹⁶¹

12- Kur’an-ı Kerim’i okumak:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Kur’an okunduğu zaman ona kulak verip dinleyin ve susun ki size merhamet edilsin.}¹⁶²

İbn Mesûd -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim, Kur’an-ı Kerim’den bir harf okursa, onun için bir iyilik sevabı vardır. Her bir iyiliğin karşılığı da on sevaptır. Ben, “Elif, Lam, Mim” bir harftir demiyorum; bilâkis Elif bir harftir, Lam bir harftir, Mim de bir harftir.”¹⁶³

Abdullah b. Amr b. El-Âs -radiyallahu anhuma-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

¹⁶⁰ Hasen hadis. Tirmizi Dualar Bölümünde (3563) rivayet etmiştir.

¹⁶¹ Buhâri Dualar Bölümünde (6369), Tirmizi Dualar Bölümünde (3484) rivayet etmiştir.

¹⁶² A’raf Suresi: 204.

¹⁶³ Sahih hadis. Tirmizî, Fezâilü’l-Kur’ân Bölümünde (2914) rivayet etmiştir.

“Kur’an okuyup, ezberleyen kimseye (kıyamet günü) şöyle denecektir: Oku ve yüksel, dünyada tertîl ile okuduğun gibi burada da tertîl ile oku. Şüphesiz senin merteben, okuduğun son ayettir.”¹⁶⁴

Kur’an-ı Kerim’i okurken bize yakışan tertîl üzere, manasını düşünerek acele etmeden, öğüt alarak ve hükümlerini hayatımıza geçirerek okumaktır. Zira Allah Teâlâ kitabında şöyle buyurmaktadır: { Kur’an’ı ağır ağır, tane tane oku.}¹⁶⁵ Buradaki emir kalıbı ve ardından gelen mastar kipi bu emrin vacip olduğunu ifade eder.¹⁶⁶

Abdullah b. Mes’ûd -radiyallahu anh- şöyle demiştir: "Yüce Allah'ın “Ey iman edenler” çağrısını duyduğun zaman kulaklarını aç ve can kulağıyla onu dinle. Çünkü bu çağrıdan sonra O, ya hayırlı bir işi sana emrediyordur, ya da seni kötü bir şeyden sakındırıyordur.”¹⁶⁷

Kur’an-ı Kerim okumanın, Bakara ve Âl-i İmrân surelerini okumanın fazileti hakkında Ebû Umâme -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’i şöyle buyururken işittim: “Kur'an-ı Kerim'i okuyun. Zira Kur'an, kendini okuyanlara kıyamet günü şefaatçi olarak gelecektir. Zehraveyn'i yani Bakara ve Âl-i İmrân surelerini okuyun! Çünkü onlar kıyamet günü, iki bulut veya iki gölge ya da saf tutmuş iki grup kuş gibi gelecek, okuyucularını müdafaa edeceklerdir. Bakara suresini okuyun! Zira onu

¹⁶⁴ Sahih hadis. Ebû Davud Namaz Bölümünde (1464), Tirmizi Fezâilü'l-Kur’ân Bölümünde (2914) rivayet etmiştir.

¹⁶⁵ Müzzemmil Suresi: 4.

¹⁶⁶ Bazı ilim ehli tecvit üzere okumayı vacip olarak görmemektedir. Şeyh İbn Bâz -rahimehullah- bu âlimlerden birisidir.

¹⁶⁷ Umdetü't-Tefsir (1/619), Ahmed Şakir sahih olduğunu söylemiştir.

okumak berekettir, terk etmek ise pişmanlıktır. Büyücüler, onu elde etmeye muktedir olamazlar."¹⁶⁸

Cuma günü Kehf suresi okumanın fazileti hakkında Ebû Said el-Hudri -radiyallahu anh-'dan rivayet edilen hadiste, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Kim, cuma günü Kehf suresini okursa, o kimse için iki cuma arası nurlu olur."¹⁶⁹

İhlas suresi okumanın fazileti hakkında Ubey b. Ka'b -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: " Kim İhlas suresini okursa, Kur'an-ı Kerim'in üçte birini okumuş olur."¹⁷⁰

Kur'an-ı Kerim'i, hakkını vererek okuma hususunda insanlar iki çeşittir:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Kur'an'ı gereği gibi güzel okuyan kimse, vahiy getiren şerefli ve itaatkâr meleklerle beraberdir. Kur'an'ı kekeleyerek zorlukla okuyan kimseye de iki kat sevap vardır. Birisi okuduğu için diğeri de zorlandığı içindir."¹⁷¹

¹⁶⁸ Müslim Yolcuların Namazı Bölümünde (804) rivayet etmiştir. Hadiste geçen "El-Batelehu" ibaresi büyücüler manasına gelmektedir.

¹⁶⁹ Hâkim ve Beyhaki (5792) rivayet etmiştir. Elbânî -rahimehullah- sahih olduğunu belirtmiştir.

¹⁷⁰ Sahih hadis. Nesaî Fi ameli'l-yevmi ve'l leyleti (686) rivayet etmiştir.

¹⁷¹ Muttefekun aleyh. Buhâri Kur'an Tefsiri Bölümünde (4937), Müslim Yolcuların Namazı Bölümünde (798) rivayet etmiştir.

Genel olarak Kur'an okuyan kimseler ecir ve sorumluluk bakımından üç kısımdır:¹⁷²

- 1- Kur'an'ı gereği gibi güzel okuyan, tecvit ve kıraat kurallarını uygulayan kimse bunun için sevap kazanır.
- 2- Kur'an'ı okurken zorluk çeken, düzgün okumayı bilen ancak harfler diline zor geldiği için ya da Arap olmadığı için sahîh bir şekilde okuyamayan kimse de sevap kazanır.

Fasîh Arapça ve doğru kıraat öğrenme konusunda kibirlenip öğrenmeyerek, Acem ağız ile okuyan kimse bundan dolayı günahkâr olur.

A. Tecvit öğrenmenin vacip oluşu:

İlim ehlerinden tecvidin vacip olduğunu söyleyen âlimler delil olarak Abdullah b. Mes'ûd -radiyallahu anh-'ın bir adama Kur'an okuttuğu esnada bu kişi {Sadakalar (zekâtlar), Allah'tan bir farz olarak ancak fakirler, düşkünler,}¹⁷³ ayetindeki uzatmaları yapmayınca, Abdullah b. Mes'ûd, "Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bize bu ayeti böyle okutmadı," demiştir. Bunun üzerine bu adam, Ey Ebû Abdurrahman nasıl okuyayım? dediğinde, Abdullah b. Mes'ûd ayetteki "Lil-fukarâi vel-Mesâkîni" diyerek uzatmaları yaparak oku¹⁷⁴ demiştir. Bu durumu delil **olarak gösterirler.**

¹⁷² Buğyetu İbadurrahman Li-Tahkiki Tecvidi'l-Kurân, Telif/ Eş-Şeyh Muhammed b. Şahadi el-Ğûl.

¹⁷³ Tevbe Suresi: 60.

¹⁷⁴ Said b. Mansur Sünen" adlı eserinde rivayet etmiştir. Elbânî -rahimehullah- isnadının sahîh olduğunu belirtmiştir.

13- Kur'an-ı ezberlemenin ve bazı surelerin fazileti:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem –şöyle buyurmuştur: “Kalbinde Kur'an'dan hiçbir şey bulunmayan kimse harap ev gibidir.”¹⁷⁵

Bazı surelerin ezberlenmesinin fazileti:

Kehf suresinin ilk ayetlerini ezberlemenin fazileti hakkında Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kehf suresinin başından on ayet ezberleyen kimse deccalden korunmuş olur.”¹⁷⁶ Allah bizi ve sizi onun fitnesinden muhafaza eylesin.

Mülk suresinin fazileti hakkında Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kur'an'da otuz ayetten ibaret bir sure bir adama şefaatt etti; neticede o kişi bağışlandı. (O sure: Tebârekellezî biyedihî'l-mülk'dür.)”¹⁷⁷

Yatmadan önce Âyete'l-Kürsî'nin okunmasının fazileti hakkında Ebû Hureyre -radiyallahu anh- Ramazanda zekât mallarının muhafazasına memur kılındığını aktarıp şu rivayeti zikreder... “Uyumak için yatağına yattığında Âyete'l-Kürsî'yi oku. Sabaha kadar Allah tarafından muhafaza için üzerinde koruyucu melekleri bulunur ve asla sana şeytan yaklaşamaz”¹⁷⁸

¹⁷⁵ Sahih hadis. Tirmizi, Fazâilü'l-Kur'ân Bölümünde (2913) rivayet etmiştir.

¹⁷⁶ Müslim Namaz Bölümünde (809), Ebû Davud Melahim Bölümünde (4323), . Tirmizi, Fazâilü'l-Kur'ân Bölümünde (2886), Nesâî Fi'l-yevmi ve'l leyleti (949) rivayet etmiştir.

¹⁷⁷ Ebû Davud Namaz Bölümünde (1400), Tirmizi, Fazâilü'l-Kur'ân Bölümünde (2891), İbn Mace Kur'an'ın Sevabı Bölümünde (3786), Nesâî Fi'l-yevmi ve'l leyleti (710) rivayet etmiştir.

¹⁷⁸ Buhâri, Fazâilü'l-Kur'ân Bölümünde (5010) rivayet etmiştir.

İbn Mes'ûd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Her kim Bakara suresinin son iki ayetini geceleyin okursa ona yeter.” Amener rasulü bi ma ünzile ileyhi mir rabbihı vel müminun.¹⁷⁹

¹⁷⁹ Kutubu sitte.

İkincisi: Dünyada ve Ahirette Faydası İşleyen Kişinin Kendisine ve Başkasına Dönen Ameller:

1- Sadakalar:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Şüphesiz ki sadaka veren erkeklerle sadaka veren kadınlar ve Allah’a güzel bir borç verenler var ya, (verdikleri) onlara kat kat ödenir. Ayrıca onlara çok değerli bir mükâfat da vardır. }¹⁸⁰

Hadisi şerifte “Sadaka burhandır”¹⁸¹ diye buyrulmuştur. Sadaka burhandır kulu cimrilikten ve eli sıkı olmaktan arındırır. Aynı zamanda bu, Allah’ın infak edenlere verdiklerinden daha hayırlısını bahşedeceğine, kıyamet gününde bol sevap ile karşılık vereceğine kulun duyduğu güveni gösterir ve kıyamet gününde kulu cehennem ateşinden korur. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Yarım hurma ile de olsa, cehennemden korunmaya çalışın!”¹⁸²

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim, helâl kazancından bir hurma kadar sadaka verirse – ki Allah, helâlden başkasını kabul etmez– Allah o sadakayı sağı ile kabul eder. Sonra onu dağ gibi oluncaya kadar, herhangi birinizin tayını büyüttüğü gibi, sahibi adına büyütür.”¹⁸³

¹⁸⁰ Hadid Suresi: 18.

¹⁸¹ Müslim (223), Tirmizi Dualar Bölümünde (3516) rivayet etmiştir.

¹⁸² Muttefekun aleyh. Buhâri Zekât Bölümünde (1417), Müslim Zekât Bölümünde (1016) rivayet etmiştir.

¹⁸³ Muttefekun aleyh. Buhâri Zekât Bölümünde (1410), Müslim Zekât Bölümünde (1014) rivayet etmiştir.

Kıyamet gününde kullar arasında hesap görülene kadar kişi sadakasının gölgesinde olacaktır. Ukbe b. Âmir -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim: “Kıyamet günü insanlar arasında hüküm verilinceye kadar, kişi sadakasının gölgesinde olacaktır.”¹⁸⁴

Ayrıca, samimi olarak malından infak eden kimse Rahman'ın arşının gölgesinde olacaktır. Yedi sınıf insanı Allah Teâlâ hiçbir gölgenin bulunmadığı günde arşının gölgesinde gölgelendirecektir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- sadakasını samimi bir şekilde veren kimse hakkında şöyle buyurmuştur: “Sağ elinin verdiği sol elinin bilemeyeceği kadar gizli sadaka veren kimse”¹⁸⁵

Sadaka vermek ile sıkıntıda ve darda olanın sıkıntısı giderilir, borçlu olup ödeyemeyenin borcuna yardım edilir, ihtiyacı olup isteyene yardımcı olunur, yoksulun ihtiyacı görülür, fakire ve ihtiyaç sahibine şefkat olur, dul ve yetimlerin ihtiyaçları giderilir.

Sadaka vermenin fazileti çok büyüktür. Sadaka verenler için Allah Teâlâ katında çok büyük ecirler vardır. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur: {Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu, yedi başak bitiren ve her başakta yüz tane bulunan bir tohum gibidir. Allah, dilediğine kat kat verir. Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir.}¹⁸⁶

¹⁸⁴ Ahmed (17371), Hâkim rivayet etmiştir. Elbânî -rahimehullah- hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

¹⁸⁵ Muttefekun aleyh. Buhâri Ezan Bölümünde (660), Müslim Zekât Bölümünde (1031) rivayet etmiştir.

¹⁸⁶ Bakara Suresi: 261.

Allah Teâlâ en az on katından yedi yüz katına kadar ve dilediği kimseler için cömertliği ve keremi ile kat kat fazlasını verir.

Sadaka veren kimse için melekler dua eder. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Her günün sabahında iki melek iner. Bunlardan biri: Allah’ım! Malından infak edenin yerine yenisini ver! Diye dua eder. Diğeri ise: Allah’ım! Cimrilik edenin malını yok et! diye beddua eder.”¹⁸⁷

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- başka bir hadiste şöyle buyurmuştur: “Sadaka vermek, maldan eksiltmez.”¹⁸⁸

Sadaka vermek sadece mal ile sınırlı olmayıp daha kapsamlıdır. Enes -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir Müslüman, bir ağaç diker yahut bir şey eker de ondan bir kuş ya da bir insan veya bir hayvan yerse, mutlaka bu onun için sadaka olur.”¹⁸⁹

Ebû Zer -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre bazı sahabeler: Ey Allah’ın Rasûlü! Zenginler bütün sevapları alıp götürüyorlar. Zira bizler gibi namaz kılıyor, oruç tutuyor ve ayrıca mallarının fazlasından da sadaka veriyorlar, dediler. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-: “Allah size sadaka verme imkânı bahşetmedi mi

¹⁸⁷ Muttefekun aleyh. Buhâri Zekât Bölümünde (1442), Müslim Zekât Bölümünde (1010) rivayet etmiştir.

¹⁸⁸ Hasen hadis. Tirmizi Zühd Bölümünde (2325) rivayet etmiştir.

¹⁸⁹ Buhâri Fî'l Harsi ve'l- Muz'arati Bölümünde (2320), Müslim Müsâkât Bölümünde (1553), Tirmizi Ahkâm Bölümünde (1382) rivayet etmiştir.

(sanıyorsunuz)? Her tesbih sadaka, her tekbir sadaka, her tahmid sadaka, her tehlil sadakadır. İyiliği emretmek sadaka, kötülükten sakındırmak sadakadır. Hatta (her) birinizin eşiyile yatması bile sadakadır” buyurdu. Ey Allah’ın Rasûlü, cinsel arzusunu tatmin eden kişi bundan dolayı sevap kazanır mı? dediler. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-: “Bu istek ve ihtiyacını haram yoldan giderseydi, günah olmayacak mıydı? Helâl ve meşrû yoldan gidermesinde de elbette sevap vardır” diye buyurdu.¹⁹⁰

Said b. Ebî Burde’nin babasından, onun da dedesinden rivayet ettiğine göre Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Sadaka vermek her Müslümanın görevidir.” Bunun üzerine şayet sadaka verecek bir şey bulamazsa? dediler. “El emeği ile çalışıp hem kendisine faydalı olur, hem de (kazandıklarından) tasadduk eder” diye buyurdu. Buna gücü yetmez (veya iş bulamaz) ise? diye sordular. “Darda kalana, ihtiyaç sahibine yardımda bulunur” diye buyurdu. Ardından, buna da gücü yetmezse? dediler. “İyilik yapmayı tavsiye eder” diye buyurdu. Bunu da yapamazsa? dediler. “Kötülük yapmaktan uzak durur. Bu da onun için sadakadır” diye buyurdu.¹⁹¹

¹⁹⁰ Müslim Mescitler Bölümünde (595), Hadiste geçen “Dusûr” ibaresi mallar demektir. Bu kelimenin tekili ise “Desir” kelimesidir.

¹⁹¹ Muttefekun aleyh. Buhâri Zekât Bölümünde (14454), Müslim Zekât Bölümünde (1008) rivayet etmiştir.

2- Yemek yedirmek ve oruçlu kimseye iftar ettirmenin fazileti:

Yemek yedirmek Yüce Allah'ın takvalı ve salih kullarının özelliğidir. Allah Teâlâ bu konu hakkında kitabında şöyle buyurmuştur: {Onlar, seve seve yiyeceği yoksula, yetime ve esire yedirirler.}¹⁹² Aynı zamanda yemek yedirmek cennete girmeye bir vesiledir. Abdullah b. Selam - radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: “Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Medine'ye geldiklerinde insanlar ona doğru koşuştular. O'nu görmek için ben de halkın arasına katıldım. O'nun yüzünü gördüğüm an onun yalancı bir kimse olmadığını anladım. Ondan duyduğum ilk söz şu olmuştu: “Ey İnsanlar! Selam'ı aranızda yayın, yemek yedin, akraba ziyareti yapın, insanlar uykuda iken namaz kılın ki, selametle cennete giresiniz.”¹⁹³

Günümüzde yemek yedirmeye bir örnek olarak, oruçlu kimselere iftar vermek sayılabilir.

- Oruçlu kimseye iftar vermenin fazileti:

Müslümanların birbirlerine karşı şefkat sahibi olmalarının bir göstergesi de ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarını gidermeleridir. Müslüman bir şahsiyet oruç tutan bir kardeşini gördüğünde acaba iftarda yiyecek bir şeyi var mı? diye araştırıp bakması gerekir. Günümüzde, fakir olan ülkelerde yaşayan birçok kardeşimizin iftar sofralarında yiyecek bir şeyler bulamadığını görüyoruz. Bundan dolayı

¹⁹² İnsan Suresi: 8.

¹⁹³ Sahih hadis. Tirmizi Zühd Bölümünde (2485), İbn Mace Namaz Bölümünde (1334), Ahmed (24193) rivayet etmiştir. Hadiste geçen “İnfecele ennasu aleyhi” ibaresi insanlar etrafına toplandı manasına gelmektedir.

bazı dernek ve yardım kuruluşları hayır sahibi kimselerin destekleri ile oruçlu kimselere iftar programları düzenlemektedir.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şu hadisi ile ashabını ve tüm Müslümanları bu büyük amele teşvik ettiğine şahit oluyoruz: “Kim bir oruçluyu iftar ettirirse, oruçlu kadar sevap kazanır. Oruçlunun sevabından da hiçbir şey eksilmez.”¹⁹⁴ Bu fazilet genel olup farz ve nafil oruçları kapsamaktadır. Aynı zamanda su, hurma ikram ederek veya insanların hoşuna giden güzel yemekler ile oruçlu kimselere iftar veren kimseler de bu ecri elde edebilirler.

Kendisine iftar yemeği ikram edilen kimsenin sofrası için dua etmesi müstehaptır. Abdullah b. Zübeyr -radiyallahu anhuma-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- sahabelerden birisinin evinde iftar ettiğinde şöyle dua etmiştir: “Sofranızda oruçlular iftar etsin. Yemeğinizi iyi insanlar yesin. Melekler size dua etsin.”¹⁹⁵

3- Salih anne baba olmak:

Anne babanın düzgün olması çocuklarının da düzgün olması için önemlidir. Çocuklar iyi özellikleri, güzel ahlâk ve karakterini anne babalarından alırlar. Çocuğun dünya ve ahirette mutlu olmasında anne babasının rolü büyüktür. Evladını Allah’a itaat eden bir çocuk olarak yetiştirirlerse o çocuk dünya ve ahirette kurtuluşu elde eder. Şayet evlatlarını Allah’ı inkâr etmek ve günah üzerine yetiştirirlerse o çocuk

¹⁹⁴ Tirmizi Oruç Bölümünde (3332), İbn Mace Oruç Bölümünde (1746) rivayet etmiştir.

¹⁹⁵ Sahih hadis. İbn Mace Oruç Bölümünde (1747) rivayet etmiştir.

dünya ve ahirette bedbaht olur. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Her doğan çocuk fitrat üzere doğar. Sonra anne babası onu Yahudi yahut Hıristiyan veya Mecûsî yapar.”¹⁹⁶

Aynı zamanda anne ve babanın çocukları için yapacakları bir iyilik de cennette yükselmelerine ve makamlarının âli olmasına sebep olmalarıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {İman eden ve nesilleri de iman konusunda kendilerinin yoluna uyanlar var ya, biz onların nesillerini kendilerine kattık. Bununla beraber onların amellerinden hiçbir şey eksiltmeyiz. Herkes kazandığı karşılığında rehindir.}¹⁹⁷

Anne babanın salih kimseler olmasının faydası çocuklarına dünyada da dönmektedir. Yüce Allah Kehf suresinde, anne babasının salih olmaları sebebiyle altında iki yetime ait hazine bulunan ve yıkılmak üzere olan duvarı Hızır -aleyhisselam-'a tutturup, yeniden inşa etmesini emretmiş ve bu hazineyi onlar için koruduğunu haber vermiştir. Bu hazineyi bırakan kimsenin o iki yetimin yedinci kuşaktan dedeleri olduğu zikredilir.¹⁹⁸

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Duvar ise şehirdeki iki yetim çocuğa aitti. Altında onlara ait bir define vardı. Babaları da salih bir insandı. Rabbin, onların olgunluk çağına ulaşmalarını ve Rabbinden bir rahmet

¹⁹⁶ Muttefekun aleyh. Buhâri Cenazeler Bölümünde (1358), Müslim Kader Bölümünde (2658) rivayet etmiştir.

¹⁹⁷ Tûr Suresi: 21.

¹⁹⁸ İbn Kesir Tefsiri, Kehf Sûresi 82. ayet tefsiri.

olarak definelerini çıkarmalarını istedi. Bunları ben kendi görüşüme göre yapmadım. İşte senin, sabredemediğin şeylerin içyüzü budur.} ¹⁹⁹

Kendimiz ve hanımlarımızın salih kişiler olması konusunda gayret göstermemiz gerekir. Böylece hem dünyada hem de ahirette afiyete ulaşalım ve aile bireylerimiz salih kimseler olsun.

4- Vefat ettikten sonra ölüye hasenat olarak dönen ameller:

A. Salih evlat:

Yüce Allah'ın bir kimseye bahşettiği en büyük nimetlerden birisi de o kişiye takvalı salih bir zürriyet bağışlamış olmasıdır. Nitekim bahşedilen bu zürriyet, ibadetlerde anne babasına yardımcı olur, iyilik yapmada ve ihsanda bulunmada onlara tabi olur, cennette yüksek makama ulaşmalarına sebep olur. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Allah cennette kulunun derecesini yükseltir. Kul merak eder sorar, ey Yüce Rabbim, benim halim belli. Ne oldu da derecem yükseldi der. Ona çocukların senin için istiğfar ettiler de derecen yükseldi, denilir." ²⁰⁰

Yüce Allah kitabında Müminlerin şunları elde edeceğini haber vermiştir: {Atalarından, eşlerinden ve çocuklarından salih olanlarla beraber Adn cennetlerine girerler. Melekler de her bir kapıdan yanlarına girerler.} ²⁰¹

¹⁹⁹ Kehf Sûresi 82.

²⁰⁰ Ahmed (10618) rivayet etmiştir.

²⁰¹ Rad Suresi: 23.

Melekler salih olan anne babalar ile Mümin evlatların birbirlerine kavuşması için dua ederler. Yüce Allah meleklerin şu şekilde dua ettiklerini aktarmıştır: {Tövbe eden ve senin yoluna uyanları bağışla ve onları cehennem azabından koru. Rabbimiz! Onları da, onların babalarından, eşlerinden ve soylarından iyi olanları da, kendilerine vaat ettiğin Adn cennetlerine koy. Şüphesiz sen mutlak güç sahibisin, hüküm ve hikmet sahibisin.} ²⁰²

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- kişi öldükten sonra salih evladının yaptığı duanın kişinin ardından kesintiye uğramayan amellerden biri olduğunu zikretmiştir. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “İnsan ölünce, üç ameli dışında bütün amellerinin sevabı kesilir: Sadaka-i câriye, kendisinden istifade edilen ilim, arkasından dua eden hayırlı evlât.” ²⁰³

B. Kendisinden istifade edilen ilim:

Sapkın olan kimselerin kendisi ile hidayet bulması, gafil olanların gaflet uykusundan uyanması, ilim öğrenmek isteyen kimsenin öğrendikçe gayretinin artması, cahil olan kimsenin cehaletin karanlığından onunla aydınlanması ve peygamberlerin geriye bıraktığı miras olması, ilmin faziletlerindedir.

²⁰² Mümin Suresi: 7-8.

²⁰³ Müslim Vasiyetler Bölümünde (1631), Ebû Davud Vasiyetler Bölümünde (2880), Tirmizi Ahkâm Bölümünde (1376), Nesâi Vasiyetler Bölümünde (3651) rivayet etmiştir.

Ebû'd- Derda -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-‘i şöyle buyururken işittim: “Kim ilim için yola çıkarsa Allah ona cennete giden yolu kolaylaştırır. Melekler, hoşnutluklarından dolayı ilim talebesine kanatlarını serer. Sudaki balıklara varıncaya kadar yer ve gök ehli âlim kişinin bağışlanması için Allah’a yakarır. Âlimin, âbide üstünlüğü, ayın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Kuşkusuz âlimler peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler miras olarak ne altın ne de gümüş bırakmışlardır; onların bıraktıkları yegâne miras ilimdir. Dolayısıyla kim onu alırsa büyük bir pay almış olur.”²⁰⁴

Burada söz konusu olan ilim, şeri ilimlerdir. İbn Mes’ûd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-‘i şöyle buyururken işittim: “Allah bizden herhangi bir şeyi işiten ve işittiği gibi de tebliğ edip başkalarına aktaran kişinin yüzünü ak etsin. Nice tebliğ edilen kişi benden işiterek tebliğ edenden daha anlayışlı ve kavrayışlı olabilir.”²⁰⁵

Muaviye b. Ebî Süfyân -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Allah kimin için hayır dilerse onu dinde fakih (anlayış sahibi) kılar.”²⁰⁶

²⁰⁴ Sahih hadis. Ebû Davud İlim Bölümünde (3641), İbn Mace Âlimlerin Fazileti ve İlim Talebine Teşvik Bölümünde (223) rivayet etmiştir.

²⁰⁵ Sahih hadis. Tirmizi İlim Bölümünde (2657), İbn Mace Sünnet Bölümünde (232) rivayet etmiştir

²⁰⁶ Muttefekun aleyh. Buhâri İlim Bölümünde (71), Müslim Zekât Bölümünde (1037) rivayet etmiştir.

Allah Teâlâ katında âlimlerin değeri çok büyüktür. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {De ki: "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"}²⁰⁷

Başka bir ayeti kerimede Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Allah içinizden iman edenlerin ve kendilerine ilim verilenlerin derecelerini yükseltsin.}²⁰⁸

İlmi yaymanın yollarından bazıları:

Kitap, broşür, risale, kaset, İnternet, ilim halkaları, televizyon, uydu kanalları, dergiler, gazeteler, okullar, İslami merkezler inşa etmek bu yollardan bazılarıdır.

Bu yollarla elde edilecek sevap, kişinin bu konudaki katkı ve katılımına göre değişir. Bazen bu sevaba telif etmek, bazen bunu neşredip dağıtmak, ya da masraflarına ortak olmak ile ulaşılır.

Faydalı ilim kapsamına giren bazı hususlar:

Kur'an-ı Kerimi ve ilimlerini, sünnet, hadis, fıkıh ve ibadetler ile ilgili ilimleri, bunları anlamaya yardımcı olan nahiv ve vb. Arap dili ile ilgili ilimleri ve bunun dışında Müslüman kimsenin din ve dünyası ile ilgili faydalanacağı diğer ilimleri öğretmek. Şüphesiz şeri ilimlerin öğrenip, öğretilmesi daha önceliklidir.

²⁰⁷ Zümer Suresi: 9.

²⁰⁸ Mücâdele, 11.

C. Sadaka-i câriye:

Sadaka-i câriye, tekrar tekrar yapılan ve insanların bundan faydalandığı her türlü hayır işleridir. Bundan dolayı senin için sevabı ve ecri de tekrarlanır, bu sadaka devam ettiği sürece ecri ve sevabı da devam eder.

Allah'a hamd olsun günümüzde çokça yapılan ve yaygın olan sadaka-i câriye hükmünde ameller vardır. Bununla ilgili örnek olarak şunları verebiliriz: Camiler inşa etmek, su kuyuları açmak, ağaç dikmek, fakir ülkelerde mesleki eğitim kursları ve vakıflar açmak gibi faaliyetlerde bulunmak. Son saymış olduğumuz iki tür hayır, çok sayıda ihtiyaç sahibi insana sürekli bir gelir sağlamakta ve faydalı meslekler edindirmekte olması sebebiyle en hayırlı sadaka türleri arasındadır.

- Camiler inşa etmek:

Hayır işleyen, ve bu konuda hırslı olan ayağına gelen bu fırsatı geri çevirmeyip değerlendiren kimseye müjdeler olsun. Cabir b. Abdullah -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Kim (Allah rızası için) orman tavuğunun yuvası kadar veya daha küçük bir mescit inşa ederse, Allah da ona cennette bir ev (köşk) bina eder."²⁰⁹

Osman b. Affan -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken

²⁰⁹ Sahih hadis. İbn Mace Namaz Bölümünde (738), İbn Huzeyme (1292), Ahmed (2157) rivayet etmiştir. İmam Ahmed de yumurtası kadar ziyadesi bulunmaktadır. "Mahfasu katatu": El-katatu güvercin türü bir kuştur. Hadiste geçen mahfasuha ifadesi kuşun tünediği yer ya da yuvası manasına gelmektedir.

işittim: "Her kim Allah Teâlâ için (ravilerden Bükeyr bununla Allah'ın rızasını kastederek dediğini sanıyorum, dedi) bir mescit inşa ederse Allah Teâlâ da ona cennette bir ev inşa eder."²¹⁰ İbn İsa rivayetinde şöyle demiştir: "Onun benzerini cennette inşa eder." Nitekim Yüce Allah evleri olarak vasıflandırdığı camileri imar edenleri iman ile niteleyerek şöyle buyurmuştur: {Allah'ın mescitlerini, ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimselerdir.}²¹¹

Mescitlerin imar edilmesi iki türlü olur. En doğrusunu Allah bilir.

Birincisi: Hakiki manada binasını inşa etmek, restore etmek, bakım ve onarımını yapmak. İkincisi ise; camilerde namaz kılmak, temizliğine özen göstermek, ihtiyaçlarını gidermek için infakta bulunmak, Kuran ve zikir/ilim halkaları tesis etmek. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Allah'ın, yüceltilmesine ve içlerinde adının anılmasına izin verdiği evlerde hiçbir ticaretin ve hiçbir alışverişin kendilerini, Allah'ı anmaktan alıkoymadığı birtakım adamlar vardır.}²¹²

5- İnsanlara tebessüm etmek:

Cabir b. Abdullah -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Kardeşini güler yüzle karşılamak bir iyilik olduğu gibi, kendi kabından ihtiyacı olan bir şeyi kardeşinin kabına boşaltmak da bir iyiliktir ve sadaka sevabı kazandırır."²¹³ Ebû'd- Derda -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine

²¹⁰ Muttefekun aleyh. Buhâri Kible Bölümünde (450), Müslim Mescidler Bölümünde (533) rivayet etmiştir.

²¹¹ Tevbe Suresi: 18.

²¹² Nûr Suresi 36-37.

²¹³ Sahih hadis. Tirmizi İyilik ve İrtibatı Koparmama Bölümünde (1970) rivayet etmiştir.

göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “(Mümin) kardeşine tebessüm etmen sadakadır.”²¹⁴

Tebessüm etmek sevginin bir göstergesi, kardeşinin seni dost kabul etmesi, gönlünü sana açması ve kalbinin sana güven duymasıdır. Bundan dolayı her zaman saf ve sevgi dolu, tek vücut oluruz. Numan b. Beşir -radiyallahu anh-’ın hadisinde rivayet ettiği gibi hakiki manada Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’in vafettiği kimseler gibi oluruz: “Müminler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar.”²¹⁵ Böylece sadaka sevabını, kardeşlerini sevmeyi ve onların da sana olan sevgisini elde etmiş olursun.

6- Hediye vermek:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bana bir koyunun inciğe kadar ayağı hediye edilse kabul ederim, böyle bir yemeğe davet edilsem icabet ederim.”²¹⁶

²¹⁴ Hasen hadis. Tirmizi İyilik ve İrtibatı Koparmama Bölümünde (1956) rivayet etmiştir.

²¹⁵ Muttefekun aleyh. Buhâri Edeb Bölümünde (6011), Müslim İyilik ve İrtibatı Koparmama ve Edep Bölümünde (2586) rivayet etmiştir.

²¹⁶ Buhâri Hibe Bölümü (2568), Nesâi Velime Bölümünde (6609) rivayet etmiştir.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- olumsuz bir sebep olmadığı sürece hediye kabul eder ve reddetmezdi. Sa'b b. Cessame -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e bir tane yabancı eşek/zebra hediye ettim. Bunu kabul etmeyip reddetti ve benim yüzümde beliren üzüntüyü farkedince şöyle buyurdu: "Bunu, ihramda bulunduğum için sana geri çeviriyorum."²¹⁷ Başka bir rivayette "Hediyeleşiniz ki, birbirinize olan muhabbetiniz artsın." diye buyurulmuştur. Hediye ile kardeşinin kalbini telif eder, sevgisini kazanırsın ve kalbindeki haset gider. Hediyeleşmek kardeş, komşu, arkadaşlar arasında olur. Aişe -radiyallahu anha- komşularına hediye edeceği zaman hangisine hediye edeceğini sorardı. Aişe -radiyallahu anha- "Ey Allah'ın Rasûlü, benim iki komşum var. Bu ikisinden hangisine daha öncelik vereyim, ikram edeyim? diye sorduğunda, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-: "Sana kapısı en yakın olana."²¹⁸ diye buyurmuştur.

7- Müslümanın diğer Müslüman kardeşi üzerindeki hakkı:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Müslümanın Müslüman üzerindeki hakkı beştir: Selâmı almak, hastayı ziyaret

²¹⁷ Müslim Hac Bölümünde (1193), Ahmed (3417) rivayet etmiştir.

²¹⁸ Buhâri Hibe Bölümünde (2295) rivayet etmiştir.

etmek, cenazeye katılmak, davete icabet etmek ve aksırana dua etmek.”²¹⁹

Başka bir rivayette de Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Müslümanın Müslüman üzerindeki hakkı altıdır: Karşılaştığın zaman ona selâm ver, seni dâvet ederse icabet et, senden nasihat isterse ona nasihat et, aksırınca Allah’a hamdederse yerhamukellah (Allah, sana rahmet etsin) de, hastalandığında onu ziyaret et ve öldüğü zaman cenazesinin ardından git.”²²⁰

A. Selamı yaymak ve selamı almak

Yüce Allah’ın Es-Selam ismi Esmâ’ul- Hüsna’dandır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {O kendisinden başka hak ilah olmayan, hüküm sahibi, mukaddes, esenlik veren, güvenliğe kavuşturan, gözetip koruyan, güçlü, buyruğunu her şeye geçiren, gerçekten ulu olan Allah'tır.}²²¹

Selamlaşmak, cennete girmek ve Müslümanlar arasında muhabbetin yayılmasına vesiledir. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Siz, iman etmedikçe cennete giremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olamazsınız. Uyguladığınız zaman birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selâmı yayınız.”²²²

²¹⁹ Buhâri Cenazeler Bölümünde (1240) rivayet etmiştir.

²²⁰ Müslim Selam Bölümünde (2162) rivayet etmiştir.

²²¹ Haşr Suresi: 23.

²²² Müslim İman Bölümünde (54), Tirmizi Dualar Bölümünde (3602), İbn Mace Zühd Bölümünde (4307) rivayet etmiştir.

Selam vermek, cennet ehlinin selamlaşmasıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Allah’a kavuşacakları gün Müminlere yönelik esenlik dileği “Selâm”dır.}²²³

Melekler cennetin kapısında Mümin kulları selam ile karşılarlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Rablerine karşı gelmekten sakınanlar da grup grup cennete sevk edilirler. Cennete vardıklarında oranın kapıları açılır ve cennet bekçileri onlara şöyle der: “Size selâm olsun! Tertemiz oldunuz. Haydi, ebedî kalmak üzere buraya girin.”²²⁴

Melekler cennette Müminlerin yanına girdiklerinde şöyle derler: {Melekler de her kapıdan yanlarına girerler: Size selâm olsun.}²²⁵

Verilen selamı alırken, aynısı ile ya da daha iyisi ile almamız emredilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Size bir selâm verildiği zaman, ondan daha güzeliyle veya aynı selâmla karşılık verin.}²²⁶

B. Hapşıran kimseye yerhamukallah demek:

Ebû Musa el-Eşâri -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “ Sizden birisi hapşırduğunda Allah’a hamd ederse, ona “Yerhamukallah” deyin. Eğer Allah’a hamd etmezse “Yerhamukallah” demeyin.”²²⁷

²²³ Ahzab Suresi: 44.

²²⁴ Zümer Suresi: 73.

²²⁵ Ra’d Suresi: 23-24.

²²⁶ Nisâ Suresi: 86.

²²⁷ Müslim Zühd Ve Rekaik Bölümünde (2992) rivayet etmiştir. Hadiste geçen “Semmitûhû” Ona Yerhamukallah deyin manasına gelmektedir.

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Sizden biriniz hapşıracağı zaman, “el-hamdulillah/Allah’a hamd olsun)” desin. Yanındaki arkadaşı da ona “Yerhamukellah /(Allah sana rahmet etsin)” desin. Hapşıran da (tekrar) “Yehdîkumullahu ve yuslihu bâlekum /Allah, size de hidayet versin ve işinizi düzeltsin kalbinizi ıslah etsin) desin.”²²⁸ Böyleye hapşıran da ona Yerhamukallah diyende duanın bereketine nail olmuş olur. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konudaki bir sünneti de hapşıracağında yüzünü eli ya da elbisesi ile kapamak ve fazla ses çıkarmamaya özen göstermektedir.²²⁹

C. Hasta ziyaretinde bulunmak:

Ali -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim: “Bir Müslüman, hasta olan bir Müslüman kardeşini sabahleyin ziyarete giderse, yetmiş bin melek akşama kadar ona dua eder. Eğer akşamleyin ziyaret ederse, yetmiş bin melek onun için sabaha kadar dua eder. Ve o kişi için cennette toplanmış meyveler de vardır.”²³⁰

Sevbân -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim, hasta birisini ziyarete gittiğinde, dönünceye kadar cennet hurfesi/yemişi

²²⁸ Buhâri Edep Bölümünde (6224), Ebû Davud (5033), Nesaî Fi'l-yevmi ve'l leyleti (232) rivayet etmiştir.

²²⁹ Sahih hadis. Tirmizi Edep Bölümünde (2745). Hadiste geçen “ğadda biha savtehu” ibaresi sesini kısardı manasına gelmektedir.

²³⁰ Hasen hadis. Tirmizi Cenazeler Bölümünde (969) rivayet etmiştir.

içindedir.”²³¹Müslim’deki başka bir lafızda ise: “ Müslüman kardeşini ziyaret ederse” olarak gelmiştir.

D. Cenazeye katılmak:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim, sevâbına inanarak, karşılığını sadece Allah’tan bekleyerek bir Müslümanın cenazesi ile birlikte gider ve namazı kılınıp gömülünceye kadar beklerse, her biri Uhud Dağı kadar olan iki kîrât sevapla döner. Kim de cenaze namazını kılar, defnolunmadan önce ayrılırsa bir kîrât sevapla döner.”²³² Abdullah b. Ömer -radiyallahu anh- bu hadisi duyduğunda şöyle demiştir: “Muhakkak birçok kîrât kaçırdık.”²³³

E. Hak uğrunda din kardeşine yardımcı olmak:

Enes b. Mâlik -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Din kardeşin zalim de, mazlum da olsa ona yardım et.» Bir adam: Ya Rasûlallah! Kardeşim mazlumsa ona yardım edeyim. Ama zalimse nasıl yardım edeyim, söyler misiniz? dedi. Peygamber Efendimiz: «Onu zulümden alıkoyar, zulmüne engel olursun. Şüphesiz ki bu ona yardım etmektir.»²³⁴ diye buyurmuştur.

Bu hadisten hak üzere yardımlaşmanın iki türlü olduğunu anlıyoruz:

²³¹ Müslim İyilik ve İrtibatı Koparmama ve Edep Bölümünde (2568) rivayet etmiştir. Hadiste geçen “Hirfetul-cenne” ibaresi meyve toplamak manasına gelmektedir.

²³² Muttefekun aleyh. Buhâri Cenazeler Bölümünde (1325), Müslim Cenazeler Bölümünde (945) rivayet etmiştir.

²³³ Muttefekun aleyh. Buhâri Cenazeler Bölümünde (1324), Müslim Cenazeler Bölümünde (945) rivayet etmiştir.

²³⁴ Buhâri İkraha Bölümünde (6952), Tirmizi Fitneler Bölümünde (2255) rivayet etmiştir.

Birincisi: Hakkını alana kadar gücümüz ölçüsünde zalime karşı mazlumun yanında durarak ona yardım etmektir. Bu bizzat yanında bulunarak, maddi imkân sağlayarak veya onun için dua ederek olur. Bu hususta büyük bir ecir vardır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kul, din kardeşine yardım ettiği sürece, Allah da onun yardımcısıdır.”²³⁵ Başka bir hadiste de Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim bir Müminin dünyevi sıkıntılarında birini giderirse, Allah da onun kıyamet günü sıkıntılarında birini giderir.”²³⁶

Şahsi olarak ona yardımcı olmak, nüfuzunu kullanarak, aracı olarak, ırzını savunarak, onu müdafaa ederek yapılır. Maddi olarak yardımcı olmak ise nakdi yardım yaparak, mesleğinde gelişmesi için yardımcı olarak ya da onun başarılı olması, sıkıntı ve tasalarından kurtulması için hayır duasında bulunarak olur. Özellikle dua hususunda Ebûd-Derda -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “ Bir kimse din kardeşine hayır dua ettikçe, yanında bulunan görevli bir melek ona, ‘duan kabul olsun, aynı şeyler sana da verilsin.’ diye dua eder.”²³⁷

İkincisi: Kardeşin eğer zulüm eden birisi ise onu yapmış olduğu zulümden engelleyerek, karşısında durarak ve onun için hidayet ve salih bir kimse olması için dua ederek ona yardımcı olabilirsin. Bu

²³⁵ Müslim İlim Bölümünde (2699) rivayet etmiştir.

²³⁶ Muttekekun aleyh. Buhâri Zulümler Bölümünde (2442), Müslim İyilik ve İrtibatı Koparmama ve Edep Bölümünde (2580) rivayet etmiştir.

²³⁷ Müslim Zikir ve Dua Bölümünde (2732), Beyhaki (6224) rivayet etmiştir.

yardımlaşma toplumun tamamının güveni ve zararı def etmek için gereklidir. Hatta bunun sonunda haddi aşmaları ve düşmanlarını ortadan kaldırmak için onlarla savaşılması gerekirse savaşılır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Eğer Müminlerden iki grup birbirleriyle savaşarlarsa aralarını düzeltin. Eğer biri ötekine karşı haddi aşarsa, Allah'ın buyruğuna dönünceye kadar haddi aşan tarafa karşı savaşın. Eğer (Allah'ın emrine) dönerse, artık aralarını adaletle düzeltin ve (onlara) adaletli davranın. Çünkü Allah, adaletli davrananları sever.} ²³⁸

Bu şekilde fitne engellenir, adalet tesis edilir ve toplumun bütün fertleri arasında eşitlik kurulur ve insanlar arasında huzur ve güven hâkim olur. Güçlü olanların haddi aşarak zayıf olanlara karşı haddi aşmaları engellenir. İslam'ın bu yönlendirmesi ışığında Ebû Bekir es-Sıddik -radiyallahu anh- yöneticinin yönetilenler üzerindeki yolunu şu sözleri ile resmetmiştir: “Güçsüz olanınız (şayet haklı ise) hakkını alıncaya kadar benim yanımda güçlüdür. Güçlü olanınız (haksız ise), hak sahibi kendisinden hakkını alıncaya kadar benim yanımda güçsüzdür.”

8- Yoldan eziyet veren şeyin kaldırılması ve temizlik:

Ebû Mâlik el-Eşari -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Temizlik imanın yarısıdır.” ²³⁹ Taharet temizliktendir ve her ikisinin de İslam dininde yeri büyüktür. Yoldan eziyet veren şeyleri kaldırmak imanının en

²³⁸ Hucurât Suresi: 9.

²³⁹ Müslim Taharet Bölümünde (223) rivayet etmiştir.

alt mertebesidir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “ İman yetmiş küsur şubedir. En üst mertebesi "La ilahe illallah" demektir. En alt mertebesi ise insanlara eziyet verecek şeyi yoldan kaldırmaktır.”²⁴⁰

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Muhakkak ki ben, yolun ortasında insanlara eziyet vermekte olan bir ağacı kesmesi sebebi ile cennette nimetlenerek gezinen bir kimse gördüm.”²⁴¹

Yine Ebû Hureyre -radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir adam yolda yürürken yol üzerinde bir diken dalı buldu ve onu yoldan uzaklaştırdı. Bu sebeple Allah ondan hoşnut oldu ve onu bağışladı.”²⁴²

9- Borcunu ödemeye imkânı olan kimseye vakit tanımak ve imkânı olmayan kimsenin de borcunu affetmek:

Ebû Katade el-Ensâri -radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Kim, Allah'ın kendisini kıyamet gününün sıkıntısından kurtarmasını isterse, darda olana nefes aldirtsın veya onu tamamen bağışlasın."²⁴³

İnsanlara borç verip sonrada verdiği borcu almaktan vazgeçen kimse ile ilgi Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "İnsanlara

²⁴⁰ Muttefekun aleyh. Buhâri İman Bölümünde (9), Müslim İman Bölümünde (35) rivayet etmiştir.

²⁴¹ Müslim Eziyet Veren Şeyi Yoldan Kaldırma Bölümünde (1914) rivayet etmiştir.

²⁴² Buhâri Zulümler Bölümünde (2472), Müslim İmâre Bölümünde (1914), Tirmizi İyilik ve İrtibatı Koparmama Bölümünde (1958) rivayet etmiştir.

²⁴³ Müslim Müsâkât Bölümünde (1563) rivayet etmiştir.

borç para veren bir adam vardı. O hizmetçisine şöyle derdi: Darda kalmış bir fakire vardığında onu affediver; umulur ki Allah da bizim günahlarımızı affeder. Nihayet o kişi Allah'a kavuştu ve Allah onu affetti."²⁴⁴

Huzeyfe -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Melekler, sizden önceki nesillerden bir adamın ruhunu (ölümden sonra) kabzettiler. Ona: Hayır namına bir şey yapmış mıydın? diye sordular. Adam: Hayır, diye cevap vermişti. Melekler: Biraz düşün, hatırlamaya çalış! dediler. Adam: İnsanlara borç verirdim de hizmetçilerime onlardan güç durumda olanların borçlarını ertelemelerini, varlıklı olanlara da müsamaha göstermelerini emrederdim, demişti. Bunun üzerine Allah Teâlâ, o kulunu affetti."²⁴⁵

10- Allah'a davet etmek:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Allah'a çağıran, salih amel işleyen ve: "Şüphesiz ben Müslümanlardanım" diyenden daha güzel sözlü kim olabilir?}²⁴⁶

Yüce Allah'ın dinine davet etme sorumluluğu büyük bir görevdir. Bugün birçok Müslüman bu görevi ihmal etmektedir. İnsanların hak dini İslam'ı öğrenip hidayet bulmasında davet büyük bir kapıdır. İslam'ın nurunu dünyanın dört bir yanına ulaştırmaktır. İslam daveti

²⁴⁴ Müslim Müsâkât Bölümünde (1562) rivayet etmiştir.

²⁴⁵ Müslim Müsâkât Bölümünde (1560) rivayet etmiştir.

²⁴⁶ Fussilet suresi: 33.

sadece gayrimüslimlerin hidayeti ile sınırlı değildir. Bu davet bazı Müslümanların doğru din anlayışını öğrenmeleri, şirk, hurafe, sapkınlık ve bidatleri terk etmeleri için de gereklidir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- davetçilerin önderi ve örnek bir şahsiyet olduğu için onu örnek almamız gerekir. Kavmini şirki reddetmeye ve yalnızca Allah Teâlâ'ya ibadet etmeye davet etmiştir. Sonra, Hudeybiye'de Kureyşli müşriklerle anlaşmış kabilelerinin liderlerini ve Arap Yarımadası'nın civarında bulunan devletleri İslam'a davet etmeye başlamıştır. Bundan dolayı krallara ve kabile reislerine hak daveti ulaştırmaları için elçiler göndermiştir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah Teâlâ'nın emrine uyarak her daim şefkat ve yumuşak huylu olmayı benimsemiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {(Ey Muhammed!) Rabbinin yoluna, hikmetle, güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et.}²⁴⁷

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sonra ashabı, onu örnek alarak İslam yeryüzünde hâkim olana ve nuru çağlarımızı aydınlatıncaya kadar Yüce Allah'ın şu buyruğunu kendilerine şiar edinmişlerdir: {De ki: "İşte bu benim yolumdur. Ben ve bana uyanlar bilerek Allah'a çağırırız. Allah'ın şanı yücedir. Ben, Allah'a ortak koşanlardan değilim."}²⁴⁸

Günümüzde birçok İslam ülkesinde cehalet yayılmıştır. Doğu ve batıdaki gayrimüslimler arasında İslam'ın hakkıyla bilinmemesi ve

²⁴⁷ Nahl Suresi: 125.

²⁴⁸ Yusuf Suresi: 108

karalanmasından bahsetmiyorum bile. Bundan dolayı gücü yeten her Müslümanın maddi ya da manevi yardım ederek İslam'ı yayması ve bu mübarek davet yolunda tüm çabasını harcaması farzdır.

11- Bir kimsenin hidayetine vesile olmak ve güzel bir hayır yolu açmak:

Allah'a davetin doğrudan etkilerinden biri de insanları İslam'a yöneltmektir. Ne mutlu Allah'ın muvaffak kıldığı ve insanların hidayetine sebep olan kimselere. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Hayber'in fethinde Ali -radiyallahu anh-'a şöyle buyurmuştur: "Allah'a yemin ederim ki, senin sayende Allah'ın bir tek kişiye hidayet vermesi senin için, kırmızı develerin olmasından daha hayırlıdır."²⁴⁹

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kastı, hedefin ganimet ve dünya malını elde etmek olmamalıdır. Asıl önem verdiği husus, insanların İslam dinine girmesine vesile olmaktır. Allah'ım, bizi doğru yola ve hidayete erdir. Bizi sapan ve saptıranlardan eyleme.

Bir kimsenin doğru yola hidayetine, Rahman'a itaat etmesine yol göstermenin veya gayrimüslimlerin İslam'a davet edilmesinin kıyamet günü karşılığı olarak büyük ecirler vardır.

Değerli kardeşim, ilim sahibi olmadığın yahut bir fırsat bulamadığın ya da uygun bir yol göremediğin için direk olarak insanların hidayetine vesile olamasan da Yüce Allah'ın ülkemizde özellikle gayrimüslimleri İslam dinine davet etmek için ya da Müslümanların ahvalini takip

²⁴⁹ Muttefekun aleyh. Buhâri Cihat ve Siyer Bölümünde (3009), Müslim Sahabenin Fazileti Bölümünde (2406) rivayet etmiştir.

etmek için kurulmuş “İslam Farkındalık Merkezleri” ve “ Yardım Kuruluşları ve Derneklerine” katkıda bulunabilirsin. Böylece iki kat ecre erişmiş olursun. Çünkü senin sayende veya senin elinden hidayete ulaşan kimsenin amellerinin sevabının bir mislide sana verilir. Cerir b. Abdullah -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim, İslam’da iyi bir çığır açarsa, o kimseye bunun sevabı vardır. O çığırda yürüyenlerin sevabından da kendisine verilir. Fakat onların sevabından hiçbir şey eksilmez.”²⁵⁰

İbn Mes’ûd -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim bir hayra (iyiliğe) vesile olursa o kimseye hayrı yapan kimsenin ecri gibi ecir vardır.”²⁵¹

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim, hidayete davet ederse, o yola girenlerin bütün sevapları ona da yazılır, ona tabi olanların ecrinden bir şey eksilmez.”²⁵²

Hidayete davet araçları arasında daha önce faydalı ilimler bölümünde bahsedildiği gibi kitap, kaset ve benzeri materyallerin dağıtılmasının yanı sıra, dünyanın dört bir köşesinde Allah'ın dinine davet eden davetçilere maddi destekte bulunabilirsin. Onların elinden hidayet

²⁵⁰ Müslim Zekât Bölümünde (1017), Nesâi Zekât Bölümünde (2554), İbn Mace Sünnet Bölümünde (203) rivayet etmiştir.

²⁵¹ Müslim Cihat Bölümünde (1893), Tirmizi İlim Bölümünde (2671), Ebû Davud Edeb Bölümünde (5129) rivayet etmiştir.

²⁵² Müslim Kader Bölümünde (2674), Tirmizi İlim Bölümünde (2674), Ebû Davud Sünnet Bölümünde (4609) rivayet etmiştir.

bulan kimselerin sevabına da böylece o davetçiler ile birlikte nail olursun.

12- Kadının kocasına itaat etmesi:

Abdullah b. Ebî Evfa -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kadın kocasına olan hakkını eda etmedikçe Rabbine olan hakkını eda edemez.”²⁵³

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kadınlar hakkında şöyle buyurmuştur: “Kadın beş vakit namazını kılar, bir ay (Ramazan) orucunu tutar, namusunu muhafaza eder ve kocasına itaat ederse, kendisine, Rabbi'nin cennetine hangi kapısından girmek istersen gir denilir.”²⁵⁴

Kocaya itaat etmek, dini kurallara uyulduğu sürece aile mutluluğunun temeli ve aile müessesinin devamlılığını sağlar. Allah'a isyan edilen işlerde kocaya itaat edilmez. Aile gemiye benzer, koca da bu geminin kaptanıdır. Geminin düzgün yol alabilmesi için kaptana itaat edilmesi gerekir. Aile fertleri ile istişare ederek sorumluluğu üzerine alır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur : {Erkekler, kadınların koruyup kollayıcılarıdır. Çünkü Allah, insanların kimini kiminden üstün kılmıştır. Bir de erkekler kendi mallarından harcamakta (ve ailenin geçimini sağlamakta)dırlar. Saliha kadınlar, itaatkârdırlar. Allah'ın

²⁵³ Hasen hadis. İbn Mace (1853) rivayet etmiştir.

²⁵⁴ Ahmed (1662) rivayet etmiştir. Muhaddis Şuayb el-Arnâvût hadisin Hasen L-igayrihi olduğu söylemiştir.

korunmasını emrettiği şeyleri (hakları), kocasının bulunmadığı zamanlarda da koruyanlardır. }²⁵⁵

Kadının kocasına itaat etmesi ile ilgili Ummu Seleme -radiyallahu anha-'dan rivayet edilen şu hadis yeterince konuyu açıklamaktadır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Hangi kadın, kocası kendisinden razı olarak ölürse, mutlaka cennete girer.”²⁵⁶

Rabbinin cennetine ve rızasına erişen, kocasına itaat eden salih kadına müjdeler olsun.

13- Kişinin kendisine ve ailesine faydalı olacak dualar:

A. Eve girerken yapılan dua:

Ebû Mâlik el-Eşari -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Allah'ım! Senden hayırlı girişler (girilen yerin hayrını) ve hayırlı çıkışlar (çıkılan yerin hayrını) istiyorum. Allah'ın adıyla girdik, Allah'ın adıyla çıktık. Yüce Rabbimiz Allah'a tevekkül ettik."²⁵⁷

Cabir b. Abdullah -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir kimse evine girerken ve yemek yerken Allah Teâlâ’yı anarsa, şeytan (kendi arkadaşlarına) “Size burada gece yiyecek bir yemek ve yatacak bir yer yok” der. Eğer bir kimse eve girerken Allah’ı hatırlamazsa, şeytan (arkadaşlarına) “Gece kalacağınız bir yer var” der. O kimse yemek

²⁵⁵ Nisâ Suresi: 34.

²⁵⁶ Hasen garip hadis. Tirmizi Emzirme Bölümünde (1161) İbn Mace (1854) rivayet etmiştir.

²⁵⁷ Zayıf hadis. Ebû Davud Edep Bölümünde (5096) rivayet etmiştir.

vaktinde Allah'ı anmazsa şeytan arkadaşlarına, "Gece kalacak yer ve yiyecek yemek buldunuz." der.²⁵⁸

Değerli kardeşlerim! Allah'ı zikrederek ve dua ederek evlerimize girelim ki, şeytan ve avanelerinin şerrinden evlerimizi koruyalım. Yüce Allah bizi ve sizi şeytanların şerrinden her daim korusun. Âmin.

B. Kişinin eşiyle cinsel ilişkiden önce yapılan dua:

İbn Abbas -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Biriniz eşiyle birleşeceği zaman, 'Bismillâh, Allâhumme cennibne's-şeytâne ve cennibi's-şeytâne mâ razaktenâ: Allah'ım! Şeytanı bizden ve bize vereceğin çocuktan uzaklaştır' derse ve bu beraberlikten çocukları olursa, şeytan ona zarar veremez."²⁵⁹

Böylelikle daha ilk günden itibaren salih bir tohum ekilmiş, büyümüş ve gelişmiş olur, dünya ve ahirette salih kimselerden yazılır. Allah'ın izniyle güzel meyveler verir ve Yüce Allah'ın salih kullarından olur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {(Şeytan) İçlerinde ihlâsa erdirilmiş kulların hariç, onların hepsini azdıracığım dedi.}²⁶⁰

Bu kimseler şeytanın şerrinden ve hilelerinden kurtulmuş kimselerdendir.

²⁵⁸ Müslim İçecekler Bölümünde (2018), İbn Hibban (819), Ahmed (14788) rivayet etmiştir.

²⁵⁹ Kütüb-i Sitte

²⁶⁰ Hicr Suresi: 40.

14- Allah için birbirini sevip ziyaret etmek:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Başka bir gölgenin bulunmadığı Kıyamet gününde Allah Teâlâ, yedi sınıf insanı, arşının gölgesinde barındıracaktır. Bunlardan biri, birbirlerini Allah için sevip buluşmaları da ayrılmaları da Allah için olan iki insandır."²⁶¹

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan merfû olarak rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Adamın biri, bir başka köydeki (din) kardeşini ziyaret etmek için yola çıktı. Allah Teâlâ, adamı gözetlemek için onun yolu üzerinde bir meleği görevlendirdi. Adam, meleğin yanına gelince, melek: "Nereye gidiyorsun?" dedi. Adam: "Şu (ileriki) köyde bir din kardeşim var, onu ziyarete gidiyorum" cevabını verdi. Melek: "O adamdan elde etmek istediğini bir menfaatin mi var?" dedi. Adam: "Yok hayır, ben onu sırf Allah rızası için severim; onun için ziyarete gidiyorum," dedi. Bunun üzerine melek: "Sen onu nasıl seviyorsan Allah da seni öylece seviyor. Ben, bu müjdeyi vermek için Allah Teâlâ'nın sana gönderdiği elçisiyim," dedi.²⁶²

Muâz -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim: "Allah Teâlâ;

²⁶¹ Muttefekun aleyh. Buhâri Ezan Bölümünde (660) Müslim Mescidler Bölümünde (640) rivayet etmiştir.

²⁶² Müslim İyilik ve İrtibatı Koparmama (2567) rivayet etmiştir. Hadiste geçen "müdretecetehu" ibaresi yolu üzerinde manasına gelmektedir.

“Benim rızâm uğrunda birbirlerini sevenler için, peygamberlerin ve şehitlerin bile imreneceği nurdan minberler vardır.”²⁶³

Ebû İdris el-Havlânî -rahimehullah-'ın şöyle söylediği nakledilmiştir: “Dımaşk mescidine girmiştım. Bir de ne göreyim, güleç yüzlü bir delikanlı ve başına toplanmış bir grup insan. Bunlar bir konuda görüş ayrılığına düştüler mi hemen o delikanlıya başvuruyor ve fikrini kabulleniyorlardı. Bu gencin kim olduğunu sordum. “Bu kişi Muâz b. Cebel -radiyallahu anh-'dır. ” dediler. Ertesi gün erkenden mescide koştum. Baktım ki o genç benden evvel gelmiş namaz kılıyor. Namazını bitirinceye kadar bekledim, sonra önüne geçerek selâm verdim ve: “Allah'a yemin ederim ki ben seni seviyorum,” dedim. O, “Allah için mi seviyorsun?” dedi. “Evet Allah için, dedim.” O yine: “(gerçekten) Allah için mi seviyorsun?” dedi. “Evet,(gerçekten) Allah için seviyorum, dedim. Bunun üzerine elbisemden tutarak beni kendisine doğru çekti ve şöyle dedi: Kutlarım seni. Zira ben Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken dinledim: “Allah Teâlâ, “Sırf benim için birbirini seven, benim rızam için toplanan, benim rızam uğrunda birbirini ziyaret eden ve sadece benim rızam için sadaka verip iyilik edenler, benim sevgimi hak ederler.”²⁶⁴

²⁶³ Sahih hadis. Tirmizi Zühd Bölümünde (2390) rivayet etmiştir.

²⁶⁴ Sahih hadis. Mâlik Muvatta' da (1711) rivayet etmiştir.

15- Toplumsal yardım ve dayanışma faaliyetleri:

A. Yetimi kollayıp gözetmek:

Yetim, buluş çağına ermeden anne babasını ya da ikisinden birisini kaybedene denir. Yetim çocuk, iyiliğe, şefkate, sevgiye, merhamete herkesten çok ihtiyaç duyar. Kimi zaman nafaka, yardım ve desteğe ihtiyaç duyar. Rahmet Peygamberi Muhammed –sallallahu aleyhi ve sellem- yetimlere sahip çıkmaya ve onlara özen göstermeye teşvik etmiştir. Sehl b. Sad -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-: “Bir yetimi himâye eden kimse ile ben, cennette şöylece beraber olacağız” diye buyurdu ve işaret parmağıyla orta parmağını, aralarını biraz aralayarak, gösterdi.”²⁶⁵

Bu çok büyük bir fazilettir. Böylece yetim, toplumun kendisini koruyup kolladığı ve özen gösterdiği bir kimse olur. Yetime sahip çıkan kimse de Naim cennetlerinde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e komşu olur ve bu makama ulaşır. İbn Battâl -rahimehullah- şöyle demiştir: “Bu hadisi duyan kişinin cennette Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e komşu olabilmesi için bununla amel etmesi gerekir. Ahirette bundan daha faziletli bir makam yoktur.”²⁶⁶

Yetimlere şefkatli davranmaya teşvik eden başka bir hadiste Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir kimse sırf Allah

²⁶⁵ Buhâri Edeb Bölümünde (6005), Ebû Davud Edeb Bölümünde (5150), Tirmizi İyilik ve İrtibatı Koparmama Bölümünde (1918) rivayet etmiştir.

²⁶⁶ İbn Hacer -rahimehullah- bu sözü Fethu'l-Bârî adlı eserinde ilgili hadisin şerhinde zikretmiştir.

rızası için bir yetimin başını okşarsa, elinin dokunduğu her saç teline karşılık ona sevap yazılır...”²⁶⁷

Allah'ım yetimlerimize karşı bizleri merhametli kıl ve ihsanıyla onları koyurup gözet.

B. Dul ve fakirleri koruyup gözetmek:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Dul ve yoksulların işlerine yardım eden kimse, Allah yolunda cihat etmiş gibi sevap kazanır.” Hadisin ravisi Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem'in “O kimse tıpkı geceleri durmadan namaz kılan, gündüzleri hiç ara vermeden oruç tutan kimse gibidir” buyurduğunu da sanıyorum.” demiştir.²⁶⁸

16- Hayvanlara merhamet:

Ebu Hureyre -radiyallahu anh-dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir adam, yolda giderken çok susadı. Sonunda bir kuyuya rastladı. İçine inip susuzluğunu giderdi. Çıkınca susuzluktan soluyup toprağı yemekte olan bir köpek gördü. Adam kendi kendine: 'Bu köpek de benim gibi çok susamış.' deyip hemen kuyuya indi, mestini su ile doldurup ağzıyla tutarak dışarı çıktı ve köpeğı suladı. Allah onun bu davranışını övdü ve

²⁶⁷ Garib hadis. Ebû Nueym, Hilyetu'l-evliyâ (8/191)

²⁶⁸ Ebû Davud hariç Kütüb-i Sitte rivayet etmiştir. Hadiste geçen "Lâ yeftur" ibaresi yorulmadan manasına gelmektedir.

günahlarını affetti." Rasûlullah'ın yanındakilerden bazıları: "Ey Allah'ın Rasûlü! Yani bize hayvanlara (yaptığımız iyilikler) için de ecir mi var?" dediler. Aleyhissalatu vesselam: "Evet! Her ciğer (sahibi) canlıya yapılan iyilikte bir ecir vardır." diye buyurdu.²⁶⁹

Hayvanlara bile özen ve ilgi göstermeyi emreden bu din ne kadar da muhteşemdir.

Bu konu ile ilgili İbn Mes'ûd -radiyallahu anh- şöyle demiştir: "Bir yolculukta Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ile beraberdik. O, tuvalet ihtiyacını gidermek için yanımızdan uzaklaştı. Bu sırada biz iki yavrusu olan küçük bir kaya kuşu gördük, yavruları aldık. Kuş yavrularını kurtarmak için çırpınmaya başladı. Tam bu sırada Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- geldi ve: "Bu kuşu yavrularını almak suretiyle kim tedirgin etti? Verin ona yavrularını!" diye buyurdu. Bir kere de yaktığımız karınca yuvasını gördü ve: "Karıncaları kim yaktı?" diye sordu. "Biz yaktık." deyince şöyle buyurdu: "Gerçek şu ki, ateşle azap etmek, ateşin yaratıcısından başka hiç kimse için uygun ve meşru değildir." diye buyurdu.²⁷⁰

Aynı şekilde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kurban olarak kestiğimiz hayvanı da keserken ona eziyet etmememizi emretmiştir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Allah her bir şey üzerine iyilik yazdı. Öldürdüğünüz zaman öldürmeyi iyi yapınız,

²⁶⁹ Buhâri Edeb Bölümünde (6009) rivayet etmiştir.

²⁷⁰ Sahih hadis. Ebû Davud Cihat Bölümünde (2675), Ahmed (3835) rivayet etmiştir. Hadiste geçen "el Hummeratu" ibaresi bir tür kuştur.

boğazladığınız zaman da boğazlamayı iyi yapınız. Sizden biriniz bıçağını keskinleştirsün ve hayvanını rahatlatın."²⁷¹

17- Allah yolunda cihat etmek ve nöbet tutmak:

Sehl b. Sad -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah - sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Allah yolunda bir gün hudut nöbeti tutmak, dünyadan ve dünya üzerindeki şeylerden daha hayırlıdır."²⁷²

Selmân el-Fârisî - radiyallahu anh- Rasûlullah - sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim demiştir: "Bir gün ve bir gece hudut nöbeti tutmak, gündüzü oruçlu gecesi ibadetli geçirilen bir aydan daha hayırlıdır. Şayet kişi bu nöbet esnasında vazife başındayken ölürse, yapmakta olduğu işin ecri ve sevabı kıyamete kadar devam eder, şehit olarak rızkı da devam eder ve kabirdeki sorgu meleklerinden güven içinde olur."²⁷³

Ebû Umâme el-Bâhilî –radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Dört sınıf insan vardır ki, öldükten sonra da ecirleri devam eder. Bunlar, Allah yolunda nöbet tutan kişi, ilim öğretip öğrettiği ilimle amel edildiği sürece ecri devam eden kişi, sadaka-i câriyede bulunup bu devam ettiği sürece

²⁷¹ Buhâri hariç diğer Kütüb-i Sitte kitaplarında rivayet edilmiştir.

²⁷² Buhâri Cihat Bölümünde (2829), Tirmizi Cihat Bölümünde (1664) rivayet etmiştir.

²⁷³ Müslim Cihat Bölümünde (1913), Nesâi Cihat Bölümünde (4375) rivayet etmiştir.

ecrini alan kişi ve arkasında kendisine dua eden salih bir evlat bırakan kimsedir.”²⁷⁴

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Cihat tozu ile cehennem dumanı asla bir araya gelmez.”²⁷⁵

Cihat etmek ile düşmanın şerri def edilir, Müslümanların kutsalları müdafaa edilir, İslam daveti dünyanın dört bir yanına yayılır ve İslam’ın nuru yeryüzünün her yerine ulaşır. Yüce Allah cihat etmek ve imtihan ile temiz ile pis olanı birbirinden ayırır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Yoksa siz; Allah, içinizden cihat edenleri (sınayıp) ayırt etmeden ve yine sabredenleri (sınayıp) ayırt etmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? }²⁷⁶

Yüce Allah’ın katında şehitlerin büyük bir makamı vardır. Onlar Allah’ın katında diri olup rızıklandırılırlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma. Bilakis onlar diridirler, Rableri katında Allah’ın, lütfundan kendilerine verdiği nimetlerin sevincini yaşayarak rızıklandırılmaktadırlar. }²⁷⁷

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah Teâlâ’nın şehitler için hazırladığı değerli şeyleri şöyle zikretmiştir: “Cennete giren hiçbir kimse, yeryüzündeki her şey kendisinin olsa bile dünyaya geri dönmeyi

²⁷⁴ Hasen hadis. Ahmed (22602) rivayet etmiştir.

²⁷⁵ Sahih hadis. Tirmizi Cihad’ın Fazileti Bölümünde (1633) rivayet etmiştir.

²⁷⁶ Âl-i İmrân Suresi: 142.

²⁷⁷ Âl-i İmrân Suresi: 169.

arzu etmez. Sadece şehit, gördüğü aşırı itibar ve ikram sebebiyle tekrar dünyaya dönmeyi ve on defa şehit olmayı ister.”²⁷⁸

Cihat etmek, ya mal ile ya da beden ile veya her ikisi ile olur. Cihadın en üstünü de budur. Mal ile cihat etmek kolaylığı ve yapılabirliği bakımından beden ile cihat etmeye her daim tercih edilir. Herkes bedeni ile güç yetirememekten dolayı ya da düşmanların olduğu yere gitmeye yol bulamadığı için canı ile cihat etmeye güç yetiremeyebilir. Bunun için mal ile cihat etmek her zaman daha yaygın olmuştur. Özellikle Müslümanlar günümüzde birçok düşman ile imtihan olunmaktadır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: { Müminlerden özür sahibi olmaksızın (cihatten geri kalıp) oturanlarla, Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihat edenler eşit olamazlar. Allah, mallarıyla, canlarıyla cihat edenleri, derece itibariyle, cihatten geri kalanlardan üstün kılmıştır. Gerçi Allah (Müminlerin) hepsine de en güzel olanı (cenneti) vadetmiştir. Ama mücahitleri büyük bir mükâfat ile kendi katından dereceler, bağışlanma ve rahmet ile cihatten geri kalanlara üstün kılmıştır. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. }²⁷⁹

Yüce Allah’tan dünyanın dört bir yanında cihat eden kardeşlerimize yardım etmesini, İslam’ı ve Müslümanları güçlü kılmasını niyaz ederim. Âmin.

²⁷⁸ Muttefekun aleyh. Buhâri Cihat ve Siyer Bölümünde (2817), Müslim Emirlik Bölümünde (1877) rivayet etmiştir.

²⁷⁹ Nisâ Suresi: 95-96.

Cihat etmek, Yüce Allah'ın kitabında zikrettiği kazançlı bir ticarettir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Hiç şüphesiz Allah, Müminlerden cennet karşılığında canlarını ve mallarını satın almıştır. Onlar Allah yolunda savaşır, öldürürler ve öldürülürler. Bu, Allah'ın Tevrat'ta da İncil'de de Kur'ân'da da üstlendiği gerçek bir vaattir. Allah'tan daha çok ahbine vefa gösterecek olan kimdir? O halde yaptığınız bu alış verişten dolayı sevinin. İşte büyük kurtuluş budur.} ²⁸⁰

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Ey iman edenler! Sizi elem dolu bir azaptan kurtaracak bir ticaret göstereyim mi size? Allah'a ve peygamberine iman eder, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihat edersiniz. Eğer bilerseniz, bu sizin için çok hayırlıdır.} ²⁸¹

Cihat etmek, Allah'ın kula hidayet etmesine bir vesiledir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Bizim uğrumuzda cihat edenler (var ya), biz mutlaka onları yollarımıza hidayet ederiz. Şüphesiz Allah, ihsan edenlerle beraberdir.} ²⁸²

Cihat etmek, dünyadan ve içindeki her şeyden daha hayırlıdır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Sabah ya da akşam, Allah yolunda (yapılacak) bir sefer, dünyadan ve içindekilerden daha hayırlıdır!” ²⁸³

²⁸⁰ Tevbe Suresi: 111.

²⁸¹ Saff Suresi: 10-11.

²⁸² Ankebût Suresi: 69.

²⁸³ Muttefekun aleyh. Buhâri Cihat ve Siyer Bölümünde (2793), Müslim Emirlik Bölümünde (1882) rivayet etmiştir.

18- Bir Müslüman'ın sahip olması gereken övgüye değer özellikler:

A. Güzel ahlâk:

Ebûd-Derda -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kıyamet gününde Mümin kulun terazisinde güzel ahlâktan daha ağır bir şey bulunmaz. Allah Teâlâ çirkin hareketler yapan, çirkin sözler söyleyen kimseden nefret eder.”²⁸⁴ Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Hayırlınız, ahlâkı güzel olanınızdır.”²⁸⁵

Güzel ahlâk cennete girmeye vesile olur. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e: İnsanları cennete en fazla götürececek şey nedir? diye soruldu. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: “Takvalı olmak ve güzel ahlâktır” diye buyurdu.²⁸⁶

Aişe -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim demiştir: “Muhakkak ki

²⁸⁴ Sahih hadis. Tirmizi İyilik Bölümünde (2003), Ebû Davud Edep Bölümünde (4799) rivayet edilmiştir. Hadiste geçen “Beziy” ibaresi kötü konuşan ve çirkin söz söyleyen kimse manasına gelmektedir.

²⁸⁵ Muttefekun aleyh. Buhâri (3009), Müslim Fezail Bölümünde (2321) rivayet etmiştir.

²⁸⁶ Sahih hadis. Tirmizi İyilik Bölümünde (2004), İbn Mace Zühd (4246) rivayet etmiştir.

Mümin, güzel ahlâkı sayesinde (gündüzleri) oruç tutan (geceleri) namaz kılan kimsenin derecesine erişir.”²⁸⁷

Güzel ahlâklı olan kimse kıyamet gününde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-‘e en yakın olacaktır. Cabir -radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “İçinizden en çok sevdiğim ve kıyamet gününde bana en yakın olacak olanlar, ahlâkı en güzel olanlarınızdır.”²⁸⁸

Yüce Allah, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-‘i şu buyruğu ile övmüştür: {Sen elbette üstün bir ahlâka sahipsin.}²⁸⁹

Aişe -radiyallahu anha- kendisine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-‘in ahlâkı sorulduğunda şöyle demiştir: “ Onun ahlâkı Kur’andır.”²⁹⁰

Abdullah b. Mes’ûd -radiyallahu anh-‘dan rivayet edildiğine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kendisi hakkında şöyle buyurmuştur: “Beni Rabbim terbiye etti, terbiyemi de pek güzel kıldı.”²⁹¹

Değerli kardeşlerim! Dünya ve ahirette mutluluğu elde etmek için Peygamberlerin efendisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-‘in ahlâkını kendine örnek al.

²⁸⁷ Sahih hadis. Ebû Davud Edep Bölümünde (4798) rivayet etmiştir.

²⁸⁸ Hasen hadis. Tirmizi İyilik Bölümünde (2018), rivayet etmiştir.

²⁸⁹ Kalem Suresi: 4.

²⁹⁰ Sahih hadis. Nesâi Tefsir Bölümünde (1135), Buhâri Edebü’l-Müfred (308) rivayet etmiştir.

²⁹¹ Manası sahih olsa bile, Elbânî –rahimehullah- Daifu’l- Câmi’ adlı eserinde (249) hadisin zayıf olduğunu belirtmiştir.

Şair Ahmet Şevki ahlâkın ümmetler üzerine dikkat çekmek için şöyle demiştir:

Milletler var oldukları sürece ahlâka sahiptirler.

Kaygıları giderse ahlâkları da gider.

Şimdi de, Müslüman şahsiyette bulunması gereken güzel bazı ahlâki değerlerden bahsedelim.

1) Sabırlı olmak:

Sabırlı olmak büyük bir ahlâktır. Allah'ın salih kullarının izlediği bir yoldur. Yakup -aleyhisselam-'ın oğulları Yusuf'u kurt yedi iddiasında buldukları zaman Allah Teâlâ onun kıssasını aktararak şöyle buyurmuştur: {Artık bana düşen, güzel bir sabırdır. Anlattıklarınıza karşı yardımı istenilecek de ancak Allah'tır.}²⁹²

Aynı şekilde Yakup -aleyhisselam-'ın oğulları küçük kardeşleri (Bünyamin) olmadan Mısır'dan döndüklerinde şöyle demiştir: {Yakup, "Nefisleriniz sizi bir iş yapmağa sürükledi. Artık bana düşen, güzel bir sabırdır. Umulur ki, Allah onların hepsini bana getirir. Çünkü O, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.}²⁹³

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- ve ashabının -Allah onlardan razı olsun- izlediği yol budur. Kureyş kabilesi onlara eziyet edip azap ettiklerinde Allah Teâlâ kitabında onları şu şekilde vafsetmiştir: {Zorda, hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda (direnip)

²⁹² Yusuf Suresi: 18.

²⁹³ Yusuf Suresi: 83.

sabredenlerin tutum ve davranışlarıdır. İşte bunlar, doğru olanlardır. İşte bunlar, Allah'a karşı gelmekten sakınanların ta kendileridir.}294

Sabredenler, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şu buyruğunu özümseyen kimselerdir: “Müminin hayranlık verici bir hali vardır ki, onun her işi hayırdır. Bu hal, Müminden başka hiç kimsede bulunmaz. Eğer bir genişliğe (nimete) kavuşursa şükreder ve bu onun için bir hayır olur. Eğer bir darlığa (musibete) uğrarsa sabreder ve bu da onun için bir hayır olur.”295

Ubey -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Allah yolundaki Mümine isabet eden her yorgunluk, hastalık, sıkıntı, üzüntü, keder, hatta ayağına batan diken bile, günahlarına kefarettir.”296

Sabır üç çeşittir:

- 1- Allah'a itaat etmekte sabırlı olmak: Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Sabredenlere mükâfatları elbette hesapsız olarak verilir.}297
- 2- Allah'ın haram kıldıklarına karşı sabırlı olmak: “Kim Allah rızası için bir şeyi terk ederse, Allah ona daha hayırlısını verir.”
- 3- Allah'ın kader olarak tayin ettiği hususlara karşı sabırlı olmak: Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Onlar; başlarına bir musibet

²⁹⁴ Bakara Suresi: 177.

²⁹⁵ Müslim Zühd ve Rakaik Bölümünde (2999) rivayet etmiştir.

²⁹⁶ Muttefekun aleyh. Buhâri Hastalar ve Tıp Bölümünde (5641), Müslim İyilik, Bağları Koparmama ve Edep Bölümünde (2573) rivayet etmiştir.

²⁹⁷ Zümer Suresi: 10.

gelince, "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aitiz ve şüphesiz O'na döneceğiz" derler. İşte Rableri katından rahmet ve merhamet onlarıdır. Doğru yola ulaştırılmış olanlar da işte bunlardır.} ²⁹⁸

2) Tartışmayı terk etmek:

Ebû Ümâme el-Bâhilî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Haklı bile olsa çekişip didişmeyen kimseye cennetin kenarında bir köşk verileceğine ben kefilim. Şakadan bile olsa yalan söylemeyen kimseye cennetin ortasında bir köşk verileceğine ben kefilim. Güzel ahlâklı kimseye de cennetin en yüksek yerinde bir köşk verileceğine ben kefilim." ²⁹⁹

Bundan dolayı Yüce Allah, Rasûlü Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e en güzel şekilde mücadele etmesini emretmiştir: {Onlarla en güzel şekilde mücadele et.} ³⁰⁰

Aynı şekilde ehl-i kitap ile tartışırken de durum böyledir. Allah Teâlâ, Musa ve kardeşi Harun –aleyhimesselam-'a Firavun'u Allah'ın dinine davet etmelerini emrettiğinde şöyle buyurmuştur: {Ona yumuşak söz söyleyin. Belki öğüt alır yahut korkar.} ³⁰¹

²⁹⁸ Bakara Suresi: 156-157.

²⁹⁹ Hasen hadis. Ebû Davud Edeb Bölümünde (4800) rivayet etmiştir. Hadiste geçen "rabdu'l-cenne" ibaresi etrafı kenarı manasına gelmektedir.

³⁰⁰ Nahl Suresi: 125.

³⁰¹ Tâ-Hâ Suresi: 44.

3) Hilm/Alçakgönüllü ve ağırbaşlı olmak:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-, Eşec b. Abdilkays ile görüştüğünde ona: "Sende Yüce Allah'ın sevdiği iki haslet var. Biri hilm, diğeri de ağırbaşlılıktır."³⁰²

4) Verilen sözü tutmak:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Verdiğiniz sözü de yerine getirin. Çünkü söz (veren sözünden) sorumludur.}³⁰³

Kurtuluşa ermiş Müminler ile ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmuştur: {Müminler muhakkak kurtuluşa ermişlerdir.}³⁰⁴ Allah Teâlâ onlar hakkında şöyle buyurmuştur: {Yine onlar ki, emanetlerine ve verdikleri sözlere riayet ederler.}³⁰⁵ Başka bir ayette ise şöyle buyrulmuştur: {söz verdiklerinde sözlerini yerine getiren}³⁰⁶ Aynı ayetin devamında ise Müminler hakkında {İşte bunlar, Allah'a karşı gelmekten sakınanların ta kendileridir.}³⁰⁷

Allah Teâlâ, antlaşmalara riayet etmenin önemi ve yerine getirilmesinin gerekliliğinden ötürü, kendileri ile anlaşma yapıp barış sözü veren müşriklere Mescid-i Haram'da dört ay boyunca kalmalarına izin verip şöyle buyurmuştur: {Yeryüzünde dört ay daha dolaşın.}³⁰⁸

³⁰² Müslim İyilik Bölümünde (2011) rivayet etmiştir.

³⁰³ İsra Suresi: 34.

³⁰⁴ Müminûn Suresi 1.

³⁰⁵ Müminûn Suresi 8.

³⁰⁶ Bakara Suresi: 177.

³⁰⁷ Bakara Suresi: 177.

³⁰⁸ Tevbe Suresi: 2.

Bu ayetin akabinde Yüce Allah şöyle buyurmuştur: {Ancak kendileriyle antlaşma yaptığınız müşriklerden size karşı herhangi bir eksiklik yapmayan ve aleyhinize kimseyle yardımlaşmayanlar müstesnadır. Onlarla olan antlaşmanızı belirlenmiş süreye kadar devam ettirin.} ³⁰⁹

Allah Teâlâ'ya verilen sözün yerine getirilmesi gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Anlaşma yaptığınız zaman Allah'ın ahdini yerine getirin ve pekiştirdikten sonra yeminlerinizi bozmayın. Çünkü Allah'ı üzerinize kefil gösterdiniz.} ³¹⁰

5) Doğruluk:

İbn Mes'ûd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Hiç şüphe yok ki doğruluk iyiliğe götürür. İyilik de cennete götürür. Kişi doğru söyleye söyleye Allah katında Sıddık/doğru sözlü olarak yazılır." ³¹¹

Dürüst ve doğru olmanın faydalarından birisi de kulu dünya ve ahirette kurtarmasıdır. Tebük Gazvesine katılmayan üç kişinin kıssası doğruluğun dünyadaki faydasına güzel bir örnektir. Allah Azze ve Celle, İsa -aleyhisselam-'ın kıyamet günündeki durumunu bize şu sözleri ile aktarmaktadır: {Allah, şöyle diyecek: "Bugün, doğrulara, doğruluklarının yarar sağlayacağı gündür." Onlara içinden ırmaklar

³⁰⁹ Tevbe Suresi: 4.

³¹⁰ Nahl Suresi: 91.

³¹¹ Müslim İyilik Akralılık Bağını Koparmama ve Edep Bölümünde (6582), Tirmizi İyilik Akralılık Bağını Koparmama ve Edep (1941), Ebû Davud Edep Bölümünde (4989) rivayet etmiştir. Hadiste geçen "Birr" ibaresi bütün hayır özelliklerini içeren kapsamlı bir kelimedir.

akan, içinde ebedî kalacakları cennetler vardır. Allah, onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. İşte bu büyük başarıdır.} ³¹²

Doğru ve dürüst olmak aynı zamanda nefsin huzur bulmasını sağlar. Hasan b. Ali -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Zira doğruluk, gönle huzur, yalan ise kuşku verir.” ³¹³

6) Gıyret/Kıskançlık:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Sa'd b. Ubade'nin bu kıskançlığına şaşırıyorsunuz? Allah'a yemin ederim ki ben, Sa'd'dan daha kıskancım, Yüce Allah da benden daha kıskançtır.” ³¹⁴

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Allah kıskançtır. Allah'ın kıskanması, Müminin Allah'ın haram ettiği şeyi yapmasıdır." ³¹⁵

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah'ın haramları çiğnendiğinde sinirden yüzü kızarırdı. Müslümanın, Allah'a, Rasûlüne, Allah'ın dinine, hükümlerine, ümmetin âlimlerine karşı tam bir genel gıyrete sahip olması gerekir. Ailesine, hanımına ve çocuklarına karşı ve Allah'ın düşmanları tarafından ayaklar altına alınan Müslümanların mukaddesatına karşı özel bir gıyreti olması gerekir.

³¹² Mâide Suresi: 119.

³¹³ Sahih hadis. Tirmizi Zühd Bölümünde (2518), Nesâî İçecekler Bölümünde (5711), Ahmed (1723) rivayet etmiştir.

³¹⁴ Buhâri Nikâh Bölümünde B. 107.

³¹⁵ Muttefekun aleyh. Buhâri Nikâh Bölümünde (5223), Müslim Tövbe Bölümünde (2761) rivayet etmiştir.

Bundan dolayı kalbinde kıskançlık duygusu ölen kimsede bir hayır yoktur. Tıpkı felçli bir kimse gibidir. Ayağına batırılan iğneyi de dikenini de hissetmez.

7) Merhametli olmak, ana babaya iyilik ve itaat etmek:

Herkese karşı merhametli olmak gerekir. Hatta hayvanlara karşı bile merhametli olmak gerekir.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir kadın ölünceye kadar hapsettiği bir kedi yüzünden cehenneme girdi. Hayvanı hapsettiğinde ona bir şey yedirmemiş, içirmemiş, yerdeki haşereleri yemesine bile izin ve imkân vermemişti.”³¹⁶

Kalbinde merhamet bulunmayan kişinin cezası budur. Allah yardımcımız olsun.

Usame b. Zeyd -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Allah ancak rahmetli kullarına merhamet eder.”³¹⁷

Allah Teâlâ, Müminleri birbirlerine karşı merhametli olarak vafetmiş ve şöyle buyurmuştur: {Muhammed, Allah'ın Rasûlüdür. Onunla beraber olanlar, inkârcılara karşı çetin, birbirlerine karşı da merhametlidirler.}³¹⁸

³¹⁶ Muttefekun aleyh. Buhâri Yaratılışın Başlangıcı Bölümünde (3318) Müslim Selam Bölümünde (2242) rivayet etmiştir. Hadiste geçen “Haşaişül-Ard” ibaresi haşereler, böcekler manasına gelmektedir.

³¹⁷ Muttefekun aleyh. Buhâri Cenazeler Bölümünde (1284), Müslim Cenazeler Bölümünde (923) rivayet etmiştir.

³¹⁸ Fetih Suresi: 29.

Abdullah b. Amr b. El-Âs -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, Müslüman topluluk hakkında şöyle buyurmuştur: “Küçüğümüze merhamet etmeyen ve büyüğümüze saygı göstermeyen bizden değildir.”³¹⁹

Şefkatli olmanın sevabı çok büyüktür. Bu hususta Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Allah Teâlâ, hoşgörülü kimseye bahsettiği şeyi, sert kaba olana ve hoşgörüsü bulunmayanlara vermemiştir.”³²⁰

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- merhametli bir kalbe sahip, fakire, dula ve yetimlere karşı çok şefkatliydi, ihtiyaç sahibi ve kendisinden bir şey isteyenini asla geri çevirmezdi.

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, torunu Hasan -radiyallahu anh-'ı öpmüştü. Bunun üzerine Akra' b. Hâbis: “Benim on tane oğlum var, fakat bunlardan hiçbirini öpmedim, ” dedi. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: “Merhamet etmeyene merhamet olunmaz,”³²¹ diye buyurdu.

Aişe -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Çölde yaşayan bedevîlerden bir grup Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in huzuruna geldiler ve: “Siz çocuklarınızı öpüyor musunuz? diye sordular. Peygamber Efendimiz de: “Evet,” diye buyurdu. Onlar:

³¹⁹ Sahih hadis. Tirmizi İyilik Bölümünde (1920) rivayet etmiştir.

³²⁰ Müslim İyilik Akrabalık Bağını Koparmama Bölümünde (2593) rivayet etmiştir.

³²¹ Muttefekun aleyh. Buhâri Edep Bölümünde (5997), Müslim Faziletler Bölümünde (2318) rivayet etmiştir.

“Fakat biz, Allah’a yemin ederiz ki, onları öpmüyoruz,” dediler. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- “Allah sizin kalblerinizden merhamet duygusunu çıkarıp almışsa, ben ne yapabilirim ki!”³²² diye buyurdu.

Yine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "İnsanlara merhamet etmeyen kimseye Allah da merhamet etmez."³²³

- Ana babaya itaat edip hürmet etmek:

Allah Teâlâ kalbimize çocuklarımıza karşı fitrattan olan bir rahmet koymuştur. Bundan dolayı ana babayı, çocuklarına karşı şefkat ve merhametli olmaya teşvik eden birçok delil bulunmaktadır. Bununla birlikte evlatları tarafından ana babaya iyilik edip itaat etmek, özellikle de yaşlanıp bakıma muhtaç olduklarında onlara karşı şefkat, merhamet göstermek ile ilgili de birçok delil bulunmaktadır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Rabbin, kendisinden başkasına asla ibadet etmemenizi, anaya-babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Eğer onlardan biri, ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara "öf!" bile deme; onları azarlama; onlara tatlı ve güzel söz söyle. Onlara merhamet ederek tevazu kanadını indir ve de ki: "Rabbim! Tıpkı beni küçükken koruyup yetiştirdikleri gibi sen de onlara acı. }³²⁴

Allah Teâlâ başka bir ayeti kerime de şöyle buyurmuştur: {İnsana da, anne babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi, onu her gün biraz

³²² Muttefekun aleyh. Buhâri Edep Bölümünde (5998), Müslim Faziletler Bölümünde (2317) rivayet etmiştir.

³²³ Müslim Faziletler Bölümünde (2319) rivayet etmiştir.

³²⁴ İsrâ Suresi: 23-24.

daha güçsüz düşerek karnında taşımıştır. Onun süttten kesilmesi de iki yıl içinde olur.} ³²⁵

Allah Teâlâ bir diğer ayette de şöyle buyurmuştur: {Biz, insana anne babasına iyi davranmayı emrettik. Annesi onu ne zahmetle karnında taşıdı ve ne zahmetle doğurdu! Onun (anne karnında) taşınması ve süttten kesilme süresi (toplam olarak) otuz aydır.} ³²⁶

Salih bir Müslüman, kendisi, anne babası ve çocukları için dua eder. Çünkü bu dua, Allah'ın yeryüzündeki halifeleri olan âdemoğlunun güvenliğini fitnelerden korur. Bununla Allah Teâlâ'nın maksat ve muradına uygun bir şekilde kâinat inşa edilmiş olur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Nihayet olgunluk çağına gelip, kırk yaşına varınca şöyle der: "Bana ve anne babama verdiğin nimetlere şükretmemi, senin razı olacağın salih amel işlememi bana ilham et. Neslimi de salih kimseler kıl. Şüphesiz ben sana döndüm. Muhakkak ki ben sana teslim olanlardanım."} ³²⁷

Anne baba hürmet edilmeyi en çok hak eden kimselerdir. Bir adam Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e: Kendisine en iyi davranmam gereken kimdir? diye sordu. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Annen!» diye buyurdu. Adam: Ondan sonra kimdir? diye sordu. «Annen!» diye buyurdu. Adam: Ondan sonra kim gelir? diye sordu.

³²⁵ Lokman Suresi: 14.

³²⁶ Ahkâf Suresi: 15.

³²⁷ Ahkâf Suresi: 15:

«Annen!» diye buyurdu. Adam tekrar: Sonra kim gelir? diye sordu. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Baban!» diye cevap verdi.³²⁸

Yüce Allah kendisine şükredilmesi ile ana babaya teşekkürü bir arada zikrederek şöyle buyurmuştur: {{(İşte onun için) insana şöyle emrettik: "Bana ve anne babana şükret. Dönüş banadır."}}³²⁹

Ana babamıza ne kadar iyilikte bulunursak bulunalım onların bizim üzerimizdeki hakkının bir kısmını bile ödiyemeyiz. Abdullah b. Ömer bir adamın, sırtında annesini taşıyarak Kâbe'yi tavaf ettiğini görmüştür. Bu kişi Abdullah b. Ömer'i karşısında görünce: "Ey İbn Ömer! Ne dersin annemin hakkını ödemiş oldum mu, böyle bir hizmetle ona olan borcumu ödedim mi?" diye sormuştur. Abdullah b. Ömer, adama: "Hayır! Onun doğum esnasında çektiği sancılardan birini dahi karşılayamadın." demiştir.

Ana babaya iyilik edip itaat etmek Allah'ın izniyle kişiyi tehlikelerden kurtaran salih amellerdendir. Hadiste mağarada mahsur kalan üç kişinin kıssası hakkında salih amelleri ile Allah'a dua ettikleri haber verilmiştir. Onlardan birisi Allah Teâlâ'ya şöyle dua etmiştir: Allah'ım! Benim çok yaşlı bir annemle babam vardı. Onlar yemeklerini yemeden çoluk çocuğuma ve hizmetçilerime bir şey yedirip içirmezdim. Birgün hayvanlara yem bulmak üzere evden ayrıldım; onlar uyumadan önce de dönemedim. Eve gelir gelmez hayvanları sağıp sütlerini annemle

³²⁸ Muttefekun aleyh. Buhâri Edep Bölümünde (5971), Müslim İyilik Akrabalık Bağını Koparmama ve Edep Bölümünde (2548) rivayet etmiştir.

³²⁹ Lokman Suresi: 14.

babama götürdüğümde, baktım ki ikisi de uyumuş. Onları uyandırmak istemediğim gibi, onlardan önce ev halkının ve hizmetkârların bir şey yiyip içmesini de uygun görmedim. Süt kabı elimde sabah namazı vaktine kadar uyanmalarını bekledim. Çocuklar etrafımda açlıktan sızlanıp duruyorlardı. Nihayet uyanıp sütlerini içtiler. Rabbim! Şayet ben bunu senin rızânı kazanmak için yapmışsam, şu kaya sıkıntısını başımızdan al! diye yalvardı. Kaya biraz daha aralandı.³³⁰

Ana babaya iyilik edip itaat etmek direk cennete girmeye vesile olan bir ameldir. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Anne ve babasına veya onlardan sadece birine yaşlılık günlerinde yetişip de cennete giremeyen kimse perişan olsun, perişan olsun, perişan olsun”³³¹

Onlara verdiğimiz sözü tutmak, maddi anlamda onların ihtiyaçlarını görmek ana babaya iyilik edip itaat etmek kapsamına girer. Aişe -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'e bir adam: Annem ansızın öldü. Öyle sanıyorum ki, şayet konuşabilseydi, sadaka verilmesini vasiyet ederdi. Şimdi ben onun adına sadaka versem, sevabı ona ulaşır mı? diye sordu. Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- de: “Evet” diye buyurdu.³³²

³³⁰ Muttefekun aleyh. Buhâri Alışveriş Bölümünde (2215), Müslim Zikir, Dua, Tövbe ve İstiğfâr Bölümünde (2743) rivayet etmiştir. Hadiste geçen “el-Ğabuk” ibaresi gece içilen şey manasına gelmektedir. “Yetedağavne” fiili ise şiddetli açlıktan dolayı sızlanıp bağırarak manasına gelmektedir.

³³¹ Müslim İyilik Akralık Bağını Koparmama Bölümünde (2551) rivayet etmiştir.

³³² Müslim Zekât Bölümünde (1004) rivayet etmiştir. “Uftilet” fiili ansızın öldü manasına gelmektedir.

8) Sıla-i rahim/ Akrabalık bağıını korukmak:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: Yüce Allah yaratacağı mahlûkatı yaratıp onlarla ilgili yaratma işini tamamladığı zaman, akrabalık bağı şöyle demiştir: Burası, akrabalık bağlarını kesmekten sana sığınanların makamıdır” dedi. Rahmân: “Evet, öyledir. "Sen, seninle bağıını muhafaza edenlere benim de bağıını devam ettirmemden; onu kesenlerden benim de onu kesmeme razı olmaz mısın?" diye buyurdu.³³³

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: Yâ Rasûlallah! Benim akrabam var. Ben kendilerini ziyaret ediyorum, onlar bana gelip gitmiyorlar. Ben onlara iyilik ediyorum, onlar bana kötülük ediyorlar. Ben onlara anlayışlı davranıyorum, onlar bana kaba davranıyorlar, dedi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz -sallallâhu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: Eğer dediğin gibi isen, akrabana sıcak kül yediriyor gibisin. Şayet bu şekilde davranmaya devam edersen, onlara karşı senin yanında Allah Teâlâ'nın görevlendireceği bir yardımcı dâimâ bulunacaktır.”³³⁴

Akrabalık bağlarını koruyup gözetmek rızkın artmasına ve ömrün uzamasına vesile olur. Enes -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine

³³³ Muttefekun aleyh. Buhâri Edep Bölümünde (5987), Müslim İyilik Akrabalık Bağıını Koparmama ve Edep Bölümünde (2554) rivayet etmiştir.

³³⁴ Müslim İyilik Akrabalık Bağıını Koparmama Bölümünde (2558) rivayet etmiştir. “Tusiffuhumu'l- Melle” ibaresi sıcak kül yedirmek manasına gelmektedir. Sıcak kül yiyen kimsenin çektiği acı gibi günaha giren kimse aynı acıyı çeker denilmek istenmiştir. Onlara İyilik yapan kimseye bir zarar gelmez. Ancak akrabaları onu ihmal ettikleri ve ona eziyet verdikleri için büyük günah kazanırlar. En doğrusunu Allah bilir.

göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Kim, rızkının genişletilmesini, ecelinin uzatılmasını isterse sıla-i rahim (akraba ziyareti) yapsın.”³³⁵

9) Gözleri harama bakmaktan korumak, hicap/örtünme ve izin almak:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Mü'min erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. Bu davranış onlar için daha nezihtir. Şüphe yok ki, Allah onların yaptıklarından hakkıyla haberdardır. Mümin kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar.}³³⁶

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, Ali -radiyallahu anh-'a hitaben şöyle buyurmuştur: “İlk bakışa ikinci bakışı ekleme. Çünkü birincisi senin lehinedir, ikincisi ise senin lehine değildir.”³³⁷

- Hicap/örtünme:

Allah Teâlâ gözlerin harama bakmasını engellemek adına, Müslüman kadının değerini ve saygınlığı korumak, şehvet ve kötülük bataklığına saptırmaktan tüm toplumu korumak için Müslüman kadınlara başörtüsünü farz kılmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve Müminlerin kadınlarına söyle, bedenlerini örtecek elbiselerini giysinler. Bu, onların tanınıp

³³⁵ Muttefekun aleyh. Buhâri Edep Bölümünde (5986), Müslim İyilik Akrabalık Bağını Koparmama ve Edep Bölümünde (2557) rivayet etmiştir. Hadiste geçen “Yünseu luhu fi eserihi” ibaresi ecelinin geciktirilip uzun ömürlü olacağı anlamına gelir.

³³⁶ Nûr Suresi: 30- 31.

³³⁷ Hasen Li-gayrihi. Ahmed (1369) rivayet etmiştir.

incitilmemelerine de daha uygundur. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.}³³⁸

- İzin

Bir yere girerken izin almak ve bakışları haramdan korumak kişiyi iffetli kılar, kalbi arındırır ve Rabbin rızasını elde etmeyi sağlar. Bakışlar zinanın habercisidir. Kişinin başına sağa sola rahatsız eden bakışlarından dolayı nice bela ve musibetler gelmiştir.

Şair şöyle demiştir:

Her olayın başlangıcı bakışlardır

Genelde yangınlar önemsemeyen kıvılcımla başlar.

10) Hayâlî olmak:

“Hayâlî olmak imandan bir şubedir.”³³⁹ Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hayâlî olmayı böyle vafsetmiştir. Nasıl ki, iman, sahibini haramlardan alıkoyar, hayâlî olmak da, sahibini rezil ve kötü nitelikler sergilemekten men eder. Bundan dolayı hayâlî olmak, imamın en küçük makamıdır. Ondan ayrılmaz bir parçasıdır. Bir kimsenin hayâlî olması ailesiyle ve yaşamış olduğu toplumdaki diğer insanlarla ilişkilerinde, sözlerinde ve davranışlarında yalnızca iyilik getirir. İmrân b. Huseyn -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -

³³⁸ Ahzâb Suresi: 59.

³³⁹ Buhâri İman Bölümünde (9), Müslim İman Bölümünde (35) rivayet etmiştir.

sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Hayâlî olmak hayırdan başka bir şey getirmez.”³⁴⁰

İlk peygamberlerden itibaren halkın hatırında kalan bir söz vardır. Ebû Mes'ûd Ukbe b. Amr -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Utanmadıktan sonra dilediğini yap!”³⁴¹

Bundan dolayı âlimler hayâlî olmayı şu sözleri ile tarif etmişlerdir: Hayâlî olmak, kötüyü terk etmeye ve hak sahibinin hakkını ihmal etmeyi engelleyen bir ahlâktır.³⁴²

Hayâlî olmak, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bir özelliğidir. Ebû Said -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- köşesine çekilmiş genç bir kızdaki daha hayâlî idi. Hoşlanmadığı bir şey gördüğünde biz onu yüzünden anlardık.”³⁴³

Hayâlî olmak, erkeklerin ahlâk ve ikili ilişkilerde saygınlığını yükselten, övülen bir özelliktir. Hayâlî olmak kadınların iffet ve değerini korumak için gerekli bir özelliktir. Hayâ, giyilen elbise gibidir. Kişi elbise giymediğinde gizlediği ayıpları ortaya çıkar. Hayâ olmadığında da kötü özellik ve ahlâk ortaya çıkar.

³⁴⁰ Muttefekun aleyh. Buhâri Edep Bölümünde (6117), Müslim İman Bölümünde (37) rivayet etmiştir.

³⁴¹Buhâri Enbiyâ Bölümünde (3483) rivayet etmiştir. Başka bir rivayette ise yaptığından utanmazsan olarak gelmiştir.

³⁴² Riyâzu's Sâlihîn kitabından alınmıştır.

³⁴³ Muttefekun aleyh. Buhâri Edep Bölümünde (6119), Müslim Faziletler Bölümünde (2320) rivayet etmiştir.

19- İstiğfâr etmek:

Yüce Allah istiğfâr ile günah ve hataları bağışlar. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Onlar çirkin bir şey yaptıklarında veya kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı anarlar ve günahlarının bağışlanmasını dilerler. Günahları Allah'tan başka bağışlayan kim vardır? Onlar yaptıklarında, bile bile ısrar etmezler.}³⁴⁴

Başka bir ayette Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Kim bir kötülük yapar yahut kendine zulmeder, sonra da Allah'tan bağışlama dilerse, Allah'ı çok bağışlayıcı ve çok merhamet edici bulur.}³⁴⁵

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in azatlı kölesi Zeyd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Her zaman hayat sahibi ve hiç kimseye ihtiyacı olmayan, kendisinden başka hak ilah bulunmayan O yüce Allah’tan bağışlanma diler ve tevbe ederim derse, savaştan kaçmış olsa bile Allah onu bağışlar.”³⁴⁶

Enes b. Mâlik -radiyallahu anh-'dan rivayete göre şöyle demiştir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim: “Yüce Allah: Ey Âdemoğlu! Sen bana dua ettiğin ve benden ümit ettiğin sürece senin hatalarını bağışlarım ve hiç aldırış etmem. Ey Âdemoğlu! Senin günahların göğün bulutlarına ulaşsa bile sen de benden bağışlanma dilesen seni bağışlarım ve hiçbir şeye aldırış etmem. Ey

³⁴⁴ Âl-i İmrân Suresi: 135.

³⁴⁵ Nisâ Suresi: 110.

³⁴⁶ Sahih hadis. Ebû Davud Namaz Bölümünde (1517), Tirmizi Dualar Bölümünde (3677) rivayet etmiştir.

Âdemoğlu! Sen bana dünya dolusu kadar hatalarla gelip bana hiçbir şeyi ortak koşmamış olsan şüphesiz seni dünya dolusu bağışlanma ile karşılarım.”³⁴⁷

İstiğfâr, nefsi temizleyip arındırır ve kalbin pasını giderir. Günahlardan istiğfâr eden kimseye, “Hiç günahı olmayan kimse gibi oldun,” denir. Allah’tan bağışlanma dilemenin dünyevi faydasına gelince, bu durum nimetleri elde etmeyi ve rızkın artmasını sağlar. Allah Teâlâ, Nuh -aleyhisselam-’ın kavmine verdiği vaat ve temennileri şöyle aktarmıştır: {"Dedim ki: Rabbinizden bağışlanma dileyin; çünkü O, çok bağışlayıcıdır. (Bağışlama dileyin ki,) üzerinize gökten bol bol yağmur indirsin. Sizi mallarla, oğullarla desteklesin ve sizin için bahçeler var etsin, sizin için ırmaklar var etsin.}"³⁴⁸

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- kendisi ve Müminler için istiğfâr etmesi emredilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Bil ki, Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Hem kendinin, hem de inanmış erkek ve kadınların günahlarının bağışlanmasını dile!}"³⁴⁹

Egarr el-Müzenî -radiyallahu anh-' dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Benim de

³⁴⁷ Tirmizi Dualar Bölümünde (3540) rivayet etmiştir. "Ananu's- Sema" ibaresi bulut olduğu söylenmiştir. Zahir olan şey olduğu da söylenmiştir. "Kurabu'l- Ard" ibaresi "Kirabu'l- Ard" olarak da rivayet edilmiştir. İlki daha meşhurdur. Dünya dolusu kadar manasına gelmektedir.

³⁴⁸ Nûh Suresi: 10-11-12.

³⁴⁹ Muhammed Suresi: 19.

kalbime gaflet çöküyor. Ben de Allah'a günde yüz defa istiğfâr ediyorum."³⁵⁰

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle buyurmuştur: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-i şöyle buyururken işittim: "Vallahi ben günde yetmiş defadan fazla Allah'tan beni bağışlamasını diler, istiğfar (tövbe) ederim."³⁵¹

İbn Ömer -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bir mecliste yüz defa: beni bağışla, tevbemi kabul et, şüphesiz sen tevbeleri kabul edensin, merhametlisin" dediğini sayardık.³⁵²

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- vefat etmeden önce kendisine istiğfâra devam etmesi emredilmiştir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Rabbine hamd ederek tesbihte bulun ve O'ndan bağışlama dile. Çünkü O, tövbeleri çok kabul edendir.}³⁵³

Aişe -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- vefat etmeden önce şu duayı çokça yapardı: "Hamd ederek seni tenzih ederim. Senden bağışlanma diler ve sana tövbe ederim."³⁵⁴

³⁵⁰ Müslim Zikir ve Dua Bölümünde (2702) rivayet etmiştir

³⁵¹ Buhâri Dualar Bölümünde (6307) rivayet etmiştir.

³⁵² Ebû Davud ve Tirmizi rivayet etmiştir.

³⁵³ Nasr Suresi 3.

³⁵⁴ Muttefekun aleyh. Buhâri Kuran Tefsiri Bölümünde (4968), Müslim Namaz Bölümünde (484) rivayet etmiştir.

İstiğfâr etmek, sıkıntıyı giderir ve rızkı çoğaltır. İbn Abbas -radiyallahu anhumâ-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Bir kimse istiğfârı dilinden düşürmezse, Allah Teâlâ ona her darlıktan bir çıkış, her üzüntüden bir kurtuluş yolu gösterir ve ona beklemediği yerden rızık verir.”³⁵⁵

Yüce Allah istiğfâr edenleri sever. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Allah'tan bağışlama dile. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.}³⁵⁶

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhive sellem- şöyle buyurmuştur: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki, siz hiç günah işlememiş olsaydınız, Allah sizi yok eder, yerinize günah işleyip Allah'dan bağışlanma dileycek bir millet getirir de onları bağışlardı."³⁵⁷

Yüce Allah, Müminlere Naim Cennetlerini vaat ederek şöyle buyurmuştur: {De ki: "Size, onlardan daha hayırlısını haber vereyim mi? Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için Rableri katında, içinden ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetler, tertemiz eşler ve Allah'ın rızası vardır.}³⁵⁸

³⁵⁵ El-Elbânî –rahimehullah- et- Tergîb adlı eserinde (2/268) hadisin zayıf olduğunu belirtmiştir.

³⁵⁶ Nisâ Suresi: 106.

³⁵⁷ Müslim Tövbe Bölümünde (2749) rivayet etmiştir.

³⁵⁸ Âl-i İmrân Suresi: 15.

Onların özelliklerinden birisi de: {Seherlerde (Allah'tan) bağışlanma dileyenlerdir.}³⁵⁹

Rasûlullere iman etmedikleri ve onları tasdik etmedikleri için geçmişte yaşayan ümmetlere Allah Teâlâ dünyada ansızın azap etmiştir. Ancak Allah Teâlâ bizim ümmetimize olan merhametinden dolayı Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu ümmetin içinde yaşarken ve vefatından sonrada istiğfâr edip O'na yöneldiğimiz sürece azap indirmeyeceğine dair söz vermiştir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Oysa sen onların içinde iken, Allah onlara azap edecek değildi. Bağışlanma dilerlerken de Allah onlara azap edecek değildir.}³⁶⁰

Seyyidül-istiğfâr duasını bütün kalbiyle ihlaslı bir şekilde gündüz ya da akşam olmadan yapan ve akabinde ölen kimse cennetlik olur. Şeddâd b. Evs -radiyallâhu anh-'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: “Allah’ım! Sen benim Rabbimsin. İbâdete lâyük senden başka hak ilah yoktur. Beni sen yarattın. Ben senin kulunum. Ezelde sana verdiğim sözümde ve vaadimde hâlâ gücüm yettiğince durmaktayım. İşlediğim kusurların şerrinden sana sığınırım. Bana lutfettiğin nimetleri yüce huzurunda

³⁵⁹ Âl-i İmrân Suresi: 17.

³⁶⁰ Enfâl Suresi: 33.

minnetle anar, günahımı itiraf ederim. Beni affet; şüphe yok ki günahları senden başka affedecek yoktur.”³⁶¹

Sevbân -radiyallahu anh- şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- selam verip namazdan çıkınca üç defa istiğfâr eder ve “Allâhümme ente’s-selâm ve minke’s-selâm tebârekte yâ ze’l-celâli ve’l-ikrâm: Allah’ım selâm sensin. Selâmet ve esenlik sendendir. Ey azamet ve kerem sahibi Allah’ım, sen hayır ve bereketi çok olansın” derdi. Hadisin râvilerinden biri olan Evzâî’ye: “İstiğfâr nasıl yapılır? diye sorulunca: Estağfirullah, estağfirullah diyerek yapılır, dedi.”³⁶²

Selam verdikten sonra istiğfâr etmenin sebebi, namazda meydana gelebilecek herhangi bir hata veya eksiklikten dolayıdır.

Rabbimiz noksanlık, hata, unutma ve yanılmaktan dolayı senden bağışlanma diler ve sana tövbe ederiz. Âmin.

³⁶¹ Buhâri Dualar Bölümünde (6306), Tirmizi Dualar Bölümünde (3393) rivayet etmiştir. Hadiste geçen "Ebûu" ibaresi ikrar ediyorum, itiraf ediyorum demektir.

³⁶² Müslim Mescidler Bölümünde (591) rivayet etmiştir.

Sonuç:

Bu eserin sonunda Yüce Allah'tan bilmediğimiz hususları bize öğretmesini ve öğrendiklerimizi de bize faydalı kılmasını niyaz ederim. Şüphesiz O, ikram sahibi, cömert olandır. Son olarak, Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Selam, gönderilen Rasûllerin üzerine olsun. Allah Teâlâ, Peygamber Efendimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e, ailesine ve ashabına salat ve selam etsin.

